

تیرپوژک ییت ئیس لامی

لسهر تارپاتییت ئیلحادی

به رسفا دیارترین شوبهیت مولحدا

پینگاڤا ئیک

نقین:

باوهر صفوت بهرواری

© مافیت چاپ و به لاڅکرنی د پاراستینه بو نفیسهری

نافی پهرتوکی: تیروژکیت ئیسلامی لسه تاریاتییت ئیلحادی

نفیسین: باوهر صفوت بهرواری

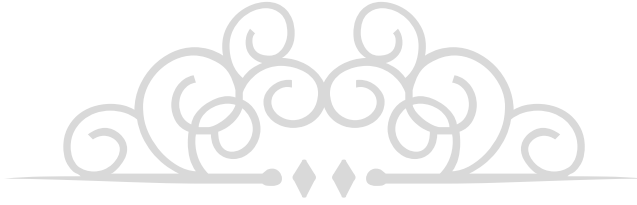
چاپا: ئیکي

ژمارا سپاردنی: (D-/۲۱۲۰/۱۹)

چاپخانا: تههران - ئیران

سال: ۱۴۴۰ مشهختی، ۲۰۱۹ زایینی

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، وَعَلَى
آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، وَبَعْدُ:

پینگا ئیک

یا دیاره کول فان دوماهیا پیله کائیلحادی یا ل کوردستانی رابووی، و
و کومه کاشوبهه و گومانیا دگهل خوه ئینای، و هنده ک کهس ب مه ره م
و نه گهریت جوداجودا بیت که تینه دگهل قی پیلای، و بی هه ولا هندی
ددهن کو گه له ک گهنجیت مه ژ ی بیخنه بهر قی پیلای، و هه زده ک ب
ئه زمانای خوه روناها خودی بقه مرین به لای خودی دی هه روناها خوه
تمام که ت بلا چه ند وان پی نه خوهش بیت ژ ی.

﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُنِيرٌ نُّورِهِ ۖ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

و بو قی مه ره می مولحد هنده ک رویدانیت فان دوماهیا ب ده رفه ت
دیین، وه کی: ده رکه تنا داعشی، و وان ریکا خوه یا د خه لکی مه را دیتی
ژ بهر کیم زانینی و کیم ئیمانیا گه له ک ژ وان، و بی ئاگه هیا گه له ک ژ
خه لکی مه ژ ئیسلامی، له وا وان هنده ک شوبهه و گومان بیت ئاران دین
کو ده قنن و گه له ک بیت هاتینه دوباره کرن، و به رسقیت هه میا بیت
هاتینه دان، و بی گومان ئیسلام دینه کی روهن و پاقره، و هه ر که سی
ئیسلامی شیلی و کریت ببینیت، ئه و ژ هندی یه کو بهرچا قکه کاشیلی یا
دبه ر چاقیت وی، و ئه و شیلیاتی ژ بهرچا قکا ویه نه ژ ئیسلامی، به لای پا
چونکو زانین و نیاسینا ئیسلامی دنا ق خه لکی دا یا کیمه فان شوبهیت

کهفن و پویچووی کارتیکن یالهنده که سا کری، و ییت ئیخستینه گومانی دهرباره ییروباوه ریت ئیسلامی، به لی پاچ گاڤا روناھی هات تاریاتی دی چیت، و هه رده مه کی مروقی بهرچاڤکا شیلی و پیس ژ بهرچاڤیت خوه کر، دی روناھیا ئیسلامی بو دیاربیت.

ژ بهر قان ئه گه را مه دیت کو فهره ئه ف شوبهیت نوکه دهینه ئاران دان بهینه بهرسفدان، لهوا مه ئه ف پهرتوکه نفیسی ب تایهت بو ته خا گه نجا، داکو ئه و گومانیت د سه ری هنده که گه نجا دا دروستبووین بقره فن، و چه که ک بیت بو وی گه نجی ئه وی دڤیت بهر قانیی ژ دینی خوه بکهت، و شوبهیت مولحدا پی ژناقبهت، و دهستقلا نهراوستیت بهرانبهر وان که سا ییت کو دڤیت دینی وی ل بهر بهرزه کهن، داکو گه نجی مه بیته روناھی بو خوه و دهو روبه ریت خوه، و نه بیته نیچیره کا ب ساناھی بو چ که سا، و نه هه ر بایه کی ژ لایه کی قه هات وی دگهل خوه بهت.

بو فی مه ره می مه دڤی پهرتوکی دا کومه ک ژ دیارترین شوبهیت مولحدا ییت بهر به لاف ییت پویچ کرین، و مه ب کورتی و ب زمانه کی روهن و ب ریکه کا ب ساناھی بهرسقا قان شوبهه و گومانا یا دای، و ئه قه ژ قه نجیه که ژ ده ف خودی، و پاشی هاریکاریا هنده ک برا و که سیت قه درگرانه، خودی خیرا همیا بنقیسیت، لهوا ب ئانه هیا خودی ئه ف

پەرتوگە دىيىپتە ئەگەرى قەرەقاندنا گومانىت گەنجا، و دىيىپ مفاي
گەھىنىتە جىقاي مە بەرانبەر قىيىپلا نوگە ھاتى.

و بىي گومان ئەقە نە ھەمى شوبھىت مولحدانە، بەلىي كوما كەمەزە ژ
وان، و ب ئانەھيا خودى ھەمى شوبھىت وان يىت ديار و بەربەلاق دىيىپ
ھىنە بەرسفدان، چونكو ئەق پەرتوگە پىنگا قايىكى يە و ھىشتا يامى...

باوەر صفوت بەروارى

(خودى ژوى و دەيىايىت وى و ھەمى موسلمانا رازىيىت)

bawersafwat

دھوك

پوژا سىشەمبى رىكەفتى (۱۷/شعبان/۱۴۴۰مىشەختى، ۲۳/۴/۲۰۱۹زايىنى)

دهستیپک

نوکه گه له ک شوبه دهینه ئارانندن، کو گه له ک دکهفن، و گه له ک جارا ییت هاتینه بهرسفدان، به لێ پا چونکو کارتیکرنی ل هنده ک که سا دکهن، ئەم دێ رابین ب بهرسفدانا کومه کێ ژ وان، کو مه ئەو ییت ژ یگرتین ئەو ییت گه له ک دهینه دوباره کرن، و دێ بهرسفدهین ب شیوه کێ کورت و پوهن، ب ئانه هیا خودی، و ئەم ب ئومیدین ژ خودی کو ئەف بهرسفه بینه رونا هی بو گه له ک که سا، و گومانیت وان پێ بقه ره فن...

ئهری نیشانیئت هه بوونا خودی چنه؟

تو بهرێ خوه ب ههر لایه کی قه بدهی دێ نیشانیئت هه بوونا خودی بینی، تو بهرێ خوه بدهیه عهرد و عهسمانا دێ نیشانیئت هه بوونا وی بینی، گیا و داروبار، بیابان و دهريا و پرویبار، گیانداریت بی هه ژمار هه می نیشانیئت هه بوونا خودینه، و د نه فسا ته دا گه له ک نیشانیئت وی ییت ههین هه که تو هزر تیدا بکهی، وه کی خودی مهزن که ره مد که ت:

﴿سَرُّهُمْ ءَايَتَنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ﴾

چاوا ئەف تشتیت ل دەورو بەریت مه نیشانن ل سه هه بوونا خودی؟

باشترین به لگه ل سه ر فنی چهندی دوو تشن:

۱. به لگی چیکرن و په یدا کرن:

یا دیاره ئەف تشتیت ئەم ل دەورو بەریت خوه دبیینن پروژەکی نه بوون، و پشتی هینگی بیت په یدا بووین، هه ر ژ مرۆف و گیاندار و پروه کا بگره هه تا تو دگه هیه عه رد و عه سمان و ستیر و هه ر تشته کی دگه ردوونی دا، و نوکه زانست ژ یی گه هه شتیه فنی راستیی کو هه می گه ردوونی و دهم و جها ژ ده ستپیکه کا هه ی وه کی د بیردووزا په قینا مه زندا (Big Bang) کو دیار دکه ت گه ردوونی یا ب په قینه کی ده ستپیکری، هه روه سا د یاسایا دووی یا دینامیکا گه رمیی دا کو دیار دکه ت کو هه می گاڤا گه رمی ژ تشتی گه رم بو یی سارتر دهیته فه گوهاستن له واهه ر ئەف گه رمیه به لاف دبیت و کیم دبیت هه تا دگه هیته خلاس بوونی، فینجا هه که هه روهه ر ئەف گه ردوونه هه با نوکه ئەو گه رماتی نه مابا و ژیان ب ریتقه نه دچوو، ژ بهر قان به لگیت زانستی و گه له کیت دی زانایی فیزیایی یی ناقدار 'ستیشن هوکینگ' - دسه ر مولحدیا خوه ژ ی را - دبیتیت: "هه می به لگه ئامازی

ئەو ب خوە پله کا ف گوھێ ته که تی باوەر ناکەت و ئاقلی وی قەبویل ناکەت، هوسا ئەقە ژ وان تشتایە کو یا ل نک هەمی مروفا هەمی و پیتشی ب خوە فیکرنی ناکەت، و ئەگەر کەسە ک ژ مولحدای فیتشتی ل بەر خوە بەرزە کەت بتنی دی بیرا وی لی ئینین و هەوجەمی چ بەلگە و رازی کرنا نینە بتنی دقیت بیرا خوە لی بینیت و نمونا بینیتە پیش چاقیت خوە، چونکو ئەقە ژ وان تشتایە ییت حاشا هەلنە گر، و کەس نەشیت بیژیت نە وەسایە، و خودی هەمی کەس ییت ل سەر چیکرین، وەکی کەرەمدکەت:

﴿فَظَرَّتْ اَللّٰهُ اَلَّتِيْ فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾

پا مادەم ئەم و ئەف گەردوونە هەمی ییت پەیدابووین و دەمەکی ئەم نەبووین، و هەر تشتەکی پەیدابووی دقیت پەیدا کەرەک هەبیت، پا کی ئەف تشتە هەمی پەیدا کرینە؟

مە ل فیری سی ئەگەر ییت هەین؛ یی ئیکی ئەو کو هەما ئەم و ئەف گەردوونە ب خوە ییت چیبووین، ئەقە ژ ناکەفیتە سەری چ کەسیت خودان ئاقل، بو نمونە هە کە تو بیژیه کەسە کی ژ وان مولحداییت کو دیژن گەردوون و ژیان ژ نشکەکی قە ییت پەیدابووین: من کاغەزە کا دیتی ناخی ته یی سی قولی و رەنگی چاف و پرچی ته و بلنداهی و گرانی ته یی ل سەر نفیسی بوون، بەلی پا ئەز دیژم کەسی نەنفیسیه، هەما ئەو

ب خوه هنده ک خبر یی رشتیه ب کاغزی دا و ئەف پیزانینه یی لی هاتینه
 نقیسن. ئەو قی چهندی ب چ رهنگار ته باوه رناکهت و دی بیژیت یان تو
 یی دینی یان تو من ب دین دانی. لهوا تو ژ ییژی تو چاوا قی باوه رناکهی
 و تو باوه ردکهی کو تو ژ نشکه کی قه یی چیبووی؟! پانی هه ر خانه کا
 لهشی ته هه می پیزانینیته ته بیت هویر و گریته تیدا د ناڤ DNA دا،
 کو وه کی په رتوکه کی یه کومه کا گه له ک و گه له کا مه زن یا پیزانینیته
 تیدا و ئەو په رتوک نه ب چا قی نه ژ ی ب هویری نا (مایکروسکوپا)
 ئاسایی ناهیتته دیتن!!

ئی پا ئە گه ر ئەو ب خوه ژ نشکه کی قه نه چیبن، پا ئە گه ری دووی
 ئەوه کو به لکی ئەوان ب خوه خوه چیگریته یان ئیکودوو چیگریته!
 ئەو قی ژ ی چ ریک ناچنی، چونکو ئە گه ر بیژین ئیک نه بوو و خوه یا
 چیگری ئەقه دیناتیه، چاوانینه و دی خوه چیکهت؟! و ئە گه ر بیژین وان
 تشیت چیگری ئیکودوو یا چیگری، ئیکی یی دی یی چیگری، و ئیکی
 ئەو چیگری... هه ر دقیت دو ماهیک بگه هیته ئیکی کو ئەو ب خوه
 ههروهه ر هه بیت و خولقینه ر (خالق) بیت و کهس ل بهری وی نه بیت.

باشه مه زانی کو نه ئه و بی خولقینه چیبوینه و نه وان ب خوه خوه
چیکره وه کی خودی مه زن که ره مد که ت:

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾

ئانکو: ما ئه و بی خولقینه هاتینه چیکرن یان ژ ی ئه و ن خولقینه ریټ
خوه؟! ما دهم ئه و هه ردوو ئه گه ر چوون دئ مه ئه گه ره ک بتنی مینیت
ئه و ژ ی ئه گه ری سیی یه، کو ئیکی ئه م بیت خولقاندین کو خودی یه

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

ئانکو: بیژه ئه وه الله یی کو خوداینی یا وی بتنی یه، خودی بتنی یه یی
هه وجهی که سی نه و هه می ده و جهی وی، نه که س ژ ی بوویه و نه ئه و
ژ که سی بوویه، و وی چ هه فکویف نه بوویه نه د ناقت وی دا و نه د
سالو خه تیت وی دا.

ئه ری به لگی دووی چیه ل سه ره بوونا خودی؟

۲. به لگی به جهی و ریکوپیکیا گه ردوونی:

ئه ف به لگی مه به ری نوکه به حس کری کو گه ردوونی ب هه می
پیکهاتیت خوه ده ستیکه کا هه ی، و ئه و تشت ده ستیک بو هه بیت
دقت ئیکی چیکریت، و ئه و ئه و تشت چیکرین ئه و خودی یه یی

ههروهه هه ی و نه بوون ب سهردا نه هاتی، و وی هه می تشت ییت
چیکرین، ئەفه به لگه کئ گه له کئ روهن و ئاشکه رایه ل سه ره بوونا
خودئ، به لی ئەم دئ به لگه کئ دی ژی به حس کهین ل سه ره بوونا وی
دا پتر باوه ریا خوانده قانی موکوم بییت و چه که کئ دی ژی بیت دهستی
وی دا به رانه ره مولحد و خودان شوبها، ئەو ژی به لگئ بنه جهی و
رئکوپیکی یه.

ئەف به لگه دبیریت کو گهردوون گه له کئ ب رئکوپیکه و بنه جهه،
و هه ر تشته کئ هنده یئ ب رئکوپیک بیت دقیت ئیکی چیکریت و
رئکئخستبیت کو زانین و کار بنه جهی و حه زکرن و شیان ل دهف هه بن،
کو ئەو ژی خودئ مه زنه، و بو پتر دیار کرنا فی به لگه ی دئ بیژین:

ئهرئ گهردوون ب پئکهاتییت خوهفه یئ ب رئکوپیکه؟

بئ گومان هه که ئەم هه زرا خوه د خوه و دهو روبه ریت خوه دا بکهین
دئ بینین کا چه ند ئەم یئ ب شیوه کئ رئکوپیک هاتینه چیکرن، هه ر ژ
کاری ئەندامیت له شی مه بگره، و ئەف ئاخا ل بن پیت مه کو گه له ک
جوریت شینکاتی و دارو باری ژئ دهرده قن کو بو گه له ک مه ره ما
بکارده یئ، و هه ر ئەو ئاخه کو بو هه وجهیا مروقی ئاقئ قه دخوت دا
مروفت تیدا نقوم نه بیت، و هه ر ئەو ئاخه کانیک ژئ دزین و ئاف ژئ

دهردكهفیت، و هوسا هەر تشته كێ ئەم دینین ب شیوه كێ گه له كێ ب
 رێكوپێك یی هاتیه چێكرن، و زانینا قی سهردهمی ژێ ئەقهه باش یا
 دیارکری و ئەو رێكوپێکیته بهرچاف کرین کو مروفتی ئاسایی ب
 کهرهستیت ساده قی ناکهفیت، لهوا فهیلهسووفی ئنگلیزی ب ناڤودهنگ
 'ئهنتونی فلوو' - کو پشتی ژیه كێ درێژ ژ مولحدیی و بهرهنگاریا خودان
 باوهرا گهههشتیه وی راستیی کو خودییه ک یی هه-ی- گوت: "بی گومان
 ئەو تشیت زانستی نوی ئاشکهرا کرین ژ پیزانینیت گه له ک مهزن د
 بواری یاساییت سروشتی و دهستییکا گهردوونی دا، و ههروهسا دهستییکا
 ژیانن و جوهرهوجوریا زیندهوهرا، رێكوپێکی یا گهردوونی ب گه له ک
 بهلگا سهلماند کو بو من بوونه هاریکار بو گهههشتنا من ب قی
 ئەنجامی^(۱)"، و ههروهسا 'ستیفن هوکینگ' دیژیت: "وهسا دیاره کو
 گهردوونی مه و یاساییت وی ییت هاتینه دارپیتین کرن ل سهردهستی
 (خیاط)ه کێ شارهزا بو پشتهقانییا ههبوونا مه^(۲)".

(۱) عمرو شریف، رحلة عقل ص ۸۳.

(۲) ستیفن هوکینگ، لتصميم العظيم ص ۱۹۵.

ئەری ئەف ریکوپیکیه هەما ب خوه پەیدا بوویه؟!

ئیک ژوان تشیت سروشتی بیت کول دەف هەمی کەسا هەین ئەوه
 کو تشی ریکوپیکی ژ نشکەکی فە پەیدا ناییت ، چاوا دی باوەرکەین
 هە که ئیک بیژیت: کومە کا ئاسن و کەلوپەلا ل مەیدانەکی بوون و ژ
 نیشکەکی فە ئافەک ب سەردا هات، و ئەو ئاسن و کەلوپەل فیککەتن و
 پیکشە هاتنە گریدان و فروکەک ژێ چیبوو!! بئ گومان کەس باوەر
 ناکەت، پا چاوا دی ھندەک باوەرکەن کو ئەو مەژیی دشیت فروکی
 چیکەت هەما ب خوه ژ نشکەکی فە یی چیبووی؟!، د دەمەکی دا کو ئاقل
 و مەژی ئیک ژ ئالوزترین تشایە کو زانا پیقە مەندەهوش دبن، و دی کی
 باوەر ژ وی کەت یی بیژیت: من ھندەک ھویرومیر کربوونە گوینیکەکی
 دا بەم ریزمە کەندالەکی، وەختی من ریتین ھو بەری خوه دەمی کامیرەکا
 دیجیتال یا ژێ چیبووی!!، پا دی چاوا باوەر کەین کو چافی مروفی ب فی
 زەلایا خوەفە و ب فی کاری خوه یی بەردەوام فە هەما ب خوه یی
 چیبووی؟!، لەوا یا دیارە کو ئیکە ھەی ئەف تشتە ھەمی یی ب فی
 ریکوپیکی چیکرین و دقیت ئەو خولقینەر یی زانا و خودان ھەزکرن
 و شیان و کاربنەجھی بیت کو ئەو ژێ خودی مەزنە.

پا کی خودی چیکریه؟

گه له ک مولحد فی پرسپاری دکهن، بهرسفا وی ژ ی گه له کا ب سانا هیه،
ئهم دی ژ دوو لایا فه بهرسفا فی پرسپاری دهین؛

۱. ئەف پرسپاره یا خه له ته چونکو خولقینه ر یی ب ریزا خولقاندیت
(مخلوقات) وی حسیب کری، و ئەوی هاتیه خولقاندن وه کی وی
نینه یی ئەو خولقاندی، لهوا چیناییت فی پرسپاری ده باره ی خودی
بکهین، ئەفه وه کی وی یه کو ترومیله کا ب کونترولی شول دکهت
بیژیت: پا ئەوی کونترولی من دهستی دا کونترولی وی دهستی کی
دایه؟! یان ژ ی تو بیژی: ههمی تشت ب ئافی تهر دین، پا ئاف ب چ
تهر دبیت؟!

لهوا ئەف پرسپاره یا خه له ته، و ئەف پرسپاره ل سهر خولقاندیا بتنی
یا دروسته چونکو ئەم ییت هاتینه چیکرن، به لی ل سهر خودی نه یا
دروسته چونکو ئەو خولقینه ره.

۲. هه بوونا مه ئەنجامی هند یه کو ئیک یی هه ی ئەم ییت چیکرین
و بهری ههمی تشتا هه بوویه و وی دهم و جه ژ ییت چیکرین، و
هه وجه ی که سی نینه وی چیکهت، چونکو هه که ههر ئیکی چیکرنا
وی ل سهر یی دی راوه ستابا ئەفه هوسا ئەم نه دهاتینه چیکرن، بو

نمونه: ئه گهر کارهبا ته یا مآل خراب بیت، و تو بچی ریشه به ریا
 کاره بی، ئه و بیژنه ته: کارهبا ته د دهستی مه دا نینه، یا د دهستی ییت
 د سهر مه دا، و ئه ویت دی بیژن: د دهستی مه ژی دا نینه پرسیارا ییت
 د سهر مه دا بکه... و هوسا ههروهه ر ئیک پالده ته یی دی، دی تو
 مینی ل تاریی بی کاره ب، لهوا دقیت ئیک هه بیت ژی به پرس بیت
 و ئه ف زنجیره ل ده ف وی ب دوماهی بهیت.

لهوا نابیت ئه م بیژن کی خودی چیکریه؟ و کی یی د دویقدا
 چیکریه؟ و هوسا هه تا هه تای، چونکو هه که هوسا با ئه م و ئه ف
 گهردوونه هه می نه دبووین.

بوچی بهری خودی من چیکهت پرسیارا من نه دکر ؟

ئهفه پرسیاره کا گهله کا خهلهت و بی بنه مایه، ئهفی پرسیارى
 خهلهتیه کا گهله کا دیار و بهرچاف یا تیدا ئه و ژى ئه وه کو چیدبیت
 پرسیارا مروقی بهیته کرن بهری مروف هه بیت!، ما دى چاوا پرسیارا
 مروقی هیته کرن و مروف نه ی؟ ئهفه ژى خهلهتیه کا وه سایه یی پیچه کا
 ئاقلی هه بیت دى زانیت نه یا دروسته، ئهفه وه کی هندى یه کو ئیک
 گازندا ژ بابی خوه بکهت و بیژیتى: بوچی بهری تو دهیکا من بو خوه بینى
 ته پرسیارا من نه دکر؟!

ژ لایه کى دی فه ما مروف کهنگى ل وی ئاستیه کو بهرهنگارى خودى
 بیت و خوه ژ حوکمى وی نه رازى کهت!، و ل روژا قیامه تی کهس نینه
 فى گازندى بکهت و بیژیه خودى ته بوچی ئه ز چیکریمه؟، ئهفه وه کی
 قوتاییه کى ترهاته کو ماموستا وانى باش بو روهن کهت، بهلى ده مى
 دچیه د ئه زموونى دا وهختى خوه هه میى ب پتپتى فه بهت و بیژیه
 ماموستای: تو بوچی ئه زموونى ب مه دکه ی؟ و هه که ئه و ل شوینا وى
 پتپتى ده مى خوه ب بهر سفدانا پرسیارا فه بهت دى د ئه زموونى دا
 بهرکه قیت، هوسا بتنى یا ل سه ر مروقی ئه وه کو ل دو یف رینماییت
 خودى بچیت و گوهداریا فه رمانیت وی بکهت دا کو د دنیا یى دا ژیا نه کا

خوہش و دلہ کی ئارام ھے بیت، و ل ئاخرہ تی ژیا نا بہ ھے شتی یا ھے رو ھے ر
چاقہ پئی و یه.

و ھندیکه ئه ف پرسیار ھے ژ کھسه کی دھردکھ فیت کو یی د ژیا نه کا
نه خوہش دا بیت، و نه شیت خوہ ژ بن دھریخت، و ھوسا ئه و کھسی
باو ھری ب خودی نه بیت و پشت دابیتہ زکری وی ژیا نا وی و دلی وی چ
جارا خوہش نابن، بلا ئه و ژ لایه نی لھشی قه یی تیر و تژی زی بیت به لی
ژ لایه نی روحی قه ھے ر یی برسیه، و ھے کی خودی مھ زن کھرمکری:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾

ئەرکی مه د قی ژیانن دا چیه؟

ژ کاملیا خودی یه کو پشتی ئهم داین و ئهف قهنجیه ههمی دگهل مه کرین خوه بو مه بده ته نیاسین ب چیکرنا وی ئامادهیی د مه دا کو ئهم وی پی بنیاسین، و ههروه سا ب ئینانه خوارا وه حی ب وی شیوی وی دقیت، و بی گومان په یوهندی د ناچه را قان مروف و ئهجنیت بی هیز و شیان و بی دهسته لات دگهل خولقینه ری وان یی مه زن یی ئه و ب شیوه کی جوان و تازه و ریکوپیک خولقاندین و جوریت قهنجیا دگهل کرین دی په یوهندییا خوهشکاندن و سوپاسی و ستایش و مهزنگرنا خولقینه ری وان بیت، و ئهفه ئه وه یا خودی ژ مه دقیت و ئهم بو خولقاندین، وه کی خودی مه زن د قورئانی دا که ره مدکته:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

ئانکو: من ئهجنه و مروف نه خولقاندینه ئه گهر ژ بهر ئارمانجه کا مهزن نه بیت، ئه و ژ ی په رستنا منه.

ئه گهر ئیکی گوت: ما خودی چ منهت ب مهیه کو وی بهر پیسین؟

دی بیژینی راسته وی چ منهت ب مه نینه، به لی ئهفه وی ناگه هینیت کو ئهم ژ قهستا و بی حیکمهت ییت خولقاندین، بلا ئه و که سی وه

دیتریت ل دهستیکی بهایی خوه بزانی، و بزانی کو نه هر تشتی ئیکی
 کر و ههوجهیی پی نه بیت کاره کی ژ قهستایه، کا چاوا دبیت نوژداره ک
 نه ساخه کی ده زمان کهت و چ ههوجهیی ب وی نه ساخی نه بیت، یان
 مروقه کی مه له فان زارو که کی بجویک ژ نقوم بوونی قورتال کهت بی کو
 چ منهت پی هه بن، لهوا کا چاوا دفتیت نهو نه ساخ گوهداری نوژداری
 خوه بیت دا ئیشا وی چاره کهت، و نهو زاروک خوه ژ وی مه له فانی بی
 منهت نه کهت دا نقوم نه بیت، و هسا دفتیت نهو ژ سوپاسی و ستایش و
 په رستنا وی بکهین پی نهو داین و ئاف و ههوا و خوارن و قه خوارن و
 ژین و مریت مه دهستی دا، و وی نهو ب سهر گه له ک خولقاندییت خوه
 ئیخستین و هه لبرتن کریه دهستی مه دا، و هه که مه گوهداریا وی نه کر
 و مه خوه ل وی ئاسی کر و مه حاشاتی ژ مه زترین راستی یا هه بوونی
 کر، نهو هینگی دی ژ هه ژی خوساره تی و سزای بین و پاشی دفتیت لومیت
 که سی نه کهین ژ خوه زیده تر.

نهو ری ما تو نابینی ریکوپیکی یا گه ردوونی وه کی چاقی روژی یا روهن
 و دیاره، نی نهو تشتیت ل دهو روبه ریت مه وی چهن دی ئاشکه را دکهن
 کو خودی چ تشت بی حکمهت و بی مفا نه چیکرینه، چونکو ده می نهو
 کاری ئیکی دبیین کو هه می یی بنه جهه بتنی هنده ک تشتیت کیم نهو
 تینه گه هین، ئیکسه ر دی زانین کو وی نهو کاره ژ قهستا نه کریه، هه ر

وه کی ئەم تیلەفونە کا گە لە ک پیشکە تی بینین قە کە یین و سەحکە یینە
 نیشە کا وئ، و دەمی ئەم شولێ هەندە ک تشیت د ناڤدا نەزانین، ئەم بیژین
 ئەف تشتە د زیدە نە پیقە!، خو مەرج نینە ئەم مفا یی هەمی تشتا بزانی،
 چونکو زانیما مە گە لە کا بەر تە نگە، ما کەنگی مروف ب سەر هەمی
 نهینیت گەردوونی هەلبوو یە، یان کەنگی مە هەمی پیزانین ل دەر بارە ی
 قی عەردی پەیدا کرینە یی ب هزارا سالا یە ئەم ل سەر دژین و پرتە کا
 گە لە ک و گە لە کا بچو یکه ژ قی گەردوونی، ما ئەم نە ئەوین ییت گە لە ک
 جارا د مەرە ما وی هە قالێ خو ه یی نیزی ک نە گە هین یی چەند سالا ئەم
 پیکشە ژ یاین و ژ لیک تینە گە هشتنی دلی مە ژیک دەمینیت، قیجا دی چاوا
 د هەمی مە بە ستیت خودی گە هین ئەوی ئەم و ئەف عەرد و عەسمان و
 ستیر و پروژ و هە یقە هەمی خولقاندین؟!

مادهم خودی دزانی هندهک کهس باوهریی پی نائینن پا بوچی ئەو خولقاندن؟

راسته خودی دزانیت کا دئی کی باوهریی ئینیت و کی باوهریی نائینیت
هیشتا بهری وان ب خولقینیت، چونکو ئەوئ مروف خولقاندین ئەو وان
باش دنیاسیت، بهلئ پا خودی زۆری ل کهسی نه کریه کو ئەو بی باوهر
بین، بهلکو هه زکرن و شیان ییت داینه وان، و ئەو وی کاری دهه لێژیرن
و دکهن یی وان دقیت، و خودی پیغه مبهه و پهرتوک ییت قریکرین دا
ئەو ل دویف بچن و رییا راست هه لێژیرن، و خودی دئ حسیبی دگهل
وان کهت ل دویف وی یا وان کری، نه وی یا ئەوی ژ وان زانی، کا چاوا
ماموستا ل دهستییکا سالا خاندنی دزانیت کێژ قوتابی یی زیره که و کێژ
نه، بهلئ پا ماموستا نمرا وی ل دویف ئەنجامیت ئەزموونا وی ددانیت، و
هه که وی نمره ل دویف ئەزموونی نه دانا بان دا ئەزموونا وی بیته شوله کی
ژ قهستا، و دا ئەنجامیت قوتایا زۆرداری بیت ل وان، لهوا خودی پیغه مبهه
و پهرتوک ژ قهستا بو مه نه هه نارتینه، بهلکو ئەزموونه که بو مه، و دئ ل
دویف کاری مه هه لێژارتی حسیبی دگهل مه کهت، و بی گومان خودی
زۆرداری ل کهسی ناکهت.

﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾

بوچی دی خودی مروقی بی باوهر سزادته و ههکه وی حهزکربا دشیا نههیللیت ئەو بی باوهر بییت؟

ئیک ژ تشتیت گرنگ کو دقیت ئەم تیبگههین ئەوه کو خودی دوو
جوریت ههزکرنی ییت ههین؛

- ههزکربا گهردوونی (الإرادة الکونیة): ئەفه ژ ی ئەوه کو چ تشت د
فی گهردوونی دا بیی ههزکربا خودی چێنا، و ئەو تشتی خودی
ههزکرت دی چیییت، و ههزکرت کێ چیدیت و چیبووی ب
ههزکربا خودی و دهستویریا وی یی چیبووی، وهکی خولقاندنا
گهردوونی، و هاتنا مه بو فی ژیان و شیوه و پهنگ و سهروبهری
مه، و ههزکاره کێ ئەم دکهین ب دهستویریا خودی یی چیبووی، و
ئەو تشتی وی نهقییت چێنایت.

- ههزکربا شهری (الإرادة الشرعیة): ئەفه ههزکربا وان تشتایه ییت
کو خودی وهکی دین بو مه دیارکرین، و سزا و خهلات ل سهز
دانان، وهکی ههزکربا خودی کو بهنییت وی باوهری پێ بین و
کاری باش بکهن و خوه ژ خرابیی دویریخن، بهلی خودی ژوری ل
کەسی ناکهت ل سهز کرنا باشیی بهلکو ههزکربا کا دایه وان دا ئەو
یا باش بو خوه ههلبژیرن پستی خودی بو وان باشی و خرابی ئاشکهرا
کرین.

لهوا راسته خودی ژ لایح هه زکرنا شهرعی قه هه ز ژ بی باوهری و خرابیی ناکهت، به لی پا زوری ل به نیی خوه ناکهت بو باوهری ئینانی، چونکو ئهم یی د ئه زموونیدا، وه کی ئه زموونیت دنیایی کو ماموستای یا دروست یا بو قوتایا دیارکری و نیشادای، و یا گوتیی کو هه رکه سه کی وه کی قی به رسقی نه نقیسیست دئ نمریت وی هینه خواری، و د ئه زموونیدا قوتابی ل دویف زه حمهت و هه ولدانا خوه به رسقا پرسیارا ددهت، راسته ئه گهر ماموستای بقییت دشییت پیش هه می قوتایا قه به رسف بدهت و نه هیلیت کهس یا خه لهت بنقیسیست، به لی لهوا ئه زموونه دا زه حمهت و هه ولیت قوتایا دیاربین، و قوتابییت زیره ک و بی خیرهت ژیکجودا بین.

هوسا خودی مروف یی ب سهر پتربیا خولقاندیییت خوه ئیخستی و ریز یا لی گرتی ب وی چه ندی کو هه زکرنه کا تاییهت یا دایی، و ریکا راست یا بو دیارکری، و ئه زموون یا پی کری، و دئ ئه نجامی خوه ل دویف هه لبارتنا خوه وه رگریت، و ئه و کهسی ژدل ل دویف سهر که فتنی بگهرهیت خودی دئ هاریکاریا وی کهت، و ریکی بو خوهش کهت، و ئه وی خوه ژ خودی بی منهت کهت خودی ژی چ منهت ب وی نینه، و ناییت ئه و گازندا ژ کهسی بکهت ل سهر کریاریت خوه .

ئەری بوجی تشتیت نهخووش و خراب ل جیهانی هه نه؟

ئەفە پرسیاره کا گە له کا کهفنه و گە له ک یا هاتیه دوباره کرن، و ئەو ب خوه نه یا گریدای ئیسلامی یه، به لکو ئاریشه کا بیروباوه ریت فه لایه، چونکو ئەو دیتژن کو پیغه مبه ر عیسا ﷺ یی هاتی داکو ئەو خرابی نه مینیت یا کو ب ئە گه ری گونە ها ئاده می ﷺ پهیدا بووی، به لی پا پشتی چوونا وی ژری نهخووشی و خرابی هه ر ییت ماین^(۱).

به لی پا هندی ئیسلامه دینه کی کامله و به رسفا هه می پرسیاریت مروقایه تی ییت تیدا، و ئەم موسلمان دیتژین کو ئەف جیهانه جهی ئەزموونی یه، و هندی که ئەزموونه دقیت هنده ک زه حمه ت تیدا بیت دا باش و خراب پی ژیک جودابین، و نه جهی تیدا مانا ههروهه ره و پیشه کییه که بو ژيانا ژ راست یا بی دوماهییک، و ئەف جیهانه نه جهه کی بی کیماسیه.

و ئەف جیهانی گە له ک تشتیت جو ره وجور ییت تیدا و ژیان و هه بوونا وان یا پیکفه گریدایه، و خرابیا ئیکی ژ وان باشیه بو یی دی، و چ خرابی نینن کو ژ هه می لایا فه خرابی بن، و هه که ئەم سه حکه یه نه ئەف تشتیت دق جیهانی دا دی مفای ب اهرا پترا ژ وان زانین، و یا دیاره

(۱) إنجیل یوحنا (۱۲/۴۷).

کا چەند ئەف جیهانە ب ریکوپیکی یا هاتیە چیکرن، لەوا هە که مه
 حیکمەت ژ هەبوونا هەندە ک تشتا نەزانی دفت ئەم لەزی نە کەین و
 نە یێژین چ باشی تیدا نینە، چونکو دبیت ئەم باشیا هەندە ک تشتا
 پینە حەسین بەس ئەو ب خوە باشیە کا مەزن تیدا بیت.

شەفە کی ئیک ژ وان کەسیت کە نالیت عەسمانی ب ناڤودەنگ
 ئیخستی ل کە نالە کی ژ وان دگوت: ئەری بوچی دی روڤیە ک
 کیشریشکە کا بچو یک خووت؟، بیی کو هزرا خوە بکەت کو خودی
 هەفسەنگییە ک یا دانایە سەر عەردی، و خوارنا روڤی بووی کیشریشکی
 بەشە کی وی هەفسەنگیی یە، و ئە گەر ئەف هەفسەنگییە تیکچوو دی
 گە لە ک زیان ژێ چین، ئیک ژ نمونیت تیکچوونا فی هەفسەنگیی ئەو
 بوو دەمی کو جارا ئیکی خەلک مشەخت بوو یە ئوسترالیا کیشریشک ل
 ویری نە بوون، لەوا ئەو خەلکی ژ ئەوروپا مشەخت بوو یە ویری هزر د
 ئینا کیشریشکا دا کر، دا کو بو وان بیته دەر فەتە کا نیچیری و هەندە ک
 جارا خوە ب نیچیرا وان فە مژویل کەن، ئەو بوو کە سە کی ب ناڤی 'توماس
 ئوستین' نیزیکی دوازدە جووتیت کیشریشکا ئینان و ل ئوسترالیا بەردان
 ل سالا (۱۸۵۹) ی زاینی، و چونکو وان کیشریشکا چ دۆژمیت سروشتی
 ل ویری نە بوون گە لە ک زیدە بوون، و ئە نجامی وی زیدە بوونی زیانە کا
 مەزن ژێ چیبوو، کو وان کیشریشکا ئەو گزوگیا نە هیلا یی کو تەرش و

کهوالی دخوار، و ئەو نهچار بوون پتر ژ ۱۱ هزار کیلومه تریت په رژانا بتنی ل ویلایه تا کوینزلاند چیکهن، و هه مجارا بی مفا بوو و کیشریشک ژئی دهر باز بوون، پاشی رابوون خوارنا ژه هه رکری ل بهر دانا هه ر یا بی مفا بوو، و ل دوماهی جوره کی فایروسی بکارئینا کو پی بمرن، و پشتی کیمبونا کیشریشکا ئەو هه قسه نگیا خودی بو وی ژینگه هه دانای زقریقه، و گه له ک مفا گه هه شته وان، و بتنی ل سالا (۱۹۵۳-۱۹۵۲) زایینی نیزیکی ۸۴ ملیون پاوه ندا ل داهاتی وان یی تهرش و کهوالی زیده بوون^(۱).

و ئەف پرسیاره باشتین به لگه یه ب دژی مولحدا، چونکو وان چ پشه ر نین باشیی و خرابیی پی بزنان، و ئەو بتنی باوه ری ب وی تشتی دئین یی کو بشین تاقیکرنا ل سه ر بکه ن، و بی گومان باشی و خرابی نه ژوان تشتانه ییت کو بهینه تاقیکرن، و ئەو نهشین جوداهی دناقه را وی دا بکه ن یی چه کی کیمیاوی ل دژی حه له بچه بکارئینای دگه ل وی بچویکی ب وی کیمیاوی ژيانا خوه ژ دهست دای، و ههروه سا مولحدیا وان چ ژ خرابی و نه خوه شیئت جیهانی کیم ناکه ت.

له واهم دزانین کو ئەم یی دئه زموونه کی دا و ئەف ئەزموونه دخازیته هندی کو تشتی باش و خراب هه بیت کا دی مروف کێژکی ژیگریت، و

(۱) جون کلوفر مونسیم، الله يتجلى في عصر العلم ص ۵۵.

کا دی مروف صهبری ل سهر نه خوهشیا کیشیت یان نه، بهلی پا مروفی
مولحد وه کی قوتابیه کی ترهاته کو دئه زمونی دا نزایت دی چ هیجهت
گریت، لهوا دی بیثیت: مه چ ماموستا نین. و خودی مه زن یا که ره مگری
کو ههمی نه فس دی تام که نه مرنی، و دی ب باشی و خرابیی هینه
جهرباندن، و دی بو حسیبی زقرنه دهف خودی بتنی:

﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَاقَةُ الْمَوْتِ وَتَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾

ئەری بوجی خودی دی مروفی بی باوەر حەتەتایێ سزادەت؟

خودی مەزن نە وەکی مەزنیەت دنیایی یە کو قیان و مروقاهی و کەرب ژێ فەبوون و زکەرەشی کارتیکرنی ل بریاریت وان دکەن، و گەلەک جارا سەرا قان سالوختەتا خەلکی سزادەن و خەلات دکەن، بەلێ ئەو خودی یێ ئەم خولقاندین خودانی سالوختەتیت جوان و بلندە، و ئەو سالوختەتیت کارتیکرنی ل مروفی دکەن کارتیکرنی ل خودی ناکەن، و نە ب باشیا خەلکی چ ل خودی زیدە دبیت، و نە ب خرابیا وان ج ژێ کینم دبیت.

ئەم دینین گەلەک جارا تاوان ھند یا مەزنە بلا دەمەکی کیم ژێ فەکیشت، بەلێ سزایی وێ یێ درێژ و مەزنە، وەکی وی کەسێ خیانیەتی ل وەلاتی خوە دکەت، دبیت بئێ ب چەند دەمژمێرەکا ھندەک نەپیتی گزنگ بیت وەلاتی خوە بو دوژمنی بقیە گوھیزیت، بەلێ پا گرانترین سزا دکەفیتە سەر کو دبیت کوشتن، یان زیندانکرنا حەتەتایێ دگەل کاریت گران بیت، ژ بەر مەزنی وێ تاوانا وی بەرانبەر وی وەلاتی کری یێ کو ئەو ل سەر بووی و مەزن بووی، و ئافا وی فەخواری و ژ دەرامەتی وی خواری، لەوا ئەو کەسێ بی باوەر بیت ب وی خودی یێ ئەم خولقاندین و رزقی مە دەت و ئەم ل سەر نان و ئافیت وی دژین و ریکا باش بو مە دیارکری، ئەو مروفی یێ ژ ھەژێ سزایی بی دوماھیکە، و ئەو وەکی وی زیندانیە یێ ژ زیندانی دەردکەفیت و دزفرتە سەر تەفن و تەشییت بەری وەکی "توبا دارکوکەکی"، لەوا ئەو کەسێ ھوسا یێ ژ ھەژێ

ہندی یہ ہم می دہما د زیندانی قہ بیت، وہ سا خودی یا گوتی کو خواہ نہ گہر ہی
 باوہر بزقہ نہ قہ دنیا ہی ژری دی ہر ل خرابیت خواہ زقہ رن:

﴿وَلَوْ رُدُّوْا لَعَادُوْا لِمَا نُهُوْا عَنْهُ﴾

ئەرئ مروف یی ههوجهی هندئ یه خودئ دینی بو بینته خوارئ؟

دهمئ مروفی زانی کو خودئ ئه و و جیهان و ههمی گهردوون ییت خولقاندین و ب قئ ریکوپیکئی، و زانی کو خودئ گهلهک جوریت قهنجیا ییت لی کرین، و ئەف تشتیت ل دهووروبه رئ وی ههمی ییت بو وی چیکرین و ریکئیخستین، تشته کی سروشتیه ل دهف مروفی کو ئه و دئ حهز ژ خودئ کهت و دئ ههول دت خوه نیزیکی وی بکهت، و هه که ب ریکا دینی نه بیته نه شیت خودئ بنیاسیت و خوه نیزیکی وی بکهت.

و ههروسا خودئ مروف یی ب شیوه کی وهسا خولقاندی کو پیکدهیت ژ لهشی و روحی، و لهشی هندهک پیتقی ییت ههین کو بیی وان دئ تیکچیت، وه کی خوارن و قهخوارن، و یا وه ل وی کری کو دهمئ لهشی وی پیتقی خوارن و قهخوارن دیت، ئه و توشی برسی و تیهنی دیت دا بچیت ل خوارن و قهخوارن بگه رهیت، داکو لهشی وی بمینته دروست، ههروهسا روحی ژ پیتقییت خوه ییت ههین، وه کی نیاسینا خولقینه رئ خوه و په رستنا وی، و ئەف پیتقییت روحی ب ریکا دینی ب دهست قه دهین.

و هندیکه مروقه گه له ک پرسیار دهینه د سه ری وی دا دهرباره ی وی
ب خوه و هه بوونی و په دابوونا ژیانئ و خولقینه ری قان تشتا، وه کی؛
ئه ری بوچی ئه م ههینه؟ کی ئه م چیکرینه؟ ژیانئ چاوا ده ستیکریه؟ مرن
چییه؟ پشتی مرنئ دی چ هیئت؟... هتد، و هه می ئاینا و ریبازیت هزی
هه ولأ به رسقا قان پرسیارا یا دای، به لی پا بتنی دینی راست یی کو ژ ده ف
خودی هاتی دشیت ب دروستی حه قی قان پرسیارا بده تی و به رسقی ل
سه ر بده ت.

و ههروه سا ره فتاریت مروقی ناهینه ریکئیخستن هه که ل سه ر
بنه مایی ئایینی نه بیت، چ ره فتاریت که سایه تی بن یان یت جفاکی بن، و
مروف ب خوه نه شین هنده ک تشتا بدانن کو ل سه ر هه میا بگونجن و
هه می پی د رازی بن و ل دویف بچن، چونکو وه کی مه زیت مه گوتی:
"هه ر سه ره کی ئاقله کی تیدا" و ئه فه ژی دبته ئه گه ری هندی کو وان
پیتی ب دادقانه کی هه بیت، چونکو که س ژ به ری دی نادانیت، مه زنا یا
گوتی: "قازی له و قازیه، هه ر ئیک یی ژ خوه رازیه"، له وا بتنی ب ریکا
ئایینه کی چیدیت کو ژ ده ف وی خودی هاتیت یی ئه و هه می
خولقاندین و وان باش دیاسیت و دزانیت کا چ تشت ب کیر وان دهیت،
دا ئایینی وی وه کی قازیه کی حوکی دناقه را وان دا بکه ت.

ههروهسا ئایین گهشینی بو مروفی چیدکەت، ب وی چهندی کو دی مروف ب دیدارا خودی شاد بیت - خودی مه ژ دیدارا خوه بی بههر نه کهت -، و ههروهسا ب دیدارا خوهشتقییت خوه ل پشتی مرنی، و ب هندی کو دی مروف پاداشتی خوه ل سهر باشییت خوه وهگریت، و چ تشت بهرزه نابن و زالم دی گههنه حهقی خوه، و دی دادی جیه جی بیت، نه وه کی مولحد دیتژن کو دی مروف مریت و دی ههمی تشت ب دوماهی هین، و هه که ب یا وان بیت مروفی ههمی ژیی خوه ب باشی بری و زیان نه گههاندیه کهسی وه کی وی کهسیه یی ب هزارا خه لک ب ساخی بن ئاخ کری، و ئه و زاروکی ل بهرسینگی باپیری خوه ل حه له بچه بوویه قوربانی چه کی کیمیاوی وه کی وی زۆرداریه یی کیمیاوی هافیتی.

ژ بهر ئه قان تشتیت بوورین دینداری د ناف ههمی کومه لگه هیئت مروقادا هه بوویه ههر ژ دهستیکا دیروکی و حه تا نوکه، وه کی دیروکنقیس 'پلوتارک' دیتژیت: "دیت ئه م هنده ک باژیرا بینین د بی شویره، و بی پاشا، و بی مال و سامان، و بی ئه ده ب و شانوو، به لی پا چ مروفا باژیره ک نه دیتی به پهرستگه هه و خه لکی وی په رستنی نه کهن (۱)".

(۱) أحمد عجیبة، دراسات في الأديان الوثنية القديمة ص ۵۴.

ئەری ما مروقی پیتقی ب ھنارتنا پیغەمبەرا ھەیه؟

مروقی گەلەک و گەلەک یی ھەوجەیی ھنارتنا پیغەمبەرایە ژ بەر چەند ئەگەرەکا، کو دی ب کورتی پینجا ژ وان دیارکەین:

۱. وەکی مەد بەرسقا پرسیارا بووری دا دیارکری کو مروقی ب سروشتی خوە یی پرسیارکەرە، و ھندەک پرسیاریت گرنک دەینە دەسەری مروقی دا، و ئەو پرسیاریت گرنک ییت کو دەسەری مروقی دا چێدن، مروقی ب خوە نەشی بەرسقا وان پەیدا بکەت ھەکە ژ دەف خودی نەھین، و ئیک ژ ھەوجەیی مروقی بو پیغەمبەرا ئەو ھەو بەرسقا فان پرسیارا ژ دەف خودی بگەھیننە مە.

۲. و ھەرەسا مروقی یی پیتقی پیغەمبەرایە دا کو خولقینەری وان بو بەدەتە نیاسین، یی کو خودان ھەمی سالوختیت جوان و کاملە، و ئەوی خودان باشترین سالوخت بیت مروقی گەلەکی ب مەرەقە بو نیاسینا وی، و چونکو مروقی ب خوە نەشی وی باش بنیاسیت، لەوا خودی دلوقانی یا ب مەبری و پیغەمبەر ییت فریکرین دا وی باشتەر بو مە بەدەنە نیاسین.

۳. مروقی یی ھەوجەیی پیغەمبەرایە دا کو شیوازی پەیوەندیا خوە د گەل خولقینەری خوە بزانی، لەوا خودی د گەل بی منەتیا وی ژ

ژ مه، به لئ ب ریکه پیغه مبه را یا بو مه دیار کری کا دئ په یوه دنیا مه دگهل وی یا چاوا بیت، و دئ چاوا نیزیکی وی بین.

۴. مروف گه له ک کاریت جودا جودا دکهت لهوا مروف یی پیتقی پیغه مبه رایه ژ دهف خودی دا کاریت باش و خراب بو وان ژیک جودا بکهن، نه هه ر ئیک باشی و خرابیی ب پیتقهری خوه بیثیت.

۵. ههروهسا مروف یی ههوجهی پیغه مبه رایه دا بیرا مروفی ل په رستنا خودی بینن، چونکو خودی بو فئ ئارمانجی مروف یی خولقاندی.

هوسا نه گهر دهسته ه لاتداره ک د دنیا یی دا گه له ک دیار یا بو ئیکی ژ مه فریکهت و ههوجه ییت وی بقه تینیت و گه له ک قهنجیا لی بکهت بی گومان مروف دئ پرسیار کهت کا ئه قه بوچی قان قهنجیا دگهل من دکهت؟، و ئه قه کیه؟ و دئ ب مه رهق کهتیت بو نیاسینا وی، ئه ری دئ چاوا شیم په یوه ندیی پی کهم و خهم و هیقییت خوه گه هینمی؟، و ئه و چ تشن دئ وه ل وی کهن پتر هه ز ژ من بکهت؟ و چ تشن دئ کهریت وی ژ من قه کهن؟ و دئ بیثیت: خوه زی ئیک هه با هه ر بو من به حسی وی کر با و بیرا من ئینا با وان تشتا ییت ئه و هه ز ژ دکهت، لهوا دئ مروف هه ز کهت هنده ک کهس هه بان دناقه یینا وی و وی دهسته ه لاتداری دا، دا قان تشتیت ل سه ری بو دیار کهت، پا چاوا مروف ههوجهی هنده ک پیغه مبه را نابیت دناقه را وی و خودی دا؟!.

دی چاوا زانین کو موحه ممه پیغه مبه ری و خودی یی فریکری؟

مه گه له ک به لگه ییت ههین کو پیغه مبه ری مه موحه ممه ب راستی پیغه مبه ری و یی ژ لایی خودی قه هاتیه هنارتن، و ب چ رهنگه ئه ف به لگه ل ده ف که سه کی کوم نابن کو ژ دره و خو به پیغه مبه ری بده ته نیاسین، و به لگیت پیغه مبه راتیا وی هند گه له کن ب ده هان په رتوک ییت ل سهر هاتینه چیکرن، به لی پا بتنی ئه م دی پینج بنه مایا دیار کهین کو گه له ک ژ قان به لگا دکه فته دبنقه، ئه و ژ ی ئه فته نه:

۱. تمامیا ره وشت و ره فتاریت وی.

ئه فته ژ ی گه له ک یا دیاره کو به ری بیته پیغه مبه ری گه له ک یی خو هشتی بوو ل ده ف هه می خه لکی مه ککه هی ژ بهر ره وشت و سالوخه تیت وی ییت جوان، و دهاته نا فکرن ب 'الصادق الامین' ئانکو راستگو یی ده سته پا قژ، و خه لکی مه ککه هی پستی شه ر ژ ی دگه ل کری و پستی دوژ مناهی ژ ی نه شیان بیژن پوژه کی ژ پوژا فلان دره و یا کری، قینجا چاوا پستی ژیی وی گه هه شتی چل سالیی دی دره و ب دو یف خودی قه نیت و بیژیت خودی وه حیا بو من فریکری؟!

۲. کاملیا وی شه‌ریعه‌تِ وی ئینای.

پیغه‌مبه‌ری مه ﷺ شه‌ریعه‌ته‌کی کامل یی ئینای کو هه‌می لایه‌نیت ژیانئ یی ب خوه‌فه‌ گرتین، و هه‌می حوکمیت وی شه‌ریعه‌تی دلوقانی و دادپه‌روه‌رینه، و که‌س نه‌شیایه‌ ره‌خنه‌کا د جهی خوه‌دا لی بگرت، و که‌س ژی نه‌شیایه‌ پیگوه‌وره‌کی باشت ژ وی بینیت، له‌وا دیروکنقیسی مه‌زن 'ویل دیورانته' دیتیت: "ئه‌گه‌ر ئه‌م حوکمی ل سه‌ر مه‌زنی که‌سه‌کی بده‌ین ل دویف کارتی‌کرنا وی ل سه‌ر خه‌لکی، دی بیژین: موحه‌مه‌د پیغه‌مبه‌ری موسلمانا مه‌زنتین مه‌زنی هه‌می میژوویی یه، چونکو وی سه‌ره‌ه‌فساری ده‌مارگیری و چی‌قانوکا یی شاندی، و ل سه‌ر جو‌هیاتی و فه‌لاتیی و ئایینی وه‌لاتی خوه‌یی که‌فن دینه‌کی دیار و ب هیز یی دانای، کو یی شیای هه‌تا ئه‌قرو بمینیت هیزه‌کا خودان هه‌یبه‌ته‌کا مه‌زن^(۱)".

۳. خوه‌ ئیک‌لاکرن بو گازیای ئیسلامی و گو‌ه‌ نه‌دانا به‌رژه‌وه‌ندیته‌ خوه‌.
پیغه‌مبه‌ری مه ﷺ دگه‌له‌ک ده‌رافادا هنده‌ک تشت ییت کرین کو هه‌که‌ پشتا وی یا ب خودی راست نه‌با و بتنی وه‌کی چاک‌سازه‌کی جفاکی ره‌فتار کربا ئه‌و تشت نه‌دکر، وه‌کی:

(۱) ول دیورانته، قصة الحضارة ۴۷/۱۳.

- خەلەتیا ئاینی مللەتی خوە و ئاینیت دی ژێ هەمیا دیارکر و بیی کو بترسیت ژ وی چەندی کو دی هەمی لی بنە دوژمن.
 - دەمی ئایەت بو هاتیە خواری و گوتیی کو دی خودی ته پارێزیت ژ خەلکی، فەرمان ب وان هەقائیت خوە کر ییت زیڕەقانی لی دکر کو بە لاف بین و زیڕەقانی لی نه کەن^(۱).
 - بەحسی گەلەک ژ دوژمنیت خوە کر کا دی دوماهیکا وان چاوابیت، و ب بی منەتی و هەمی ژێ وەسا دەرکەتن.
 - هەفرکیا ئەجنە و مروفا کر و نەترسا کو ب سەرئەقەیت.
 - هەمی ژیا ناخوە یا ب فەقیری بری، سەرەرای هندی کو مال یی کەتیە دەستی و دشیا بدەستخوەقەیینیت.
۴. موعجیزیت سروشتی وەکی نیشان بو پیڤەمبەراتیای، وەکی: شەق بوونا هەیقی^(۲)، بەرەف و یقە هاتنا داری^(۳)، و زیڤە کرنا خواریا کیم^(۴)، کیم^(۴)، و ساخکرنا برینیت مەزن^(۵)، و گەلە کیت دی. و ئەف تشتە ب دەهان جارا ییت دووبارە بووین و ب ریکا گەلەک کەسا ییت

(۱) الترمذی (۳۰۴۶).

(۲) سورة القمر، الآية (۱).

(۳) الترمذی (۳۶۲۸).

(۴) البخاری (۶۴۵۲).

(۵) البخاری (۴۲۰۶).

هاتینه فه گوهاستن کو چ گومان نامینته تیدا کو ئەف رویدانه ییت
چیووین.

۵. بهحسکرنا گه له ک رویدانیت پاشه پروژی و راست ده رکه تنه وان.
وه کی دیار کرنا جهی کوشتنا مه زینت قوره شیا ل شه ری به دری،
ههروه سا کو دئ فاتیما کچا وی ئیکه م کهس بیت ژ نیزیکیه وی
پشتی وی بمهریت، و فه کرنا قودسی و مزگینیا شکاندنا ئمبراتوریت
فارس و رومی د بهرته نگترین دهم دا کو شه ری خه نده قی بوو.
۶. قورئانا پیروز کو مه زنتین نیشانا پیغمه مه ریا ویه.

قورئان ژ گه له ک لایه نافه نیشانا پیغمه مبه راتی یه، چونکو گه له ک
تشت ییت تیدا کو نه یا بهر ئاقله وی ب خوه زانیین، سه ره رای هندی
کو نه یی خاندەفا بوو، و ههروه سا هه فرکیا عه ره با کر دگوو پیتکا
ره وانیژییا وان دا کو بشین ئەو و هه می مروف و ئەجنه پیکشه
سوره ته کا وه کی ئیک ژ سوره تیت قورئانی چیکهن، به لی پا وان شه ر
ب سانهی تر دیت ژ ئینانا سوره ته کی بتنی!

ب هزاره‌ها تاین ییت ههین بوچی ژ ههمیا ئیسلام؟

ئیسلام دینی وی خودی یه یی ئەم و ههمی گەردوون خولقاندین و ئەو هه یی زانا ب مه و ب وی یا بو مه باش و ههمی قهنجی دگهل مه کرین بو مه فریکری ب ریکا ئەوی پیغه مبه ری مه زن ﷺ یی مه بهری نوکه به حس ژئی کری، و هندیکه ئیسلامه دینی ههمی پیغه مبه رایه، و پیغه مبه ریت بهری موحه مبه دی ﷺ مزگینی یا ب هاتنا وی دایه ملله تیت خوه، و ئیسلام یا هاتی دا ئەو تشیت د تاینیت دی دا هاتینه گوهارتن راسته کهت، و رپیازه کاروهن و ئاشکه رایه، و ژ ههمی لایه نا فه یا کامله و ههر تشته کی ژیا نا مروقی یی به حس کری و ریکتی خستی، ههر ژ چاوانیا خوه پاقر کرنی هه تا دگه هیته چاوانیا ب ریفه برنا دهسته لاتن، و چ تشت نه مایه بو مروقی دیار نه کری، و دوژمنیت ئیسلامی ئەفه ۱۴۰۰ ساله یی هه ولددهن کو کیماسیا ژئی بیننه ده ری، به لی پا هه ولت وان ههمی یی ب ئافیدا دچن، و وان هه تا نوکه چ پیگوهور بو ئیسلامی نه ئینایه بتهی هنده ک رهخنیت بی سهروبهر یی ل ئیسلامی گرین، کو به رسقدا نا وان رهخنا ژ ئاف فه خوارنی ب سانا هیتره، و خودی هه زبکه ت دی کومه کا رهخنیت وان د فی په رتوکی دا هشک کهین و دهینه بای.

هندیکه ریبازا ئیسلامی یه دشیاندایه کو بهیته جیه جیکرن، و نمونه کا باش یا هه ی کو ئیسلام جیه جی کریت کو ئه و ژ ی پیغه مبه ر ﷻ و هه قالیت وی بوون، چونکو ئه و ژ ی مروف بوون نه مه لائیکه ت بوون و دخوار و قه دخوار و ژن و زاروک هه بوون و کاروباریت موسلمانا ب ریقه دبرن، و دسه ر قی ژ ی را فه رمانیت خودی ب جه دیئان، له و ئه و بو مه باشتین نمونه نه کو ل دو یف بچین و هه و ل بده ی ئه و اوی و هه قالیت وی کری ئه م ژ ی وه کی وی بکه یین.

و هه روه سا ژ باشی یا ئیسلامی ئه وه کو بیروباوه ریت وی ل سه ر خودی گه له ک د پروهن و دیارن و دگه ل سروشت و ئاقلی مروقی دگونجن، نه وه کی ئایینیت دی کو هنده ک دیژن سی خودی بیت هه یین، و خودی کور ی خوه یی قریکری دنیا یی ل سه ر په نگ ی مروقا و یی هاتیه کوشتن، یان هنده ک ژ وان دیژن خودی یی فه قیره و ئه م دزه نگینین، و دیژن خودی ل هنده ک بوچوونیت خوه په شیما ن دییت، و ... هتد پاکی و بلندی بو خودی بیت ژ وان تشا بیت بی باوه ر دیژن. به لی پا ئه م موسلمان دیژین: کو خودی ئیک بتنی یه و خوداینی یا وی بتنی یه، و هه می که س د هه وجه ی وی نه و ئه و یی هه وجه ی که سی نینه، نه که س ژ ی بوویه و نه ئه و ژ که سی بوویه، و وی چ هه فکویف نه بووینه و نابن.

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

چاوا پیغه مبهری ﷺ عائیشا بو خوه ئینا ل نهه سالیی؟

پیغه مبهری ﷺ گه له ک دوژمن هه بوون، و وان بهردهوام دژاتیا وی یا کری و دره و ژی یی ب دویف وی قه ناین، به لی پا که سی ژ وان ئه ف ره خه لی نه گرتیه کا بوچی عائیشا د ژیی نهه سالیی دا ئینا، چونکو ئه فه تشته کی ئاسایی بو و ل وی سه رده می.

بو نمونه پاشا 'ریچاردی دووی' یی ئنگلته را ل سالا (١٣٩٦) ی زاینی کو دبته نیزیکی ٨٠٠ سالا پشتی پیغه مبهری ﷺ مه، خاتوین 'یزابیل' یا فره نسا یا بو خوه ئینا ی د ژیی ٧ سالیی دا^(١).

و هندیکه ژیی پیگه هه شتنی یه دهیته گوهورین ژ جهه کی بو جهه کی و ژ دهه کی بو دهه کی دی، ل دویف گه له ک پیشه را وه کی گهرماتی یا جهی، و قه له وی و لاوازا مروقی و گه له ک تشیت دی^(٢).

له وا یا دروست ئه وه کو چ ژیت دیارکری نین بو شویکرنی، به لکو دی ل دویف کچی مینیت کا ژ لایی له شی و دهروونقه یا به ره فه یان نه، و ئه فه ژی نو که دقیت بهیته دیارکرن ژ لایی نوژدار و بسپوراهه.

John McLaughlin, Medieval Child Marriage: Abuse of Worship? ^(١)

Marisa Fisher & Erica Eugster, What is in our environment that affects puberty? ^(٢)

و نوکه ژی ل ویلایه تا ماساچوسیتس ل ئەمریکا ری ب شویکرنا کچکا ۱۲ سالی دهیته دان^(۱).

ههروه سال گه له ک جها ب شیوه کی یاسای ری ب په یوه ندیا ره گه زی (جنسی) دهیته دان ل ژیت بچویک، وه کی مه کسک و فلیپین ۱۲ سال، ژاپون (یابان) ۱۳ سال، ئەلمانیا و نه مسا و ئیتالیا ۱۴ سال^(۲)، و ل گه له ک جها ژی ل وه لاتیت پروژنا فای کچکیت بچویک دوگیان بووینه^(۳)، به لی یا جهی مهنده هوشی ئه وه کو یاسایت فان وه لاتا ریکی ب فی کریاری ددن ل دهرقه ی چارچووفی شویکرنی، به لی ری ب شویکرنا وان نادهن!

(۱) راپورته کا مآله ری www.skynewsarabia.com ب نافی: "أرقام صادمة لزواج القصر في الولايات المتحدة".

(۲) Wikipedia, Ages of consent in North America.

Wikipedia, Ages of consent in Asia.

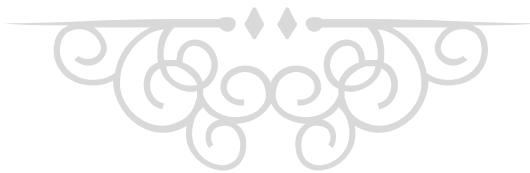
Wikipedia, Ages of consent in Europe.

(۳) Wikipedia, List of youngest birth mothers.

ئەرى بوجى پىغەمبەرى ﷺ گەلەك ھەقزىن ھەبوون؟

پىغەمبەرى مە ﷺ ل ۲۵ سالىي 'خەدىجا' يا ئىناي كو ژيى وي ۴۰ سال بوون و ۱۵ سالا يا ژ وي مەزىنترىبوو، و ۳۰ سالىت گەنجاتيا خوە بتنى ھەقزىنەك ھەبوو، كو خەدىجا بوو و پاشى 'سەودا' كو ژيى ھەردووكا يى مەزن بوو و بىژن بوون، ما ھەكە وي خوەشيا خوە قىابا بوجى ب گەنجاتى ھەندەك ھەقزىنيت دى بو خوە نەدئىنان؟! و دەمى بوويه پىغەمبەر و قورەشيا دىتى كو ژ بانگەوازا خوە ناھىتە خواری، وان گەلەك تشت دگەل گوتن ھەكە دەستا ژ بانگەوازا خوە بەردەت، ئىك ژ وان ئەو بوو، كو ھەكە تە بقیىت جوانترین كچكا ەرهبا دى بو تە ئىنین، بەلى پا وي دەست ژ بانگەوازا خودى نەبەردان، ئەرى ھەكە پىغەمبەر ﷺ ل دوىف شەھوۋەتا خوە چووبا چاوا جوانترین كچك ل ناف ەرهبا ھەلنەدبزارت؟! ژ بەر ھەندى ژ ھەمى ھەقزىنيت وي بتنى عائشا كچ بوو دەمى ئىناي يىت دى ھەمى بىژن بوون، و وي ب خوە شىرەت يا ل ھەقالە كى خوە كرى كو كچە كى بو خوە بىنيت نە بىژنە كى، پا ھەكە ئەو ل خوەشيا خوە گەرهبا دا بوجى يىت بىژن ئىنيت؟ بەلى پا وي ھەر ھەقزىنەك يا ژ بەر بەرژەوہەندىەكا ئىسلامى ئىناي، و ھەر كەسە كى بزقزىتە ژيانناما وي دى قى چەندى باش زانیت، بو نمونە: عائشا گەلەك يازىرەك و بىرتىژ بوو لەوا ئىك ژ وان پىنج كەسايە يىت كو ژ ھەميا پتر

فه‌رمووده بو مه‌ قه‌ گوه‌استین، و هه‌روه‌سا بو خوه‌شکرنا په‌یوه‌ندیا دگه‌ل
 بنه‌مال و عه‌شیره‌تا خزمانی یا دگه‌ل کری، وه‌کی 'أم سلمة' کو ژ بنه‌مالا
 ئه‌بوجه‌هلی و خالده‌ی کوپۆی وه‌لیدی بوو کو پشتی خزمانیا پیغه‌مبه‌ری ﷺ
 ب ماوه‌کۆ کیم خالد موسلمان بوو، و ئینانا 'جوه‌یرایی' بوو ئه‌گه‌ری
 هندۆی کو سه‌د مائیت عه‌شیرا وۆ بینه‌ موسلمان و به‌ینه‌ ئازادکرن کو د
 شه‌ریدا هاتبوونه‌ ئیخسیرکرن، و هه‌روه‌سا 'زه‌ینه‌ب' کو خودۆی فه‌رمان لۆ
 کر کو بو خوه‌ بینیت بو گوهورینا ئۆیک ژ وان نه‌ریتیت په‌یت خوه‌
 گه‌له‌ک برینه‌ خواری د لۆی خه‌لکیدا. وه‌وسا هه‌ر ئۆیک ژ به‌ر ئه‌گه‌ره‌کی
 یا ئینای، و هه‌روه‌سا دقیت گه‌له‌ک بان بو فیرکرن ژنیت موسلمانا، بیت ژ
 هه‌می ژیا و ژ هه‌می ئاستا.

ئەری چاوا بوو کو پیغمبەری ﷺ زەینەبا کچ مەتا خوە بو خوە ئینای پشتی زەیدی کوری حاریسە بەردای ؟

گوتنە کا کوردی یا هە ی دیژیت: "هە که زەلام فەقیر بوو دی بیرا وی
ل دەینیت کهفن هیت" مولحدیت مە ژ ی چ قی نینە دی چن تۆزی ژ سەر
هەندە ک شوبهیت کهفن مالن، ییت دورویا و پروژە لاتناسا خوە ژ ی بی
هیقی کری و چ زیان ل پیغمبەری ﷺ نەدای.

ئیک ژ وان شوبها ئەو وە کو دیژن: دەمی پیغمبەری ﷺ هە ژینا زەیدی
دیتی دل ی وی که تی، و پشتی هینگی دەمی زەیدی بەردای پیغمبەری ﷺ
بو خوە ئینا، یا ژ وان قە دی شین ب فان گوتگوتکا زیانی ل پیغمبەری
ﷺ دەن، بەل ی پا ئەو وە کی بەرخە کی نه کو قوچا ل که قرە کی مەزن دەت
یا ژ وی قە دی هە رفینیت، نوکه ب ئانە هیا خودی ئەم دی راستیا قی تشتی
دیارکەین، و وەختی رونا هیا راستی دەرکەت جەمی تاریی ل چ عەردا
نامینیت.

هەندیکە زەیدە هە قالە کی پیغمبەریە، ل دەستیک ی ئەو عەبد بوو،
پیغمبەری ﷺ هەر ژ بچوکیاتی ئازا کربوو و ب خودان کربوو وە کی
کوری خوە، و خەلکی ب ناف ی زەیدی کوری موخەممەدی ناقدکر،
زەینەب ژ ی کچا مەتا پیغمبەری بوو و ژ ماله کا مەزن یا قورەشیا بوو،

ده‌می ئیسلام هاتی و جوداهی نه‌ئێخستیه دناقبه‌را چ که‌سا دا و دیارکری کو هه‌می وه‌کی ئیکن ل ده‌ف خودی بته‌قوایی ئیک ژ یی دی زیده‌تره‌، پیغه‌مبه‌ری ﷺ ئەو بو زه‌یدی خواست، به‌لی پا ل ده‌ستپیکری رازی نه‌بوو چونکو ئەو ژ ماله‌کا مه‌زن بوو و زه‌ید به‌نده‌کی ئازاکری بوو، پاشی ئەو رازی بوو ده‌می زانی ئەفه‌ فرمانا خودی و پیغه‌مبه‌ریه‌، به‌لی پا خودی هه‌زنه‌کربوو هه‌قژینیا وان یا به‌رده‌وام بیت، و به‌رده‌وام ناقبه‌ینا وان یا نه‌خو‌ه‌ش بوو، پشتی هینگی فرمانا خودی ب وی چه‌ندی هاته‌ خواری کو نابیت که‌سی بده‌نه‌ پال ئیکی دی ژ بلی بابی وی، له‌وا نافێ زه‌یدی ژ هاته‌ گوهارتن بو زه‌یدی کورێ حاریسه‌ی و جاره‌کا دی هاته‌ پالدان بو بابی خو‌ه‌ یی دروست، و خودی فرمان دا کو ئەوی که‌سه‌کی ب خودان دکه‌ت وه‌کی مروقه‌کی بیانیه‌ بو وی نه‌ ل جه‌ی بابی ویه و دروسته‌ ئیک ژ وان هه‌قژینا یی دی بو خو‌ه‌ بینیت پشتی ئەو به‌رده‌ت یان دمریت، ئەو بوو خودی وه‌سا هه‌زکر کو ئیکه‌مین که‌س قی یاسایا خه‌له‌ت بشکینیت پیغه‌مبه‌ری مه‌ بیت ﷺ، له‌وا وه‌حی بو پیغه‌مبه‌ری ﷺ هات کو دی زه‌ید هه‌قژینا خو‌ه‌ به‌رده‌ت و دی پشتی هینگی بیته‌ هه‌قژینا ته‌، و روژه‌کی زه‌ید هاته‌ ده‌ف پیغه‌مبه‌ری ﷺ و گازنده‌ ژ هه‌قژینا خو‌ه‌ کرن پیغه‌مبه‌ری ﷺ نه‌گوتی کو خودی هوسا وه‌حی یا ئینایه‌ خواری و گوتی: هه‌قژینا خو‌ه‌ نه‌به‌رده‌. پاشی هه‌ر ئەو چی‌بوو یا خودی

حه زکری و وی هه قزینا خوه بهردا و پیغه مبهری ﷺ بو خوه ئینا، و هه که
 ئەو کهسی قی شو بهی دئینیت بتنی ئایه تا (۳۷) ی ژ سوره تا 'ئه حزاب'
 خواندبا دا زانیت کا راستیا قی بابه تی یا چاوایه، چونکو وی خودی یی
 ئەف فه زمانه ل پیغه مبهری خوه کری بو مه به حس قی بابه تی یی کری،
 ده می که ره مدکته:

﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ
 زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَخَشِيَ النَّاسُ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
 تَخْشَاهُ ۖ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
 حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ۖ﴾

ئانکو: و ده می ته دگوته وی یی خودی قه نجی دگهل کری ب ئیسلامی
 و ته ب ئازا کرنی: هه قزینا خوه بهرنه ده و ته قوا خودی بکه، و ته ئەو
 تشتی د دلی خوه دا قه دشارت کو دی خودی دیارکته ئەو ژ ی ئەو بوو
 کو وه حی بو ته هاتبوو کو دی ئەو هه قزینا خوه بهردت و تو دی ئینی،
 و تو ژ دورویا دترسی کو ئەو بیژن موحه ممه دی هه قزینا کو ری خوه یا
 بو خوه ئینای، و خودی یی ژ هه ژیتره تو ژ ی بترسی، فیجا ده می زهیدی
 پیشتیا خوه پی قه تاندی و بهردای مه ئەو ل ته مه هر کر، دا خودان باوهر
 چاف ل ته بکه ن و چ گونه ه و ته نگافی نه مینه ل سه ر وان هه که بقیته

ژنیت کوریت خوه ییت خودانکرنی بو خوه بینن ئه گهر وان بهردان، و
شولا خودی هه ر یا ب جه هاتیه.

و هه که پیغه مبه ری ﷺ قیابا، مانئ کچا مه تا وی بوو و ژ بچو ی کاتی یا
دیتی، ما دا بوچی بو زهیدی خوازیت؟ لهوا قئ شو بهی ژ ی چ مفا
نه گه هانده مولحدیت مه.

ئەرئ راسته ئایین ئه گهرئ شهرايه د میژووی د؟

ئایینی بهاییت مروفايه تی ییت نیشا مروفا داین و پیشکتهن و شارستانی ییت ژئ چیبوین، به لئ پا مولحد گه له ک فئ ئاخفتنی دیژن کو ئایین ییت بووینه ئه گهرئ شهرا د میژووی د، به لئ پا ئه گهر ئه بهر په ریت میژووی قه دهین دئ بینین کو چ راستی بو فئ چه ندئ نینه، وه کی زانایی په یوه ندییت نا قده وله تی پروفیسور 'کالیفی هۆلستی' (K.J.Holsti) د قه کولینه کی دال دور شه ریت د نا قبه را سالییت (۱۶۴۸- ۱۹۸۹) ئ زایینی دیار کری کو مه زنترین ئه گهرئ شهرا گرتنا عه ردی و به رفه هکرنا ده سته لاتئ به ب ریترا ۳۴٪، و ئه گهریت بازرگانی و ده ست به رد اگرتنا ریکیت بازرگانی ۱۵٪ یه، و ویرسی کرنا ده سته لاتئ ۱۲٪ یه، و پاراستنا ده وله تی و سیسته می وئ ۷،۵٪ یه، و ئه گهریت ئایینی بتنی ۳،۵٪ نه^(۱).

ههروهسا د ئینسکلویپیدا شهرا دا کول ساللا (۲۰۰۸) ئ یا ده رکه تی یا دیار کری کو ژ سه رجه می ۱۷۳۶ شهرا کو ییت د وئ په رتوکی دا هاتینه نفیسین بتنی ۱۲۳ شه ر ییت ئایینی بوون کو دبنه ۷٪^(۲).

(۱) K. Holsti, Peace and War: Armed Conflicts and International Order ۱۶۴۸-۱۹۸۹.

(۲) L. Ridley, Does Religion Cause War... And Do Atheists Have Something To Answer For?

Charles Phillips & Alan Axelrod, Encyclopedia of Wars.

به لای پائنه گهر ئهم بهرئ خوه بدهینه فان ۱۰۰ سالیٔ چووین کو جیهان یا بهرهف مولحدی چووی، دئ بینین کو مهزنترین زیان یی ب مروقایه تی کەتین و ب ملیونا خەلک یی ل بهر پیت هنده ک کهسا چووی کو چ باوهری ب خودئ نه بوو، وه کی شهري جیهانی یی ئیکئی کو قوربانیت وی ۱۵-۱۹ میلیون کوشتی و نیزیکی ۲۳ میلیون بریندارا بوون، و شهري جیهانی یی دووی کو تیدا ۷۰-۸۵ میلیون مروفا ژ ناف چوون^(۱)، و ئهف ههردوو شهري شهريت علمانیا دژی علمانیا بوون و ئایینا چ دهست د هه لکرنا ئاگرئ وان دا نه بوو

و ئهفه ژی کومه کا کهسیت مولحده و ژمارا وان کهسیت وان کوشتین:

- 'کیم جونگ ئیل' (سهروکی کوریا باکوور) **۲ میلیون** کهس.
- 'کیم ئیل سونگ' (سهروکی کوریا باکوور) **۶۰۰ میلیون** کهس و **هزار** کهس.
- 'پۆل پوت' (سهروکی کهمبودیا یی شیوعی) **۲ میلیون** کهس کو **دبوونه چاریکا** خه لکی وه لاتئ وی^(۲).

(۱) Wikipedia, World War I Casualties. & Wikipedia, World War II Casualties.

(۲) Sameen, ۲۵ Deadliest Dictators Throughout History.

- 'ئەدولف ھیتلەر' ۱۷ میلیون کەس^(۱).
- 'جوزیف ستالین' پتر ژ ۲۰ میلیون کەسا^(۲).
- 'ماو زیدونگ' (سەروکی چینی یی شیوعی) ۷۰-۳۰ میلیون کەس^(۳).

فێجا ئەو کەسێت دیتژن کو ئایین ییت بووینە ئە گەرئ کوشتنی بلا ل دویش بچن کا د هه می میژوویی دا ب ئە گەرئ ئایینا هند مروف هاتینه کوشتن هندی ییت قان ۶ کەسێت مولحد د ۱۰۰ سالادا کوشتین؟!

(۱) Wikipedia, Holocaust victims.

(۲) Wikipedia, Excess mortality in the Soviet Union under Joseph Stalin.

(۳) Wikipedia, Mao Zedong.

ئەرئ راسته ئیسلام یا ب شیرى به لاف بووی؟

دوژمنیت ئیسلامی گه له ک فئ ئاخفتنی دیژن و ئەو ب خوه ژى دزانن کو دره وه، به لئ ئەو خوه دخابینن و هه ز دکهن خه لکی ژى وه کی خوه بخاپینن، لهوا هه که خودئ هه ز که ت ئەم دئ ب کورتی و کوردی فئ گوتگوتکی ژ نافه یین.

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾

خودئ مه زن د فئ ئایه تا پیروزدا که ره مد که ت کو ئە فئ دینی کو ته کی تیدا نینه و فئ دینی چ پیتقی ب هندی نینه کو زوری ل خه لکی بهیته کرن دا ل دویف بچن، و نیشانیت راستیا دینی د یارن و راستی و خه له تی پئ ژیک دهینه جودا کرن.

لهوا ئە ف تشته نینه د دینی دا کو ئیک ب کو ته کی بهیته موسلمان کرن چونکو باوه ری ئیکه م تشت یا د دلی دا و که س نه شیت تشته کی ب کو ته ک بکه ته د دلی مروقی دا، و هه که وه سا بیت ئەو مروف دئ بیته مروقه کی دوروی (منافق) کو زیانا وان مروفا گه له که ل سه ر ئیسلامی، و دوروی ژ مروقیت بی باوه ر خرابترن.

ئەرى بووچى موسلمانا ئەو كىمىنىت نەموسلمان ئەوئ د ناڤ وان دا
ب شىرى موسلمان نەدكرن؟!

ئەرى ئەو كىز لەشكەرى موسلمانا بوو كو چووى خەلكى باشوورى
رۆژەھەلاتى ئاسيا (ئەندونوسيا و ماليزيا و...هتد) ب شىرى موسلمان كرى
كو بتنى ل ئەندونوسيا ۲۲۵ مليون موسلمان دژين^(۱)؟! كو دىتە مەزنترىن
وہلاتى موسلمانا، بى گومان چ لەشكەرىت موسلمانا نەچووينە وئرى،
بتنى بدىتنا رەفتارىت بازگانىت موسلمان ئىسلام يا دىتى و نياسى و
وہرگرتى.

ئىك ژ وان تشىت مروفى مەندەھوش دكەت ئەوہ كو دەمى مەغول
ب سەر موسلمانادا ھاتىن، و گەلەك باژىرىت موسلمانا ب تمامى
كومكوژ كرىن، و ل سالا (۶۵۶)ئ مشەختى بەرانبەر (۱۲۵۸)ئ زايىنى
پايتەختى موسلمانا كو بەغدا بوو ستاندى و خەلكى وئ كومكوژ كرى،
بەلئ پشتى چەند سالە كا ئەو داگىركەر ب خوہ موسلمان بوون، ئەرى
ئەگەر ئىسلام ب شىرى بەلاڤ بىت چاوا ئەوئ دەولەتا ئىسلامى
ھەرفاندى دئ موسلمان بن؟!

و نوکه دقئ ده‌می دا کو موسلمان ییت د حاله‌کئ گه‌له‌کئ به‌رتنه‌نگاڤ
 دا و بئ باوه‌ر ژ لایئ هی‌ز و پیشکه‌تنا دنیا‌یی دا گه‌له‌ک ییت پیشکه‌تین و
 ب هه‌می لایقه‌ زۆری و نه‌خوه‌شی ییت ب سه‌رئ موسلمانا ده‌ین، به‌لی
 پا هه‌ر ئیسلام ژ هه‌می ئایینیت دی زو‌یتر به‌لاف دبیت^(۱)، ئه‌رئ چاوا
 موسلمان شیاینه‌ ب شیرئ خودانیت چه‌کئ ئه‌تومی و هایدروجینی ب
 کوته‌کی موسلمان که‌ن؟!

(۱) Michael Lipka & Conrad Hackett, Why Muslims are the world's fastest-growing religious group?.

ئەری پا جیهاد چیە؟

دەمی مه زانی کو ئیسلام ئەو دینه یی خودی بو مه فریکری، و ئەو دزانیت کا چ تشت ب کیر مه دهیت، و وی فه‌رمان یا ل پیغه‌مبەری ﷺ و موسلمانا کری کو قی دینی بگه‌هینه خەلکی، و خەلکی ژ تاریاتیا ئایینییت بی بنه‌ما بیننه به‌ر رونا‌هیا ئیسلامی، و خەلکی ژ په‌رستنا عەبدیت خودی بیننه په‌رستنا خودی، و خەلکی ژ بن زولم و زۆریا ئایینییت دی بیننه بن په‌ری دادیا ئیسلامی، له‌وا خودی ئەف دینه یی فریکری و هنده‌ک زه‌لامیت دلسوز یت لی کرینه خودان دا قی رونا‌هیی بگه‌هینه هه‌می خەلکی، و چ ئاسته‌نگا نه‌هیلنه دنا‌قه‌را خەلکی و په‌رستنا خودیدا، و وان ژ قه‌ید و زنجیریّت زالم و زۆردارا خلاس کهن.

و ئەف دینه په‌فتاری دگه‌ل مروفا دکەت، و په‌فتاریّت مروفا نه‌رماتی و زفری ژ ییت تیدا هه‌ین، هوسا دەمی ئیک ب چه‌ک و له‌شکه‌ر و هیزا خوه‌ریکی ل گه‌هاندنا ئیسلامی دگریت دقیت ئیسلام وه‌کی وی په‌فتاری دگه‌ل بکه‌ت دا ئیسلام بگه‌هیته هه‌می خەلکی.

و بی گومان مه‌ره‌ما موسلمانا نه‌ ژنا‌قبرنا بی باوه‌را و کوشتنا وانه، به‌لکو گه‌هاندنا دینه بو وان، و پشتی دین دگه‌هیته خەلکی ئەو د دنیا‌یی دا د ئازادن کا دی باوه‌ریی ئینن یان نه، هه‌که مه‌ره‌ما ئیسلامی کوشتنا بی باوه‌را

با موسلمانا کیمینیت نه موسلمان نه دهیلانه د ناڅ خوه دا، به لې پا "نه و د نازاد بوون د جیبه جیکرنا مه راسیمیت خوه ییت ئایینی دا، و دیر و په رستگه هیت وان هر بو مابوون" وه کی دیروکنڅیسی نه مریکی یی ب نافوده نگ 'ویل دیورانن' دبیتیت^(۱).

و هه روه سا دبیتیت: "سه رهای فی نه خشی پیکفه ژیانې یی کو موسلمانیت پیشی ل دویف دچوون، یان ژی ب نه گه ری فی نه خشی، پتیریا فه لا و هه می زه رده شتی و بت په ریس موسلمان بوون، کته کا کیم تی نه بیت، و گه له ک ژی ژ جوهییا موسلمان بوون ل ئاسیا و مصری و باکووری نه فریقیا^(۲)".

بتنی جهادی ری خوهش دکر کو خه لک دینی راست بزانیته، و ب دژی وان تشتا رادبوو ییت کو به ری خه لکی ددا خرابی، و نه فه ژی تشته کی پیتشه، چونکو چینابیت مروف بیژیته که سه کی باوه ری بینه و که ش و هه وایه کی باوه ری بو به ره هف نه که ت، و بهیلته د ده ستیت هنده ک که ستیت زورداردا کو دفیت چافیت خه لکی ل روناها ئیسلامی

(۱) ول دیورانن، قصة الحضارة ۱۳/۱۳۰.

(۲) ول دیورانن، قصة الحضارة ۱۳/۱۳۳.

بگرن، و دهستوییت وان گریدهن ژ دویفکه‌تنا راستی، داکو ههمی گاڤا
خه‌لک عه‌بد بیت ل بهر دهستی وان، و بشین به‌رده‌وام خوینا وان بمیژن.

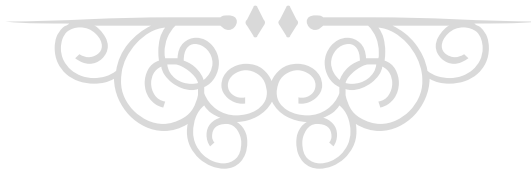
و ئیسلامی ئەم ییت هشیارکرین کو د دهمی شه‌ری دا ناییت ئەو که‌س
بهیته کوشتن یی شه‌ری نه‌که‌ت، ژ بچویک و ژنک و دانعه‌مرا و ئەو
زه‌لامی شیرئ خوه پاقیت و شه‌ری نه‌که‌ت و یی ده‌رگه‌هی مالا خوه
بگریت و یی د پهرستگه‌هه‌کی ڤه پهرستنی دکه‌ت، و هه‌روه‌سا ئەم ییت
هشیارکرین ژ کریت کرنا که‌له‌خیت کوشتیا و شکاندنا په‌یمانا، و
هه‌رفاندنا ئاڤاهیا و برینا داروباری بی هه‌وجه‌یی، و ڤه‌رمانا مه‌ یا کری ب
ریژگرتنا ئیخسیری شه‌ری^(۱).

و نوکه ئەم ییت بینین کو بی باوه‌ری ژ ڤی لایی دنیایی هی‌رشئ دکه‌نه
لایی دی ب ناڤی ئازادی و دیموکراسی و دژاتیا وی تیرورا وان ب خوه
چیکری، و خوه ژ چ جوریت چه‌کی ناده‌نه پاش، له‌وا بتنی ل شه‌ری
ڤیتنامی ۵۸۷ هزار که‌سیت سڤیل هاتنه کوشتن^(۲)، کو ئەمریکا چوو‌بوو د
ئاخا وان دا ب ناڤی ئازادی و شارستانیه‌تی.

(۱) محمد إقبال الناطلي الندوي، أخلاقيات الحرب في الإسلام.

(۲) Wikipedia, Vietnam War casualties.

و هه‌روه‌سا ده‌می شه‌ریت کو د ژيانا پێغه‌مبه‌ری مه‌ دا‌رویداین ١٢٨٤
 که‌س ییت هاتینه‌ کوشتن ژ موسلمانا و بی باوه‌را، کو رێژا وان دبیته‌ ١,٥٪
 ژ سه‌رجه‌می وان که‌سیت به‌شداری د وان شه‌را دا کری، به‌لێ ل شه‌ری
 جیهانیی دووی کا ژمارا له‌شکه‌ری وه‌لاتیت به‌ژداربووی چهند بوو سی
 جار و نیفا (٣٥١٪)^(١)! هندی وان خه‌لک یی هاتیه‌ کوشتن، کو ئەف رێژا
 مه‌زن پتیریا وان خه‌لکی بی گونه‌هن ییت کو نه‌ تی و نه‌ ژێ.

(١) د. راغب السرجاني، عدم دموية الحروب النبوية.

ئەرى مادەم غەیری موسلمانا د ئازادن کا بهینه د ئیسلامی دا یان نه، پا بوچی موسلمانا خویک (جزیه) ژ وان داستان؟

خویک یان جزیه ئەو پارهیە یی کو ژ وان کەسیت نەموسلمان دەیتە
وەرگرتن ئەوئیت د ناف موسلمانا دا دژین و دشین شەری بکەن، بەرانبەر
پاراستنا وان ژ لای موسلمانا قە، کو دینارە کێ زیڤی بوو بو هەر کەسە کێ
شیانیت شەڕکرنی هەبن، و سالی جاره کێ ژئ دەهاته ستاندن، "و ئەف
باجە نەدەهاته وەرگرتن بتنی ژ وان کەسیت نەموسلمان نەیت ییت کو
شیانیت هەلگرتنا چەکی هەین، و رەبەنیت دیرا و ژن و کوریت نەبالغ و
عەبد و پیرەمیر و پیرەژن و کورە و کەسیت گەلەک دەست کورت ژئ
نەدەهاته وەرگرتن. و بەرانبەر قی باجی ئەو ژ خزمەتا سەربازی دەهاتنە
لێبورین... و هەروەسا زەکات ژئ ژ وان نەدەهاته وەرگرتن کو ۲,۵% یە ژ
داهاتی سالانە... و هەروەسا جوهییت ڕوژەهەلاتی نێزیک پیشوازی ل
وان عەرەبا کر ییت کو ئەو ژ زۆرداریا دەستەهەلاتداریت وان ییت کەفن
رزگارکرین... و ئەو جاره کا دی شادبوونە قە ب هەمی ئازادی د ژيانا
خوە دا و د جیبه جیکرنا رپۆرەسمیت خوە ییت ئایینی دال قودسی، و ئەو
ل بەر سیبەرا ئیسلامی گەلەک زەنگین بوون ل ئاسیا و مصری و ئسپانیا،

کو ئه‌و به‌ری هینگی ل بن ده‌سته‌لاه‌تا فه‌لاه‌سا زه‌نگین نه‌بیوون" وه‌کی ویل دیوران‌ت دیژیت (١).

و هه‌که‌ ئه‌و موسلمان بیان دا چه‌ند جارا هند پارێ زه‌کاتی ژ زه‌نگینیت وان هیتته‌ ستاندن، به‌لێ پا موسلمانا بتنی دیناره‌کی زی‌ری ژ وان دستاند وه‌کی زانا و گه‌روکی جوهی ب ناڤی بنیامین دیژیت (٢).

له‌وا ئه‌و پارێ ژ نه‌موسلمانا ده‌اته وه‌رگرتن گه‌له‌ک ژ وی باجی کیمتر بوو ئه‌وا به‌ری ئیسلامی ژ وان ده‌اته وه‌رگرتن، و نه‌ باره‌کی هندی گران بوو کو ئه‌و ژ به‌ر وی ب کوته‌ک موسلمان ببن، به‌لکو به‌روفاژی قی چه‌ندی، وه‌کی فه‌یله‌سوف و یاساناسی فره‌نسی 'مون‌تسکیو' دیارد‌که‌ت کو قورتال بوونا وان ژ باجیت گران ییت ده‌وله‌تیت گه‌نده‌لێت به‌ری ئیسلامی و دانا خویکه‌کا کیم ب ده‌وله‌تا ئیسلامی بو ئه‌گه‌ری زوی به‌لاف بوونا ئاینی ئیسلامی (٣).

(١) قصة الحضارة ١٣/١٣٠-١٣١.

(٢) رحلة بنیامین التیطلی ص ٣٢٦.

(٣) مون‌تسکیو، روح الشرائع ص ٤٠٠.

ئەرى ئەم كورد چاوا موسلمان بووینە ؟

دوژمنیت دینی ل قی دوماهی گەلە ک کاری ل سەر هندی کری کو
 وەسا نیشا خەلکی مە یی کورد بەدن کو زۆری یا ل باب و باپیری مە
 هاتیە کرن، و ب شیر ییت موسلمان بووین، و هەوڵ یا دای موسلمان
 بوونا کوردا و تاوانیت کریت ییت داعش و حزبا بە عسا بی دین^(۱) پیکفە
 گریدەن، بە لی پا ئەف هەوڵیت وان دی بو بنە پەشمانی، و ژ روی رەشیا
 دنیا و ئاخەرتی زیدەتر چ بو وان نامینیت، و سوپاس بو خودی ئەم کورد
 مللەتە ک موسلمانین و میژوو یا مە یا دیارە، و ئەوا ئەو دکەن "گازیا
 دویف گورگیە"، و "روناهیاروژی ب بیژنگی ناھیتە گرتن".

ئەگەر ئەم بەری خوە بەدینی کا حالی کوردا چ بوو ل بەری ئیسلامی
 دی بینین کو کورد دبن دەستی دوو ئمبراتوریت مەزن قە بوون کو
 ساسانی و بیزەنتی بوون، و ئاخا کوردا جەهی شەر و ویرانکاریت د ناقبەرا

(۱) حزبا بە عس حزبە کا نەتەو پەریسا سوشیا لیستا عەرەبی بوو و چ گریدانا وی و ئیسلامی نەبوو
 (الدوة العالمية للشباب المسلم، الموسوعة الميسرة في الأديان و المذاهب و الأحزاب المعاصرة،
 ص ۴۷۰) بتنی هە کە بو هندی نەیت کو هندی جار بو خاپاندنا خەلکی نەزان هندی درویشم دابنە
 بەر رویت خوە دا بکەنە بەهانیە بو کاریت خوە ییت چەپەل، و ل نک وان چ تشت یی خەلەت نەبوو
 هە کە زیان ل حزبا وان نەدابا بلا یی ب دژی گوتنا خودی و پیغەمبەری وی با، وەکی صەدام ب دەقی
 خوە دبیژیت: (Caravan of History قافلة التاريخ، مبدأ الحزب البعث العربي الاشتراكي).

وان دا بوو، و پتریا دهقه ریت کوردا دبن دهستی ساسانیا قه بوون، و ل قی دهوله تی سیستمه کی زۆردار هه بوو کو خه لک کربوو چه ند ته خه ک، هنده ک د خوه شترین ژیان دا بوون، کو چه ند خیزانه کیت دیار کری ییت فارسا بوون، و هنده ک د نه خوه شترین کاودانادا د ژیان^(١)، و خویک و باجیت مه زن ژ جوتیارا دهاته وه گرتن^(٢)، هه تا دگه هه شته وی راده ی کو نه دشیان وان خویک و باجا بدهن و جوتیاریت هه ژار ب عه رد قه دبوونه ملکی هنده ک که نه که نیت فارسا، و د نه چار بوون ل سه ر عه ردی

(١) (آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ٨٥، ص ٣٠٥) (حسن پیرنیا، تاریخ ایران القدیم ص ٣٩٥) (أبو الحسن الندوی، ماذا خسر العالم بالانحطاط المسلمین ص ٤٣) (د.أحمد میرزا میرزا، انتشار الإسلام فی کوردستان ص ٢٠).

(٢) ئەو باجیت جوتیارا ددان:

- شه شیک هه تا سیک (١٦٪ - ٣٣٪) ژ به ره می (ول دیورانت، قصة الحضارة ١٣/٢٨٢) (حسن پیرنیا، تاریخ ایران القدیم ص ٣٩٨) (آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ١١١-١١٢)، به لئ پا د.عبدالرحمن قاسملو دیتزیت کو هیشتا ژ قی ریتز ژ پتربوو کو سیک هه تا نیقا به ره می (٣٣٪ - ٥٠٪) بوو (د.عبدالرحمن قاسملو، کردستان والکرد دراسة سیاسیة واقتصادیة ص ١١٨).
- جزیه ژ وان که سیت دناقهه را ٢٠-٥٠ سالی دا دهاته وه گرتن (د.عبدالرحمن قاسملو، کردستان والکرد دراسة سیاسیة واقتصادیة ص ١١٨) (حسن پیرنیا، تاریخ ایران القدیم ص ٣٩٨).
- هنده ک باجیت تاییه ت د ده می شه رادا (آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ١١٢) (د.أحمد میرزا میرزا، انتشار الإسلام فی کوردستان ص ٢١) (کلثومة جمیل عبدالواحد، کردستان فی عهد الساسانیین ص ١٣٠).
- هنده ک به خشش کو دگوتی (تایین) کو ئیک ژ وان ئەو بوو کو وان قیابا یان نه قیابا دا هنده ک دیاری و تشیت ئتیکه دهنه پاشای ل پروژا نه ورزوی! (آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ١١٢).

خوه بو وان شول کهن!، و د نه چار بوون خزمه تا سهر بازی ژ ی بکهن، و پتريا وان د دویف له شکهری را دچوون ههر وه کی ییت دچن بهره ف سهرشوریه کا بی دوماهییک، و بی چ پاداشت کو وان هان بدهت، و بی چ دیاری^(۱)، و چ کهس نه دشیا دلخ خوه بیه ته پله کا بلندتر ژ وی یا نه و ل سهر ژ دهیکبوی، ئانکو دقیت یی هه ژار چ دهسته لات ب دهست نه که تیان هه تا دمر^(۲).

و د سهر فی حالی نه خواهش یی ژیان یی را دهوله تا ساسانی یا ل سهر ئایینه کی بی بنه ما بوو، کو باوه ری ب دوو خوداوهندا دئینا؛ ئاهورامزدا (خوداوهندی باشی)، و ئههریمهن (خوداوهندی خرابی)، و وه سا هزر دکر کو ئه وه هردوو خوداوهند بهرده وام یی دهه فیک یی دا کا دی کی شیتته یی دی!، و ژ لای رهوشتی فه ئایینی وان گه له ک یی که تی بوو، و د ئایینی وان دا دروست بوو زه لام خویشکا خوه یان کچا خوه یان دهیکا خوه بو خوه بینیت^(۳)! وه کی 'بههرام چوپین' و 'میهرا گه هتسب' پاشایت ساسانیا خویشکیت خوه بو خوه ئینان، و کهسه کی ب نافخ 'ئهرداگ

(۱) آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ۳۰۶.

(۲) آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ۳۰۲.

(۳) آرثر کریستنسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ۳۰۲. د. أحمد میرزا میرزا، انتشار الإسلام فی کوردستان ص ۲۰. أبو الحسن الندوی، ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمین ص ۴۰.

ويزار' كو ئيك ژ وهلييت وان بوو! **هفت** خويشکيت خوه بو خوه ئينابوون^(١)، و وه کی 'يهزده جردی ئيکی' کچا خوه بو خوه ئينای پاشی کوشي^(٢)!، ئەف ئايینی بی سەروبهەر ژي ئايینی زهردهشتیه! بهلی زهردهشتی! ئەو ئايینی نوکه هنده کا دڤيت مکياج کهن و ل بهر مه کوردا شرین کهن، و دڤيت مه ژ ڤي ئیسلاما تازه و جوان و روهن دوير بیخن، و بهری مه بدهنه ئایینه کی کو ئەو ب خوه ژي د کودیت وی ناگههن.

و ئەڤی حالی سەریکشا هندی کو بزاقا مهزده کی سەرهلدهت، کو وی دگوت مال و ژنک و هه می تشت ییت خه لکی هه می نه و ناییت ئیک بو خوه بتنی بگریت، ئەو بو کاودان گههشتنه هندی کو دویڤچووییت وی داب سەر مالادا گرن و شه لینن و دهستدریژی کهنه سەر ژنکیت مالی ب هیجه تا هندی کو ئەڤه باهرا هه میایه^(٣).

ئەڤه بوو حالی کوردا ل بهری هاتنا ئیسلامی نه وه کی هنده کا دڤيت کو "کولافه کی بکه نه سەری" مه کوردا کو دیتژن دهوله تا ساسانی یا کوردا بوو! و ئیسلام یا هاتی دهوله تا کوردا یا ژ ناف بری، ئەو ب خوه کورد دبن

(١) آرثر کریستنسن، ایران في عهد الساسانيين ص ٣١٠.

(٢) Historian's History of the World v.٨ p.٨٤. أبو الحسن الندوي، ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين ص ٤١.

(٣) آرثر کریستنسن، ایران في عهد الساسانيين ص ٣٤٣. أبو الحسن الندوي، ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين ص ٤١-٤٢.

دهستی قی دهولهتا فارسی قه بوون و د ژبانه کا نهخوش دا دژیان ب
تاییهت ل وی ماوی بهری هاتنا ئیسلامی.

ل دهستی کا ئیسلامی هر ل سهردهمی پیغه مبهری کورد هه بوون
کو باوهری ئینای وه کی هه فالئ پیغه مبهری 'جابانی کوردی' و پشتی
هینگی ل سهردهمی خه لیفئ موسلمانا 'عومه ری کورئ خه طابی' موسلمانا
پایته ختی دهولهتا ساسانی 'تهیسه فوون' (مدائن) ستاند و کیسرا ژ ویری
رهقی بهرهف جه لهولا، و وی ئه وهشکه ری مایه دگهل دانا ویری داشه ری
دگهل موسلمانا بکه ن، و لهشکه ری موسلمانا بریکهت بهرهف جه لهولا
داکو لهشکه ری فارسا بشکینیت، و لهشکه ری موسلمانا شیا لهشکه ری
فارسا بشکینیت، و پشتی قی پرویدانی تیکه لیا ئیکسه ر و بهرفره یا
ئیسلامی دگهل کوردا چیوو، و هه می ناوچیت کوردا د ماوی دهه سالادا
هاتنه فه تحکرن، ل دهستی کی ل هنده ک دهقه را شه ر هاته کرن ب
ئه گه ری هندی کو هنده ک دهسته لاتدارا ترسا ژ دهستدانا مولک و
دهسته لاتا خوه هه بوو، و هر دقیا خه لک دبن دهستی وان قه بیت، و
خه لکی ژی ب دروستی نه دزانی کا ئه ف دینه یی چاوایه؛ به لی پا ب
شیوه کی گشتی بی شه ر کورد هاتنه د ئیسلامی دا پشتی ئیسلام ب دروستی
نیاسی و رهفتارا جوان یا موسلمانا دیتی و هوسا ئه فی دینی کو دگهل

سروشتی مروقی دگونجیت جهی خوه د دلّی ملله تی کورد دا کر، هه تا کو ههمی کورد بووینه موسلمان.

و بی گومان کورد ب ههزا خوه موسلمان بوون، چونکو وه کی مه دیارکری ئیسلام ب شیر ل سهر کهسی ناهیتته فهرزکرن، وان بقیّت دی موسلمان بن و وان نهقیّت دی ل سهر دینی خوه مینن.

و هه که بیژن ژ ترسا شیر ییت موسلمان بووین ئەفه وهنینه، چونکو ئەگەر وهسابا چ دهما دهقه ریّت کوردا ئارام نه دبوون و ل ههر دهلیشه کی کورد دا رابنه سهر خوه و شور هشا کهن، و موسلمانا هند لهشکه ر نه بوو قان ناوچا هه میا بیاریزیت، ژبلی هندئ کو لهشکه ری موسلمانا نه دشیا ژوان دهقه را بجیت و دهقه ریّت ژوان و یقه بگریت و پشتا وان یا بهردای بیت، و ههروهسا ژیده ریّت دیروکی ئاماژه ب هندئ نه کریه کو لهشکه ری موسلمانا داخوازا هیژیّت زیده تر کریت، ئەفه ژ ی باشتین به لگه یه کو کورد ههر زوی ییت رازی بووین ب ئیسلامی هه که دا دهقه ریّت کوردا ههر د شه ری دا بن و لهشکه ری موسلمانا نه دشیا وان دهقه ریّت چیا یی ب ساناهی کونترول کهت، و ههروهسا ئەف تشتی مولحد و دویفه لانکیت وان دیژن کو کورد ژ ترسا شیر ییت موسلمان بووین، ئەف تشته دگهل سروشتی کوردا و میرخاسیا وان ناگونجیت، و چ جارا کوردا تشته ک بیی ههزا خوه نه کریه و سه رشوری ل سهر خوه

قه‌بویل نه‌کریه، و ئیسلام دگهل می‌رخاسیا کوردا دگونجیت له‌وا مه‌زنیّت کوردا و ئه‌وێت سه‌رئ خوه‌ل به‌ر زالمه‌چه‌ماندی هه‌می مه‌لا و شیخ بوون، به‌لئ پا ئه‌و که‌سێت فان تشتا به‌لاف دکهن ئه‌ون ییت شکه‌ستی و به‌رانبه‌ر دوژمنا ژێ هه‌ر د سه‌رشۆر، و نوکه‌ دوژمنیت ریبازا فان قه‌هره‌مانا ل به‌ر سیبه‌را وان ده‌ستکه‌فتا ئه‌وێت مه‌لا و شیخیّت مه‌ کوردا ب ده‌ستقه‌ئیناین د خوه‌شیادا دژین و "نانئ خوه‌ب ئاڤکا وان دخون" و ییت ده‌افێژنه‌وی دینی یی مه‌زن و ناقداریّت مه‌ل سه‌ر ژیاين.

بوچی قورئان ب زمانێ عه‌ره‌بی هاتیه خوارێ؟

ئهو كه‌سێ قی حیجه‌تی دگریت بو مولحدیا خوه ئه‌فه نیشانا ده‌ستفالایی و نه‌زانیا ویه، به‌لێ وی چ رێککیت دی نینن چونکو ئه‌وێ نه‌شیت شه‌ری بکه‌ت "دێ خوه ل به‌ره‌فانا ئاسی که‌ت"، هه‌که‌ قورئان ب کوردی با دا هنده‌کیت وه‌کی وی ل ناف عه‌ره‌با ژێ وی گزندێ که‌ن، و هه‌که‌ ب سورانی با دا بیژن بوچی ب باهدینی نه‌دبوو؟! و هوسا هنده‌ک ل حیجه‌تا دگه‌رهن، ئی پا حیجه‌ت ژێ خلاس نابن.

سه‌ره‌رای هندی کو ئه‌وێت قی دکه‌نه حیجه‌ت چ قی نینه، و نه‌ ییت گه‌نگه‌شا زانستینه، به‌لێ پا دی بیژینه وان ییت زانین دقیت: هندیکه‌ زمانێ عه‌ره‌بییه زمانه‌کی گه‌له‌کی زه‌نگینه دپه‌یقیت خوه‌دا، و د ره‌وانیژیا خوه‌دا، و د نقیسینا خوه‌دا، و...هتد، و هه‌که‌ گیانداره‌کی وه‌کی 'شیری' کو ل بیابانیت عه‌ره‌با نه‌ی ب ده‌هان نا‌فا هه‌بن د عه‌ره‌بیی دا، و 'شیری' ب ده‌هان نا‌فا هه‌بن، و 'به‌ری' چل پینجی ناف هه‌بن، ئه‌فه هه‌می نیشانی زه‌نگینیا زمانێ نه‌. و هه‌روه‌سا عه‌ره‌با به‌ری ئیسلامی سویک ددانان بو هوزان و ئه‌ده‌با، و هه‌فرکیا ئیکودوو دکر ب فه‌هاندنا هوزانا، و گوتارا، له‌وا خودی قورئان ئینا خوارێ، و هه‌فرکیا وان کر ب وی تشتی ئه‌و پێ دخورن.

و ههروهسا کاودانیت سیاسی یت عههبا د هه لکه تی بوون بو
 گه هاندنا په یاما ئیسلامی، و هه ره که سه کی میژوو یا ده رکه تنا ئیسلامی
 بخوینیت دی ئه ف تشته باش بو دیار بیت.

و ئه و که سی قی ئاخفتنی دکه ت هه که باوه ری ب خودی نه بیت بلا ل
 ده ستییکی بچیت ل دو یف باوه ری ب بگه رهیت، چونکو دی زانیت کو
 خودی گه له کی کار بنه جهه، و دی بهایی خوه به رانه ر مه زیا خودی
 زانیت، و خودی چیت زانیت کا دی په یاما خوه ل کیری دانیت:

﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ۖ﴾

ئەری موسلمان تیروستن؟

هه که موسلمان تیروست بان ئەوئیت وه دبێژن نوکه نه مابانه ساخ، چونکو نیزیکی چاریکا خه لکی جیهانی موسلمانن، به لی پایا ب سانهیه مروف ژ دهف خوه ناڤا بدانیته سهر خه لکی، ئەوئیت مولحدیت مه دویشه لانکیا وان دکهن ههر ئەو بوون ۲۵ ساله 'نیلسون ماندیلا' کریه د زیندانی څه، و ب تیروست ل قه له م ددا، پاشی خه لاتئ نوبل یی ناشتی دایئ سهره وان کارا ییت بهری هینگئ ئەو سهره هاتیه زیندان کرن!، ما ههر ئەو نه بوون قاعیده و داعش چیکرین، و پاشی گوتی تیروست و ب موسلمانا بهرداین و وه لاتیت وان پی خراب کرین؟! سوپاس بو خودئ ئەو ب خوه یی ب دهقی خوه وه دبێژن^(۱)، هه که دا بیژنه مه هوین یی بیبهختیا لی دکهن! ئاریشه ئەوه ئەو که سیت دبێژنه موسلمانا تیروست ئەو ب خوه راما ناڤی په یقی نزانن هه که دا تیروستیت دروست نیاسن!، ئەری ما پیشمه رگه نه دهاته ناڤکرن ب تیکدهر (مخرب)؟! ئەری ما پیشمه رگه هه تا فان سالیته دو ماهیی د لیستاره شا ئه مریکا دا نه بوو؟! لهوا دوژمنیت ئیسلامی دی ههر هه وڵ دهن ئیسلامی ل بهر خه لکی رهش کهن، به لی پایا رویرهشی ههر بو وانه.

(۱) Truth Syria, Hillary Clinton: We created Al-Qaeda.

ئەری د کێژ سیستەمی دا ئایینی دێ د پێیداينه وه کی ئیسلامی؟! نێ
 ل وه لاتیت پروژا ئا هەتا تو ب سیستەمی وان رازی نەبی هەر ته
 ناحه وینن!، بە لێ ل وه لاتتی ئیسلامی غەیری موسلمانا "حوکمی سەربخو
 هەبوو و دبن دەستەلاتا مەزن و قازی و یاساییت خوێه بوون"^(۱). و ئەو
 فەلێت دەوله تا 'بیزەنتی' یا وان ب خوێ زوێم لێ دکر ئازاد بیوون ل بن
 ئالایی موسلمانا و هەتا وی راددهی ل 'ئەنتاکیا' موسلمانا زیڕە ئان دانا بوونه
 بەر دێریت وان دا ئیکودوو نە کوژن و فەرمانبەریت فەلە هند گەلە ک
 بوون د وه لاتتی موسلمانا دا هەتا وی راددهی ل هنده ک سەردهما موسلمانا
 گازنده دکرن ژ زیدەهیا فەرمانبەریت نە موسلمان^(۲)، و 'پاپا بنیامینی'
 قبتییت مسری یی قەچاغ بوو ل بیابانیت مسری پشتی برایی وی هاتیە
 داخکرن و خەندقاندن ل سەر دەستی هەقدینییت وان، هەتا وی دەمی
 'عەمری کوری عاصی' چوو یە مسری ئەو یی زفراندیه قە و دێر و
 دەستەلاتیت وی ییت دایه فی قە و قەدری وی یی گرتی^(۳). هوسا
 ئیسلامی کیمینییت وه لاتتی خوێ ییت نە موسلمان ییت پاراستین، و ئەوی
 پەیمان دگەل موسلمانا هەین پێغەمبەری ﷺ یا گوئی کو هەر کەسی ئیکی

(۱) قصة الحضارة ۱۳/۱۳.

(۲) قصة الحضارة ۱۳/۱۳.

(۳) بطرس الجمیل وآخرون، سنکسار الكنيسة القبطية الأرثوذكسية.

ژوان بکوژیت بیهنا بهحه شتی ناجیتی ددهمه کی دا کو بیهنا وی قوناغا ۴۰ سالادچیت^(۱)، ئەفه هه می ل سهر کوشتنا غهیری موسلمانا پا توچ دیژی ئەوی ب هزارا موسلمانا بکوژیت؟! لهوا مه نه دیتیه ئیک زانایی موسلمانا بهیعه و پشتهفانی دابته وان گروپیت چیکری کو ب ناخی ئیسلامی خه لکی دکوژن، به لی پا دوژمنیت موسلمانا ییت رویرهش ههر دی هه ول دهن موسلمانا د سهری خه لکی دا کریت بکه ن.

و دقیت ئەم تشته کی دی ژی بزانی کو هه بوونا کومیت تیروستی به لگه یه ل سهر راستیا ئەقی دینی چونکو پیغه مبه ری مه ﷺ یا گوتی هنده ک دی ده رکهن پشتی من سالوخته تیت وان ئەفه نه^(۲)، پا هه که خودی ب وه حیی ئەو پی ئاگه هدار نه کربا دا چاوا زانیت؟!

ده می دیژن موسلمان تیروستن یی نه زانیت دی بیژیت موسلمان بوون مووشه کا ئەتومی ل 'هیروشیما' دای، یان موسلمان بوون نیژیکی ۱۳۰ **ملیون** هندو کیت سور ل ئەمریکا کوشتین ژ ۱۴۵ **ملیونا**^(۳)! یان وه سا دیاره موسلمان بوون ۱۲ **ملیون** ئەفریقی برینه ئەمریکا وه کی عه بد کو ژ

(۱) البخاري (۳۱۶۶).

(۲) بو پتر پیزانینا ده باره ی تیروستا کو د ئیسلامی دا ب (خوارج) هاتینه نافکرن به ری خوه بده په رتوکا "المنشقون - تنقیب عن مفهوم الخوارج بين النص والتاريخ" یا عبدالله العجيري.

(۳) Wikipedia, Genocide of indigenous peoples.

ئەگەر ئی گەلەك حەشاندنا پاپوورا **مليون و نیف** ژ وان د ئوقیانووسی دا
مربوون^(۱)!

و ژ لایەکی دی قە ھەما مولحدا حەق نینە بەحسی کوشتنا مروفا
بکەن، چونکو حەتا نوکە ئەو نەشیاینە دیارکەن کو کوشتن کارەکی
خرابە، و ل دەف وان زانین بتنی ژ ھەستا و تاقیکرنا دەیتە وەرگرتن، ئی
پا دی چاوا تاقیکەن کو کوشتنا مروفا یا خرابە؟!، و ھەکە ب داروینی و
بیردووزای یا پیروز بیت ل دەف مولحدا، نە بتنی ئەم نەشیین بیژن کو
کوشتن کارەکی خرابە، بەلکو دبیت یی باش بیت، چونکو داروین
دیژیت یی بەیژتر دمینیتە ساخ، ئی پا ھەکە وەسا بیت 'ھیتلەر' یی بەیژتر
بوو لەوا ھند خەلک کوشت!، و وی ددیت کو رەگەزی ئاری ژ ھەمی
رەگەزی د ب قەدرترە لەوا وی قیا بەس ئاری بمین، و ل دەف داروینی
ھندەک مروف د پیشکەتیرن ژ بیت دی، لەوا باخچیت گیاندارا بیت
مروفا ھاتبوونە دانان^(۲)، لەوا 'ریچارد وییکارت' خودانی پەرتوکا 'ژ
داروینی بو ھیتلەری' وەسا دیار دکەت کو ئەوا 'ھیتلەری' کری بەرھەمی

(۱) Wikipedia, Atlantic slave trade.

(۲) Wikipedia, Human zoo.

بیردووزا داروینی بوو^(۱)، ئەوا ھندا شرین ل بەر دلّی مولحد و دویقە لانک و چاقلیکەریت وان.

Richard Weikart, *The Role of Darwinism in Nazi Racial Thought*. (1)

نهری بوچی موسلمان د دنیا یی دا پاشکتهینه؟

﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

ثانکو: مه هندي تشته کی ل سهر عهردي هه یی کریه خه مل و جوانی بو عهردي دا وان بجه ربینین کا کی ژ وان کاری وی یی چیتره.

د فی ثایه تی دا بو مه دیار دبیت کو ئەف تشتی ل سهر عهردي هه یی به شه که ژ فی ئەزموونا ئەم تیدا، کا دی ئارمانجا خوه یا سهره کی ژ بیر کهین یان نه، کو په رستنا خودی بتنی یه، لهوا خه لک یی بوویه دوو کوم، هنده ک ییت مهنده هوش بووین ب وی تشتی پروژاڅا گه هه شتی، سهره رای هندي کو ئەو تشته کی ب سهرقه یی ژیا نا دنیا یی دزانن، و دبی ناگه هن ژ ژیا نا ئاخره تی کو ژیا نا دروست و بی دوماهییه:

﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ﴾

به لی پا هنده ک ژ یییت ههین دزانن کو ئارمانج ژ ژیا نا دنیا یی په رستنا خودی یه، و ئەنجامی سهرکه فتنا د ئەزموونی دا گه هه شتا به حه شتی یه، و ئەف تشتی ل سهر دنیا یی بتنی بو وفا ژ یی وه رگرتی یه نه بو هندي یه مروف بمینیته پیڅه و ئاخره تی به رزه که ت، و دزانن کو دینی مروقی په یوه ندي ب پاری مروقی دپه نقی دا نینه، و مهرم ژ ده سته لات و وه لاتا:

(۱) راسته کرن و پاراستنا دینی خه لکيه چونکو ئه وی دین و ئاخرهت ژ دهست دان دنیا چ مفای ناگه هینیتی.

(۲) چاکسازی دنیایی داب وی شیوهی کو خزمهتا دینی خه لکی بکته.

ئانکو ئیسلامی فهرمانا مه یا کری ب ئافاکرنا عهردی، دا بشیین ب باشرین شیوه ئه رکئی خوه دقئی جیهانی دا بجهیین، بئی کو خه مساریی د پهرستنا خودی دا بکهین، چونکو ئه گهر مروقه ک ریشینگئی ریکه کا دویر بیت، و د ریکا خوه دا بچیته باژیره کی، هه که ئه و د مه ره ما مانا خوه ل وی باژیری بگه هیت، ئه و نابیتیت: ئه ز دئ رابم کارکه م دا خانه کی ل فیری ئافاکه م ژ یی مه زنی باژیری لاوتر!، چونکو ئه و نه خه لکی ویری یه، و وی سه فه را ل بهر بتنی ئه و باژیر قوناغه که و دئ دهر باز که ت، و وی مال و حالیت خوه بیت ههین، دقیت ئه و قه ستا وان بکته و جهی خوه ل ویری خواهش که ت، و دبیت ئه و که سی ئه و ب قه سر و قوسیریت وی فه حیبه تی چ جهیت دی نه بن، له و ئه و یی حه قه بو خوه خواهش بکته، و هه که نه ژ بهر هندی با کو خودی دلوقانی یا ب خودان باوه را بری داکو پی دسه ردانه چن و خه لک هه می بی باوه ر نه بیت دا خودی هیشتا ل بهر دهستی بی باوه را فره ه که ت

﴿وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِبُيُوتِهِمْ

سُقْفًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾

و هوسا دڤیت ئەم بزانیڤ کو ئەم ریشینگین نه خوه جهین، و بابی مه ئادهم یی ژ بهحهشتی هاتیه د عهردی دا بو ئەزموونه کی، و دڤیت ئەم ههول بدهین د ئەزموونا خوه دا بهرکهفین و بچینه بهحهشتی فه، چونکو ئەوه جهی مه یی دروست و خوهشی هه می یا ل ویری، و چینایت قوتابی ده می خوه یی ئەزموونی هه میی ب خوهشکرن و جوانکرنا کورسیا خوه فه بهت و بهرسقا ئەزموونی پشتگو هفه پاڤیت، و هه که مه رم ژ فریکرنا پیغه مبه را ئاڤا کرنا قه سر و قوسیرا با، خودی هود پیغه مبه ر ﴿و بو قه ومی 'عادی' نه فریدکر ئەو یت گوتی: ما کی ژ مه بهیتر هه یه؟! و خودی گه له ک بهردهستی وان فرهه کربوو، و صالح ﴿و بو قه ومی 'ثمودی' نه فریدکر کو وان کووچک د چیارا دکوولان، و موسا ﴿و بو فیرعه ونی نه دهنارت، ئەو فیرعه ونی هند دسه ری خوه دا چووی هه تا دگوت: ئەز خودایی هه وه یی ژ هه میا بلندترم! و ههروه سا پیغه مبه ری مه ﴿و دده مه کی دا ده رکەت کو چار ئمبراتوریا حوکم ل جیهانی دکر، و گه له ک د پیشکەتی بوون ژ لایی دنیایی فه، به لی پا ئارمانجا هه بوونا خوه ژبیرکربوو، و مابوونه ب هه فرکیی فه ل سه ر وی دنیایا کو ئەو هه می

تیدا ریشینگ!، لهوا ئیسلامی ههول دا وان ژ خهوا وان هشیارکەت، و بهری وان بدهته هندی کو ئەو په‌رستنا وی خودی بکه‌ن یی ئەو شیان داینی و ئەو قه‌نجی دگهل کرین.

و ئەو‌یت پاشکه‌تنا موسلمانا دکه‌نه ره‌خه‌ل سهر ئیسلامی ئەقه‌ نه‌ ژ کیماتیا ئیسلامی یه، چونکو ئیسلام ریککی ل پیشکه‌تنی ناگریت، له‌وا ده‌می ئیسلامی حوکم دکر موسلمان گه‌هه‌شتبوونه گویتکا پیشکه‌تنی، و ئەگەر داهینان و زانستی موسلمانا نه‌با ئەو نه‌دگه‌هه‌شته‌قی ئاستی، بو نمونه: ئەف پروگرامیت کومپیوته‌ری و ئامیریت دی ییت ئەلکترونی هه‌می ل سهر ریکه‌کی ده‌ینه‌دانان کو دبیزنی خه‌وارزمی (algorithm) کو ناقی وی زانایی موسلمان یی ل سهر ئەو‌ی ئیکه‌م جار داهینای، و هه‌روه‌سا د زانستیت نوژداریدا ب سه‌ده‌ها سالا پروژئافای ب په‌رتوکیت موسلمانا نوژداری دکر، و موسلمان بوون ئیکه‌م جار ده‌رمانخانه‌دانان، و زانایی موسلمان 'ابن الهیثم' ئیکه‌م که‌سه کو چاوانیا دیتنا چاقی بدروستی روهن کریت، و ئەو کامیرا نوکه ده‌یته‌بکارئینان ل ده‌ستپیککی ژ داهینانا وی ده‌ستپیکریه، و گه‌له‌ک تشیت دی کو حه‌تا نوکه ژ ی ئەو پیشکه‌تنا پروژئافای هه‌ی یا ل سهر هاتیه‌ئا‌فا‌کر. به‌لکو ئەف ره‌خه‌ ژ حییه‌تی بوونا‌وانه‌ب روخساریت شارستانیا پروژئافای، و ئەو‌قی تشتی دکه‌نه ره‌خه‌ل سهر ئیسلامی به‌لی نابیزن کو ئەف شوره‌شا ته‌کنولوجی یا

فی چه رخی پەیدا بووی یا د دەمه کی دا چیبووی کو ئیسلام تیدا حوکمی ناکەت، لەوا موسلمان نەگەهەشتە وەلاتییت دی د پیشکەتنی دا، ژبەر هندی د فیت ئەو گازندا ژ علمانیەتی بکەن، چونکو د فی دەمی دا علمانی حوکم یی کری.

و دەمی وان پیشکەت نا پروژئاقای د هەندەک بوارا دیتی یا ژ وان قە ئەو دەمی تشتا دا ژ مە چیتەرن، و بو نمونه هەکە ئەو خەلەتیه کی ژ هندوسیا یان خەلکی ئەفریقا ببینن، ئەو دی لومیت وان کەن، بەلێ هەکە مروف بیژیی: پا بوچی ل پروژئاقای دروستە زەلامی چەند یار هەبن د سەر هەژینا خوەرا بەلێ هەکە ب ئاشکەرایێ ژنا دووی ئینا دی هیتە زیندانکرن؟!، یان مروف بیژیی: بوچی هند دزی و کوشتن و دەست درێژیا رەگەزی یا ل پروژئاقای زیدەیه؟! یان بوچی هوین دیژن بلا موسلمان جوداهیێ نەئێخنە ناڤهرا خەلکی دا ل سەر ئایینی، و پروژئاقا جوداهیێ دئێخیتە ناڤهرا خەلکی ل سەر رەنگی پستی و جوگرافی و وەلاتی وان، و هەندەکا نافدکەت ب مشەختیت نە یاسایی، و هەکە تشتەکی بو بکەن ژ دی بو وەلاتی خوە دەنە شولی حەتا مرنی، و دی ل سەر کەنە منەت ژ؟! و بوچی هوین دیژن کو سزاییت ئیسلامی داناین ب دژی مافی مروفانە، و ل گەلەک وەلاتییت ئەوروپا هەکە ئیک ب سەری لێشێ ژ بەحسی هەندەک تشتا بکەت دی هیتە گرتن؟!، هەکە ئەم

فان پرسیارا ژ وان حییه تیا بکهین دی بینین دی دوو قورچال گهوریا خوه دهن، و دی ئامیری خوه یی حیجه تا دهنه شوولی بهلکی هندهک حیجه تا پیش پروژئافای فیه بگرن.

هندیکه مروفه دقیت هندهک تشتا ژیک جودا کهت:

- هندیکه شارستانییه ریکه که بو خوش کرنا ژيانا مروفی، نه ئارمانجه که کو مروف دنیا و ئاخره تا خوه ههردووکا گوری بکهت، چونکو مروف دقیت شارستانییه وه کی ریکه کی بو سه رکه فتنه ئاخره تی و خوش کرنا دنیایی بکاربینیت، و هندی مروف دنیایی بو خوه خوش کهت کیماسی نینه ب مه رجه کی ئارمانجا خوه یا سه ره کی ژبیرنه کهت.

- ژیک جودا کرنا پرویی زانستی ژیی فله سفی و ژیی سیاسی، کوراسته پروژئافا د زانستی دا گه له ک یی پیشکه تی، و موسلمانا گه له ک مفا یی ژ ته کنولوجیا وان وه رگرتی، و موسلمانا د ژاتیا پیشکه تنه وان د باشیی دا نه کریه، به لی د به رسقدا نا پرسیاریت مه زن ییت هه بوونی دا گه له ک د پاشفه ماینه، وه کی پرسیارا: بوچی ئهم هاتینه سه ر دنیایی؟ و دی چ ل مه هیته پشستی مرنی؟ و ره وشت چییه؟ و بنه ماییت ره وشتی چنه؟ و ...هتد، و فیه له سوفیت وان نه بووینه رینیشاندهریت وان، بتنی پشستی تشته ک پرویددهت ئهو شارهزا دبن و ل سه ر دئاخشن. و ههروه سا د

سیاسه تی دا ئهوان باژی ریت مه زن ب تمامی ییت براندین وه کی
'هیروشیما' و 'ناکازاکی' و وه لات ییت ئیخستین بو هنده ک
به رژه وه ندییت خوه ییت به رته نگ. و یا دیاره کو مفا وه رگرتن ژ
پیشکه تن و ته کنولوجیایی ل دویف وان پرسیارا دمنیت ییت ئه وان چ
ژ به رسقدانا وان چینه کری، چونکو ئه وی باوه ری نه بیت کو پشتی
مرنی دی حسیب دگل هیته کرن دی وی ته کنولوجیایی بو کوشتن و
ویرانکرن و بی رهوشتی بکارئینیت.

- جوداهی دناقه را مفا وه رگرتن و حییه تی بوونی، کو دقیت مروف
مفای ژ پیشکه تن و ته کنولوجیایی وه رگریت، نه مروف پیقه حییه تی
بیت و نه زانیت مفای ژ بیینیت.

و شارستانی ییت هاتینه دانان ل سهر بناغی ئایینا، نه ئیلحادی وه کی
دیروکناسی ئنگلیز 'آرنولد توینی' ئاماژی پی دده ت^(۱).

و ههروه سا ئه و شارستانیا نوکه ل پروژئافای یا بوویه هیلینا گه له ک
تاوان و تاوانبارا، و تاوان گه له ک ییت زیده بووین هه تا وی راده ی کو

(۱) آرنولد توینی، مختصر دراسة للتاریخ ۱/۵، ۳/۱۰۲، ۳/۱۰۳.

مهترسیا تاوانا یا ژ هه می ده میت دی پتر لئ هاتی ل پروژئاقای وه کی جفاکناسی بهرنیاس 'ئهنتونی گیدنز' دیژیت^(۱).

و پیشکه تنه پروژئاقای نه ژ بهر بی باوه ریا وانه به لکو ژ بهر هندی یه کو وان ریکیت پیشکه تنی بیت بکارئینان، و یا خوه وه ستاندی و ئهم بیت ماینه ب ته مبه لئی قه، و وان پاریت مه زن بیت مه زاختین ل قه کولینیت زانستی، و وان یاقای بو دنیا خوه بکه ن چونکو وان چ تشتی دی نینه، و پتریا باشیا وان بتنی بو نافوده نگ و بهر ژه وه ندیی یه، نه منه ته که ل ئیکی دکه ن، و دبیت ئه و خودی دایه وان دویقه بردان بیت حه تا باش خوه هه ژی سزای دکه ن، و ئه زمونه ک ژی بیت بو موسلمانا کا دی ب پیشکه تنه وان دسه ردان یان نه؟ و ئه وئ سهره پیشکه تنه وان ل دویف بی دنیا وان بچیت وه کی ویه یی بیژیت: ده وار گه له ک دزیره کن بو بارا هه لگرتنی، له و ئه و ژی رابیت خوه وه کی ده وارا لیکه ت ده ه می کاریت خوه دا!.

(۱) ئنتونی غدنز، علم الاجتماع ص ۳۰۸.

پا فلان کهسی گوت: ئهز چوومه روژئاقای من ئیسلام دیت بهلئ من موسلمان نه دیتن!

هه ما هه ر چیی هات دئ قئ ئاخفتنی بیژیت، مه ره ما وان ئه وه کو ل روژئاقای ئه و تشت دهیته جیه جیکرن یی راست و یی ئیسلامی گوتی، ئه م نابیزین کو باشی دناف و اندا نین، به لئ ئاریشه ئه وه راگه هاندنی بهرچاقکه ک یا کریه بهر چاقیت مه کو بتنی باشییت روژئاقای بینین، و گه له ک خرابییت وان ژ ی ب باشی بینین، و سه حکهینه خوه ب چاقه کی شکهستی، و ب چاقئ کیماسیی، و هه ر خوه کیم و شکهستی بینین، له و مه دثیت وی بهرچاقکی ژ بهر چاقیت خوه بکهین.

ئو کهسیت روژئاقایا دکه نه مه لائیکهت مه نه زانی وان به حسی هندی یه کو ۸۱٪ ژ ژنیت ئه مریکی ده ستریزیا لی هاتیه کرن^(۱)؟! یان به حسی ریزا کریتکرناژنایه (اغتصاب) کو پیشهنگی هه ر باهرا وه لاتیت روژئاقایه^(۲)؟! یان وه دیژن چونکو ئاستی ره وشتی وان یی گه هه شتیه هندی کو پتر ژ نیقه کا خه لکی فره نسال ده ف وان خه م نینه خیانه تا

(۱) UC San Diego Center on Gender Equality and Health, The Facts Behind the #metoo Movement.

(۲) Ejaz Khan, Top ۱۰ countries with the most rape cases in the world.

هه‌فژینی لى بهیته‌کرن^(۱)؟!، یان دبیت مه‌ره‌ما وان ریژا زیندانیا بیت کول
ئه‌میریکا نیزیکی ۳ ملیونانه^(۲)، یان به‌حسێ ریژیت دزیی یه‌ کو‌حه‌تا ۳۰
وه‌لاتیت ژ هه‌میا تیردزتر ژى هه‌می نه‌ بیت موسلمانانه^(۳)، یان به‌حسێ
هندی یه‌ کو‌ ۹۲٪ ژ دانعه‌مریت ئه‌لمانیا کور و کچیت وان ل ده‌ف نین،
و نیزیکی نیقه‌کا (۴۴٪) سه‌ره‌ژنیت ئه‌لمانیا بتنی دژین، و ئه‌ویت ژیی وان
ژ ۸۵ سالا پتر کو‌ گه‌له‌ک پیتقی چاقدیری نه‌ نیزیکی ۸۰٪ ژوان بتنی
دژین^(۴)، یان به‌حسێ ریژا خوه‌کوشتنی یه‌ کو‌ وه‌لاتیت موسلمانا د سه‌ر
خرابیا کاودانیت وان ژى را د ناف ۷۰ وه‌لاتیت سه‌ری لیستی دا نین^(۵)، و
پتريا ئه‌و پنگریا روژئاڤایی ب یاسایی دکهن ژ ترسا سزایایه‌، له‌وادى بینى
ئه‌گه‌ر ده‌لیقا وان که‌تێ خوه‌ ژ چ تشتا ناده‌نه‌ پاش، وه‌کی مروف دناف
خوه‌نیشانانیت وان دا دبینیت کا چاوا په‌نقا ده‌لین و ترومیلا دسوژن
و...هتد، و ده‌می وه‌لاتیت روژئاڤای خیروبیریت وه‌لاتیت هه‌ژار ددزن،
که‌س چ نابیت، به‌لى هه‌که‌ پرته‌کا نانی دا که‌سه‌کی دى بیژن ئه‌فه‌ چهند
د مروفدوستن، نابیتن "ئه‌فه‌ هه‌ر دوه‌نێ مه‌یه‌ د سه‌ری مه‌ دده‌ن".

(۱) Niall McCarthy, High Rate of Acceptance for Marital Indiscretions in France.

(۲) BBC News, World Prison Population.

(۳) The Global Economy, Robbery Rate – Country Ranking.

(۴) Federal Statistical Office of Germany, Older People in Germany and the EU.

(۵) Wikipedia, List of countries by suicide rate.

ئەرئ بوچی گەلەک کوم و دەستەک و بوچوون یی دناڤ موسلمانا دا هەین؟

خودی مەزن ئەم ییت خولقاندین و پیتقییت ژيانا مە ییت بو مە بەردەست کرین، و پیغەمبەر بو مە ییت قریکرین دا ئەم خودی بنیاسین، و ریکاسەرکەفتنا خوە ل ئاخەرتی بزانی ب دویشچوونا وان پیغەمبەرا و پەيامیت وان، و خودی دقورئانا پیروزدا فەرمانا ل مە کری کو ئەم هەمی خوە ب وەریسی وی قە بگرین، کو قورئان و سوننەتە، و ئەو تەشتی دبیته ئەگەرئ ژیکفەبوونا مە ئەم خوە ژئ دویر بیخین:

﴿وَأَعِصْمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾

و خودی ناڤی 'موسلمان' یی بو مە هەلزارتی و ئەم ییت پی ناڤکرین:

﴿هُوَ سَمَّكُمْ الْمُسْلِمِينَ﴾

بەلئ پا مەتە لا جوداھیا دناقبەرا موسلمانادا وەکی گوندەکیە ل سەر لێڤا ئافەکی، کو گەلەک جوریت ماسیا ییت تیدا هەین، و خەلکی گوندی بو ژیارا خوە یا پروژانە دچن وان ماسیا ب ھندەک ریکتیت دیارکری دگرن، و ھەر ئیکی کا چ ف بەر شووکا وی کەت دی گریت و یی پی رازیە، بەلئ پا ھندەک کەس ژ وان دی رابن بیژن: ئەم وەکی ھەوہ ماسیا ناگرین،

ئەم دئی قئی ئاقی کارەب کەین و دئی هەمی ماسیا کوژین و بەس دئی وان
خوین ییت دلی مه دچیتی و ییت دی دئی هاقیین!، و هنده کیت دی دئی
بیژن: مادەم هەر ئیک ژ هەو هتشتە کی دیژتیت ئەم ماسییت قئی ئاقی
ناخوین دئی چین د ناف بەرمایکیت گوندیت دی دا ل خوارنە کئی
گەرھین!.

ئاها هوسا هنده ک جوینیت خەلکی هاتنە د ناف ئیسلامی دا کو خوه
د بنیاتیت ئیسلامی دا ژ موسلمانا جوداکر، و هنده ک بنیات بو هزریت
خوه دانان کو دگەل بنیاتیت ئیسلامی نەدگونجان، و پشتی هینگی ئەو
دهقی قورئان و حەدیسای یی کو دگەل هزرا وان دگونجیت وەرگرت، و یی
دگەل هزرا وان نەگونجیت نەوەرگرت، لەوا خوه ژی د سەر ریډا بر و
هنده ک خەلکی دی ژی د سەر ریډا برن، ئاها ئەقە وەکی وانن ییت کو
دیژن: ئەم ماسیا ب وی ریکی ناگرین یا خەلک پی دگریت، و دئی هەمی
ماسیا کوژین و دئی وی ژینگرین یی مه دقیت.

و هنده ک رابوون ب دویف بەرمایکیت فەلسەفا یونانیا و غەیری وان
کەتن، یا کو ئەو ب خوه تیدا هزار هزر و بوچوون، و پویته ب قورئان و
حەدیسە نەکر، لەوا ئەو ژی دسەرداچوون وەکی ییت بەری نوکە مه
بەحس ژئی کری، ئەقە ژی وەکی وانن ییت کو دیژن: مه ئەف ماسیە

همه می نه فین، دی چین دناف بهرمایک و گلشی گوندیت دی دا بو خوه
ل خوارنی گهرهین.

ئهفه ژی نیشانه کا راستیا په یاما پیغه مبه ری مه یه ﷺ، چونکو وی بهری
۱۴۰۰ سالو یا گوتی کو دی موسلمان بنه گه له ک کوم و دهسته ک^(۱)، و ب
ئانه هیا خودی دی د بهرسفا پرسیارا پستی فی دا زانین کا بوچی موسلمان
هوسا ژیک فه بووینه؟

هوسا ناچیتیت هنده ک که س بیژن ئه م ل دویف ئیسلامی ناچین
چونکو گه له ک دهسته کن، مانئ ئیسلا ما دروست یا دیاره کو ژ قورئان و
حه دیسا دهیته وه رگرتن، و هر ژ ده می پیغه مبه ری ﷺ و هه قالیت وی و
ییت د دویفدا هاتین حه تا نوکه هر راستی یا دیاره، به لی بو وی یی ل
دویف بچیت، و ئه فه ژی ئه زمونه که کا دی مروف تیدا بهرکه فیت یان
نه، و چینایت مروف وه کی وی بکه ت ئه وی نه چیته ماسیا و بیژیت:
بوچی گه له ک بوچوون یی دگرتنا واندا هین، به لی هه که ئه و شووکا
خوه هه لگريت و بچیته سه ر ئافی دهستالا نازقریت، و هه که بمینیته د
کونا خانی فه دی مینیته برسی و ماسی ناهینه دخانی وی فه.

(۱) أبو داود (۴۵۹۶)، الترمذی (۲۶۴۰)، ابن ماجه (۳۹۹۳، ۳۹۹۲، ۳۹۹۱).

• و هوسا هنده ک تشت ییت ههین کو بنیاتیت ئیسلامی نه و هه می موسلمان دزانن، و چینایت کهس تیدا چ بوچوونیت نوی ده ریخیت.

• و هنده ک تشت ییت ههین هه می موسلمان ل سه ر د ئیکدهنگن، و نایت کهسه ک رایت ژ ئیکدهنگیا موسلمانا لادهت.

• و هنده ک ییت ههین کو به لگه تیدا گه له ک د دیار و ئاشکه رانه، و ئهوی ژئ لاددهت هه که به لگه ژئ هه بن گه له ک د لاوازن.

• و هنده ک مه سه له ییت ههین کو دروسته جوداهی تیدا هه ییت دناقهه را زانایا دا، چونکو هه ردوو لایا به لگیت خوه ییت ههین، و هه ر ئیکی ژ وان زانایا ب دلسوزی قه کولین یا تیدا کری و تشته ک یی بو دیار بووی، له وا دفت ل دو یف وئ بچیت یا بو وی دیار بووی نه ل دو یف گیلوی خوه بچیت.

و دفت ئه م ریژی ل وان زانایا بگرین ئه ویت ژیی خوه بو فیربوون و فیرکرنا ئیسلامی ته رخانکری، و ب دلسوزی ل دو یف راستیی چووین بلا د هنده ک تشتیت کیم دا جوداهی دناقهه ری دا هه ییت، چونکو ئه و زانانه و نه پیغه مبه رن.

باشه وان چ گونه ها خوه ههیه ئه ویت بووین ژ دهیک و بابەکی ییت نه موسلمان ؟

د فئ مه سه لئ دا خه لک دیته چار جور؛ هنده کا گازیا ئیسلامی نه گه هه شتی، و هنده کیت دی بتنئ نا فئ ئیسلامی یئ گولیبووی بی به لگه و پیزانین، و وان شیانیت لیگه رهان و ل دویفچوونی ژی نین، و جورئ سیئ ئیسلام یا گه هه شتی ب شیوه کئ کریتکری و شیلی، و وان ب خوه ژی شیانیت هندئ نین کول دویف راستیا ئیسلامی بچن، ئه فان هه ر سی جورا عوزر یا هه ی، و جورئ چارئ ئه وه کو ئیسلام یا گه هه شتی و چ حیجه ت نه ماینه، یان ئیسلام یا گه هه شتی ب دروستی به لئ وی پویته پی نه کریه، یان شیان هه بووینه به لئ ژ بیخه می ل دویف نه چوویه، ئه ف جوره دئ هیته سزادان ل روژا دوماهی و وان چ عوزر ل ده ف خودئ نین. و بی گومان خودئ زولمئ ل که سی ناکه ت، ب فئ بو مه دیاردییت کو نه هه ر که سی ل ناف بی باوه را ژ دهیکبوو دئ هیته سزادان^(۱).

و ئه وئ ل ناف موسلمانا ژی هاتیه دنیا یی یئ بی ئاسته نگ و ئه زموون نینه، ما کئ گوته کو چ ئه زموون ب موسلمانانی نا هیته کرن؟ و کئ گوته ئه وئ ب چاقلیکرن موسلمان و ژدل باوه ری نه ی دئ ل ئاخره تی

(۱) د. آماد کاظم، المحاجه الفكرية والفلسفية في برهنة حقائق القرآن ص ۱۴۰-۱۴۱.

بىسەر كەڭىت؟ ما ژ كېڭە فایدی مروفى دكەت كو مروفى بىتنى ب ناسنامى
موسلمان بىت؟ ما خودى مرن و ژيان نه خولقاندینه دا مه پى بجهربىنىت
كا كى ژ مه دى كارى باشتىر كەت؟

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾

ئەرى ما خەلكى وەسا حسیب كریه كو دى ھىنە ھىلان كو ئەو بىژن
مە باوەرى ئىنا و چ ئەزموون ب وان ناھىنە كرن؟!

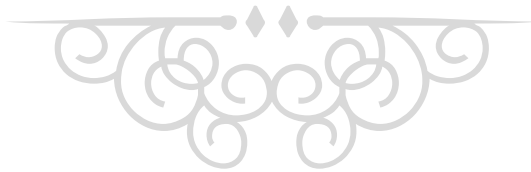
﴿أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا إِيْمَانًا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾

ئى ئەم ئى دىنىن ھەر ھەيامە كى موسلمان ئى ب فتنە كى دەھىنە
جەرباندن و ھندەك موسلمان ئى پى دسەردادچن، ما ئەفە ھەمى نه
ئەزموونە بو موسلمانا ژى كا دى خوە ل سەر يا دروست گرن يان نه؟ و
خودى خودان باوەرا ناھىلىتە د قى ھالى دا تىكەل و بى جوداكرن ژ
دورپوا ھەتا پىس و پاڭرا ژىك ديارنە كەت

﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾

لەوا ئەم دىنىن كو گەلەك بىت ھەين ل ناڤ موسلمانا بىت
ژدەيكبووین بەلى بىت بىدىن بووین كا چاوا ل ناڤ غەبرى موسلمانا ب
ھزارا كەس دەھىنە د ئىسلامى دا. و بى گومان خودى دى ھەر ئىكى ھەقى

زه‌حه‌تا وی ده‌تی، و ئه‌وی ل وه‌لاته‌کی نه‌موسلمان، ل ناف جفاکه‌کی نه‌موسلمان، د ژینگه‌هه‌کا خراب دا بووی و ل دویف راستیی هاتی وه‌کی وی نینه‌یی ل ناف موسلمانا و د وه‌لات و ژینگه‌ه و جفاکیت پاقردا ئه‌زمانی خوه‌ل سه‌ر ئیسلامی درێژدکه‌ت، و خه‌ما وی بتنی گبول و شه‌هوه‌تیئت وی، و ئه‌گه‌ر دوژمنه‌کی دینی پرسیاره‌ک بو ئینا خیره‌ت ناکه‌ت پینج خوله‌کا ل به‌رسقا وی بگه‌ره‌یت.

ئەری موسلمان کەعبی دپەریسن؟

خودی فەرمانا ل موسلمانا کری کو بەری خووە بدەنە کەعبی د نغیژی دا، و کەعبە یا کریه رووگەها موسلمانا، پشتی کو وان ل دەستپیکری بەری خووە ددا مزگەفتا پیروز (بیت المقدس) ل قودسی، و ئەف فەرمانە خودی د قورئانی دا یا ل پیغەمبەری ﷺ کری دەمی کەرەمکری:

﴿قَوْلٌ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّواْ وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾

ئانکو: تو - ئەی پیغەمبەر - بەری خووە بدە مزگەفتا حەرەم ل مە کەهی، و هەر جەهەکی هوین لی بن - گەلی موسلمانا - و هەوێ قیا هوین نغیژی بکەن هوین بەری خووە ب لای وی قە بدەن.

لەوا ئەقە فەرمانا خودی یە و پەرستنا ویە، و چ موسلمان نایێژن ئەم کەعبی دپەریسن، بەلی پا ئەو وی دپەریسن یی فەرمان ب بەریخووەدانا کەعبی کری.

و ب راستی بەریخووەدانا کەعبی ئیکریزیا موسلمانا یا تیدا، و گەلە ک تشتەکی جوانە کو **میلیارە ک و شەش سەد ملیون** مروف بەری خووە ددەنە جەهەکی بو کرنا نغیژی.

و هندیکه که عبه یه خوه شتفیتترین جهه ل دهف خودی، و ئه و جهه یی ده سټیکئی ئیسلامی ژئی ده سټیکری، و ژ بهر قان تشتا هه ژیتترین جهه کو بیته روو که ها ئیکگرتی یا موسلمانا.

و ژ دیده قانیته فی راستی کو موسلمان که عبی ناپه ریسن ئه وه کو ل سه رده می پیغه مبه ری ﷺ بیلالی ب فرمانا وی ل سه ر بانی که عبی بانگ یی دای^(۱)، و ئه وی تشته کی پهریسیست ناحیت ل سه ر پشتا وی شه هدهیا ئیکاتیای خودی بدهت!

و ههروه سا ده می خه لیفی موسلمانا 'عومه ری کوری خه طابی' چووی به ری رهش ماچی کری، گوت: ئه ز باش دزانم تو به ری، نه تو زیانی دگه هینی و نه مفای، و هه که من پیغه مبه ر ﷺ نه دیتبا ته ماچی دکته، من تو ماچی نه دکری^(۲).

(۱) المطالب العالیة بزوائد المسانید الثمانية (۴۳۰۵).

(۲) البخاري (۱۵۹۷).

بوچی ئەوئ ژ ئیسلامی دەر دکه فیت دقیت بهیته کوشتن ؟

هزرا خوه بکه تو یی د شه پره کی دال بهرانبهر دوزمنی و هه وه یا خوه ریزکری و ههر که سه کی جهی خوه یی گرتی، و که س ژ ی ب کوته کی نه هاتیه شه ری، و چافی دوزمنی یی ل فالاتییه کی دا هیرشی تیرا بکه ت، د وان گا فا را هه فاله کی ته خوه ژ ناف ریزی هافیت و که هه شته دوزمنی یان جهی خوه بهردا و پاشقه زقری و کره گازی و گوت ئەفه ئەز یی چووم ئەزی پەشیمانم کو ئەز دگهل هه وه، ئەری ما نه یی ژ هه ژ ی گرانترین سزایه ؟!

هوسا ههر ژ دهستییکا پهیدا بوونا ژ یانا مروفی باشی و خرابی بیت د هه فرکیی دا و هنده ک که س بیت هه ین هه زدکه ن مروفی ژ ئارمانجا هه بوونی کو په رستنا خودی یه بی ئاگه هه بکه ن، و بهری مروفی بده نه ئاگری جه هه ممی دا کو ههروهه ر مروف د نه خوه شی دا بیت، لهوا ئەفی ئیسلامی کو ریکا ئیکانه یا سه رکه فتنی یه شه ر یعه ته ک یی هه ی کو ژ هه می لایقه داد پهروه ری و دلوفانییه و دگهل سروشتی مروفی دگونجیت، و ژ یانا مه د فی دنیا یا ده مکورت دا یا ریک ئیخستی، و بهری مه یی دایه وی چه ندی یا خیر و خوه شیا مه تیدال دنیا یی و ژ یانا ههروهه ر یا ئاخره تی، چونکو ئەف شه ر یعه ته یی ژ دهف وی خودی هاتی یی ئەم هه می

خولقاندین و ئەو مه دنیا سیت کا چ ب کیر مه دهیت و دئ زفرینه دهف وی و ئەو دئ حسییی دگهل مه کهت، و پیغه مبه ری مه ﷺ کو هنارتیی ویه یی ئەم و هه می مروف خولقاندین یا گوتی کو یی دینی خوه گوهوری بکوژن^(۱) و موسلمانا ب ئیکدهنگی ئەفه یا قه بویل کری^(۲)، به لی پا وه کی هه رجار ئیسلامی هه ر ل ده ستییکی ریک یا ل خرابیی گرتی و ئەم ییت هانداین کو خوه د دینی خوه دا زانا بکهین، و ئەوی ژدل ل به رسقا وان شوبها بگه رهیت ییت کو بو وی چیدبن بلا یی پشتراست ییت کو دئ به رسف ب ده سکهفن، و ناییت که سی خودان زانین به رسقا شوبها نه دهت، و وی گافی ئە گه ر دشیانیت خودانی شوبها داییت به رسقا هه می پرسیاریت خوه ییت هزری بزانیته به لی ئەو بچیت ب دو یف پاره ی یان شه هوه تیت خوه بکه قیت یان ژ ییلانه ک ل بهر بیت بو دسه ردابرنا موسلمانا، دئ دادگه ه بیژیته وی ته وبه بکه، و کا وی چ شوبه هه یه دئ بو هیته روهنکرن و هه که دادگه ه بی هیقی بوو ژ زفرینا وی ژ نوی دئ هیته کوشتن، و ئەف کاره ژ ی ژ لایین دادگه ها وه لاتی موسلمانا قه دهیتته ئەنجامدان نه هه ر که سی رابوو دئ قان تشتا جیه جیکهت. و هه که ئەم به ری خوه بدهینه باشی و خرابییت فی حوکمی دئ بینین کو بتنی ب زانینا

(۱) البخاری (۳۰۱۷)، أبو داود (۴۳۵۱)، الترمذی (۱۴۵۸)، النسائی (۴۰۵۹)، ابن ماجه (۲۵۳۵).

(۲) ابن حزم، مراتب الإجماع ص ۲۱۰.

قى ھوكمى دى ئەو كەس يىت نەساخ ل خوه زفرن يىت كو ئىنه تا پىلانه كى
ھەى دژى موسلمانا، يىت كو خودى د قورئانى دا پىلانه كا وان
ئاشكە را كرى دەمى كەرە مكرى و گوتى:

﴿وَقَالَ طَافِقَةُ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ءَامِنُوا بِالَّذِى أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا
وَجَهَ النَّهَارِ وَكُفُّوا ءَاخِرُهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

ئانكو: كومه كى ژ خودانىت كىتيا يىت جوھى گوت: ل سەرى پروژى
باوهرى ب وى بينن يا بو خودان باوھرا ھاتىھ خوارى، و ل دوماھيا پروژى
كافر بين، بەلكى موسلمان بکەفنه گومانى و ژ دىنى خوه لىقە بين. ژ قى
ئايەتى بو مە ديارديت كو دىت ھندە ك كەس شقە ستا خوه ب موسلمان
ديار كەن و پاشى ژ ئىسلامى وەر گەرن داكو موسلمانىت كىم زانين و ئيمان
لاواز بىخنە گومانى، و دىنى وان ل بەر چاقا بى قىمەت كەن، لەوا ئەف
سزايە دلوقانىھ بو موسلمانا، و رىگرە ل قى پىلانا چە پەل.

و ئەو كەس يىت دىيژن كو ئەفە تىكدانا ئازاديا خەلكىھ ئەو درەوا دكەن
چونكو ھە كە ئىك د مالا خوەفە يى بى باوهر بيت كەس ناچىت ھەرو
سپىدە و ئىفارا بىژىتى وەرە كا تو موسلمانى يان نە؟ بوچى ئەو دىيژن بلا
موسلمان بتى د مالا خوەفە موسلمان بيت؟! بەلى پا ئازاديا بى سنور دى
بىتە سەربەردايى، و ھەر كەسە ك ژ وان يىت بەحس ئازاديا بى سنور

دکهن هه که کورئ وی بچیته سهر بانی دا خوه تیدا پاڤیت بی گومان ئه و ناهیلیت، ئی پا ئه و ژ ی بلا ئازادیا کورئ خوه تیکنه دت! ژ وان باشییت کو د فی حوکمی شه ریعه تی دا ههین، ئه وه کو دینی موسلمانا د پاریزیت و بی گومان چ زیان وه کی وی یا مه زن نینه کو ئیک بیته ئه گهرئ خوساره تیا موسلمانا کی ل ئاخره تی، و ئه وی ژ ئیسلامی دهر دکه قیت و فی کاری خوه ئاشکه را دکه ت و رادگه هینیت ئه و ب فی کاری خوه کار تی کرنی ل وان که سا دکه ت کو باوهریا وان یا لاوازه و دبیته ئه گهرئ هندئ کو ئه و ژ ی پتر نیزیکی خراب کرنا دنیا و ئاخره تا خوه ببن، و ههروه سا ئه ف که سه دبیته ئه گهرئ تیكدانا جفاکی موسلمانا و سهرهلدانا کیشو بییش و ئاریشا د ناف جفاکی دا.

ههروه سا ئه ف که سی ت دیژن کو کوشتنا ئه وی ژ ئیسلامی دهر دکه قیت بنییکرنا ئازادی یه؛ ئه و نه شین پیناسه کا ئیکگرتی بدهنه ئازادی و بو مه دیار کهن کا ئازادیا دروست یا چاوایه، و ل وان وه لاتیت ئه و پی دخورن ئازادیا دیتن و بوچوونی یا بهردای نینه و یاساییت وان گه له ک که سا سزاددهن سهر ا بوچوونیت وان، بو نمونه ل وه لاتیت فره نسا و ئه لمانیا و سویسرا و نه مسا و گه له ک وه لاتیت دی ئه گهر ئیک رویدانا 'هولوکوستی' رهد بکه ت دی هیتته سزادان و دبیت چهند سالا بمینیتته د

زیندانی ځه^(۱)، و ههروهسا 'سام هاریس' کو ئیک ژ مولحدیت گه له ک ب نافوده نکه دیژیت کو هنده ک بوچوون ییت ههین کو کاره کی رهوشیه خودانی وی ل سهر بهیته کوشتن^(۲)، و هوسا بو مه دیار دبیت کو علمانیا حه ق نینه ب حیجه تا ئازادی پافینه فی حوکمی چونکو ل وهلاتیت علمانی گه له ک حوکمیت هوسا ییت ههین، و ل ئه مریکا و گه له ک وهلاتیت دی ئه وی نهییت وهلاتی خوه بگه هینیه دوژمنی دهیته کوشتن^(۳)، و ههروهسا ئه و مولحدیت کو باوه ری بتی ب وی تشتی هه ی یی کو دهیته تاقیکرن نه شین ب تاقیکرنیت خوه دیار کهن کو کوشتن کاره کی خه له ته، چونکو مرووف ل دهف وان بتی هنده ک توز و بهرماکیکیت ستیرانه و چ بهایه کی دی نینه، و ههروهسا جوهری و فه لاری حه قی ره خنی ل فی حوکمی نینه چونکو د ئاینیت وان زی دا ئه ف حوکمه هه ر یی هه ی^(۴).

(۱) Michael Bazylar, Holocaust Denial Laws.

(۲) Sam Harris, The End of Faith p. ۵۲-۵۳.

(۳) Find Law, Capital Punishment at the Federal Level.

(۴) العهد القديم، سفر التثیة (۱۱-۶/۱۳).

بوچی عهد (بهنده) و جاریه د ئیسلامی دا هه نه؟

دهمی موسلمان پیکولا به لافکرنا روناها ئیسلامی ددهن، و گازی سهره رازی دین و دنیایی ب خه لکی رادگه هینن، هنده ک کهس دی بنه ریگر د ریکا فی گازی دا، و دی داخواز ئی هیته کرن کو موسلمان بین، هه که نه موسلمان بوون، دی داخوازا خویکی ئی هیته کرن، به رانه ر پاراستنا وان، و دی شین میننه ل سهر ئایینی خوه، هه که ههر دفنا خوه ل دینی خودی بلند کر، دی شهر دگه ل هیته کرن دا دین بگه هیته خه لکی و چ دفنبلند نه بنه ریگریت چوونا خه لکی بو به حه شتی، وه کی مه ب دریژی به حس کری، و دهمی موسلمان د شهر ی دا ب سهر که فتن، و شهر قانیته دوژمنی ئیخسیر کرن، مه زنی موسلمانا چه ند هه لبارتنه ک ییت هه ی کو دگه ل وان ئیخسیرا بکه ت ئیک ژوان ئه وه کو زه لامیت وان بینه عهد و ژنکیت وان بینه جاریه، و ئه فه بتنی وان فه دگریت ئه ویت به شداری د شهر ی دا کری، و دینی مه گه له ک فه رمان یا ل مه کری کو دگه ل ئیخسیرا د باش بین، نه وه کی مولحدا کو بتنی ل شهر ی جیهانی یی دووی پتر ژ ۳ ملیون ئیخسیریت سوفیتی ژ لایی ئه لمانیا فه ییت هاتینه

کوشتن^(۱)، ژبلی ئه‌وئ هاتینه برسی کرن و کوشتن ژ لایى وه‌لائیت دی
قه، و ژبلی ئه‌وئ گازیت کیمیایی لی دهاتنه جهرباندن.

و دروسته زه‌لامیت موسلمانا وان جاریت د شه‌ری دا ئیخسیرکرین بو
خوه بینن، و په‌یمانیه‌کا هه‌قزینی دگهل دهیته کرن، به‌لی جوداهیا وی
دگهل ژنا موسلمان ئه‌وه، کو ئه‌و یا هاتیه شه‌ری موسلمانا، له‌وا وی مافی
هه‌لژارتنی نینه.

و ئه‌ف حوکمه‌ری دلوقانی و باشیه بو وی و جفاکی، چونکو ده‌می
دهیته شه‌ری موسلمانا و دهیته‌گرتن یان دفت بکه‌فیه د زیندانیه، کو
نه‌ئازادی هه‌یه، و نه‌پاشه‌روژ و نه‌خیزان و نه‌زاروک و نه‌ژیانه‌کا
خوه‌ش، و دئ بیته بار ل سه‌ر ملیت وه‌لاتی ژى، و چ باشی ژى ژى چینابن،
و روناها ئیسلامی ژى ناگه‌هیتى، له‌وا دئ ل دنیاى و ئاخه‌رتى خوساره‌ت
بیت، هه‌روه‌سا ئه‌گه‌ر به‌رده‌نه کولانا، دئ مینیه بی خودان و برسی و بی
پاشه‌روژ، و دئ به‌ری خوه ده‌ته کاریت خراب بو بده‌ستقه‌ئینانا پیتقى و
حه‌زیت خوه، و دئ بیته ئه‌گه‌ری تیکدانا جفاکی ژى، به‌لی ئه‌گه‌ر بیته
هه‌قزینا که‌سه‌کى موسلمان دئ ئازادیا خوه وه‌کی ژنه‌کا دی هه‌بیت، و دئ
ژیانه‌کا ئاسایی وه‌کی ژنه‌کا دی بوورینیت، و نایته ئه‌گه‌ری بی ره‌وشتی

(۱) Wikipedia, German mistreatment of Soviet prisoners of war.

ل ناف جفاکی، و دئ ب خودان که قیت، و دئ ب دروستی ئیسلامی نیاسیت، و دئ بیته موسلمان ئە گەر رەفتاریت وی جفاکی بیته جوان بینیت، و دئ بیته خودان زاروک، و دئ پاشه پروژا وی ل دنیا و ئاخره تی گەشیت، لهوا دئ بینین کو ئەف حوکمه یی بوویه دلوقانی بو گەلهک کهسا و ب خیرا وی جوانیا ئیسلامی یا دیتی ئەوا ل بهر هاتیه رەشکرن، لهوا گەلهک نافدار و مهزنیته موسلمانا کوریت وان ژن و زهلاما بوون، بو نمونه: 'حهسنی بهصری' کو کهس ژ مه نینه ناقي وی و باشی و خودیناسیا وی گولینه بووی، و 'ابن سیرین' کو ئیک ژ زاناییت تابعیا بیته گەلهک نافداره، دهیابیته ههردووکا عهبد بوون، ئی پا هه که دهیابیته فان کهسا دلوقانیا ئیسلامی نه دیتبا دا چاوا فان زهلامیت مهزن ل سهرفی دینی پهروهرده کهن.

و هندیکه ئەف شویکرنهیه بتنی بو ژنکیته خودان کتیا یا هه ی، و ل دهف پتریا زاناییت موسلمانا ئەوا نه فهله یان جوهی بیت، ناییت موسلمان بچیته دهف^(۱)، ئەفه زی وی چهندی دیارد کهت کو ئارمانج ژ جاریه کرنا وان نه بابتهیت ره گهزینه.

(۱) مرکز الفتوی فی موقع اسلام وب، حرمة وطء الأمة الکافرة بالملک.

و عه‌بداتی نه تشته که ئیسلامی ژنوی ده‌ریخستیت، به‌لکو تشته‌ک بوو کو هه‌بوو و ئیسلامی سه‌رده‌ری یا دگه‌ل کری، به‌لێ ب شیوه‌کی کو بیته‌ دلوفانی و دادپه‌روه‌ری، و ده‌رگه‌هیت وی ییت گرتین بتنی ب ریکا جیهادی نه‌ییت، و ریکا ئازاکرنی یا به‌رفره‌ه کری، به‌لێ ئاریشا مه‌زن ئه‌وه ده‌می دیژن عه‌بد هنده‌ک که سیت زنجیرکری ده‌ینه پیش چاقیت مه‌، وه‌کی ئه‌ویت دهنده‌ک فلما‌دا ده‌ینه نیشادان، و ئه‌مریکا و ئه‌وروپا په‌فتارا خوه یا کریه د فلما‌دا ئه‌وا وان ب سه‌ری خه‌لکی ئه‌فریقا دینا، ده‌می دحه‌شاندنه گه‌میا و حه‌تا دگه‌هاندنه بنه‌جه‌ی ب هزارا ژ وان د ده‌ستادا دمرن، به‌لێ پا ئه‌گه‌ر ئه‌م سه‌حکه‌ینه ئیسلامی دی بینین گه‌له‌ک ماف ییت داینه عه‌بدا، ژوان: دقیت مه‌زنی وی وی خوارنی بده‌تی یا ئه‌و دخوت و وی جلکی بکه‌ته به‌ر یی ئه‌و دکه‌تی، و ناییت کاره‌کی بکه‌نه خه‌ما وی کو نه‌شیت بکه‌ت، و پیغه‌مبه‌ری ﷺ یا گو‌تی: ئه‌و برایت هه‌وه‌نه^(۱)، ئه‌فه‌ژی وه‌ل عه‌بدی دکه‌ت کو که‌سایه‌تیا وی به‌یز بکه‌فیت، و ئاماده‌ بییت بو ئازاکرنی و ژیا‌نا سروشتی، و هه‌که عه‌بد یی هه‌وجه بیت دقیت مه‌زنی وی ژنی بو بینیت^(۲)، هه‌روه‌سا ئه‌گه‌ر وی عه‌بد

(۱) البخاری (۳۰)، مسلم (۱۶۶۱)، أبو داود (۵۱۵۸)، الترمذی (۱۹۴۵)، ابن ماجه (۳۶۹۰).

(۲) ابن قدامة، المغنی ۴۳۸/۱۱.

ئەشكەنجه دا كو جهی دربه کی ل لهشی وی دیار کەت گونه ها وی بتنی ب
 ئازا کرنا وی عەبدی ژ سەر رادییت^(۱)، و نابیت بیژیتی بهندی من به لکو
 دڤیت بیژیتی کورئ من^(۲)، و ئەگەر عەبد کاره کی بزانییت دشیته هنده ک
 پارا بده ته مه زنی خوه و ییت دی بو خوه راکەت^(۳)، و ئەگەر مه زنی چاقی
 خوه نه دا عەبدی ئەو دشیته گازندا خوه بگه هینیته دادوه ئی موسلمانا^(۴)،
 و د دوماهییک وه سیه تا خوه دا وه سیه تا موسلمانا یا ب چاقدانا عەبدا
 کری^(۵)، و یا گوتی کو سی که س ییت ههین ل پروژا دوماهیی خیرا وان یا
 دوو جارکیه؛ ئیک ژوان ئەو عەبده ئەوی حەقی خودی و حەقی مه زنی
 خوه ژ سەر خوه راکەت، و ئیک ئەوه یی جاریه کی ب خودان کەت و
 باش پهروه رده کەت و باش فیرکەت و ئازا بکەت و بو خوه بینیت^(۶)، لهوا
 'ئەبو هورهیره ی' دگوت: ئەز ب وی که مه یی نه فسا ئەبو هورهیره ی
 ددهستی دا هه که نه ژ بهر جیهادی و حەجی و باشیا دگه ل دهیکا خوه با دا

(۱) مسلم (۱۶۵۷)، أبو داود (۵۱۶۸).

(۲) البخاري (۲۵۵۲)، مسلم (۲۲۴۹)، أبو داود (۴۹۷۵).

(۳) ابن قدامة، المغني ۴۳۷/۱۱.

(۴) ابن قدامة، المغني ۴۳۹/۱۱.

(۵) ابن ماجه (۱۶۲۵).

(۶) البخاري (۹۷)، مسلم (۱۵۴)، أبو داود (۲۰۵۳)، الترمذي (۱۱۱۶)، النسائي (۳۳۴۴)، ابن ماجه (۱۹۵۶).

ئەز ھەزکەم کو ئەز مەبام و ئەز عەبد^(۱)، و ژبەر ڤان راستیایە کو زانا ییت
 نە موسلمان شەھدەیی بو ئیسلامی دای د ڤی بابەتی دا، وەکی میژوونڤیسی
 فرەنسی 'گوستاف لوبون' دیژیت: "حالی بەندال روژھەلاتی ژ حالی
 خزمەتکارال ئەوروپا چیتەر، و عەبدال روژھەلاتی بەشەکی خیزانی
 پیکدینن، و دشین ھندەک جارا کچیت مەزینت خوە بو خوە بینن وەکی
 مە بەری نوکە دیتی، و دشین بگەھنە بلندترین پلەو پوستان^(۲)". ھەر وەسا
 'مسیو شارم' دیژیت: "یا دیارە کو بەنداتی ل مصری تشتەکی ب ساناهی
 و نەرم و ب مفا و بەرھەمدارە، و نەھیلانا وی ئاریشە کا ب راستە، چونکو
 دووی روژی دا یا درندیت ئەفریقیا ناڤین نەشین ئیخسیریت شەرا بفروشن،
 و نەڤیت وان ب خودان کەن، ئەو خوە ژ خوارنا وان نادەنە پاش^(۳)". و
 روژھەلاتناسا ئنگلیز 'بیلەنت' دیژیت: "ژ تشیت بناقودەنگە کو عەبدال
 نک عەرەبا کوریت نازدارن پتر ژ ھندی کو خزمەتکاربن^(۴)"، ھەر وەسا
 سیخوڕەکی ھولەندی کو ل مەککەھی ژیاوو ب ناڤی 'سنوک
 ھورخرونی' دیژیت: "ب راستی ئەو ئەفریقیت دەینە ڤەگواستن بو

(۱) مسلم (۱۶۶۵).

(۲) جوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۳۸۷-۳۸۶.

(۳) جوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۳۸۸.

(۴) جوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۳۸۹.

وہ لاتییت موسلمانا، دەمی بیرا وان ل ژیانا وان یا ئیکئی دەیتی، ئەو خوہ ددانن کو ژ نوی ییت هاتینه سەر دنیا یی پستی بووینه عەبد. و ب راستی ئەو هەمی حەزناکەن بزقرنە ژیانا خوہ یا ئیکئی^(۱)، هەر وەسا 'گوستاف لوبون' دیژیت: "هەمی گەر وکا ئەو ییت قە کولینە کا جدی ل سەر بەنداتی ل پوژ هەلاتی کری دانپیدان یا کری کو ئەو قەرەبالغا ئەوروپا ب مەبەست دەر بارە ی بەنداتی چیکری نە ل سەر چ بنە ماییت دروستە، و باشتەین بە لگە ئەو کو ئەو عەبدییت دقین خوہ ئازاد کەن ل مصری ئەو دشین ئازادی ب دەست خوہ قە بینن ب راگە هاندنا قی حەزا خوہ ل دەف دادوهرە کی، بە لی ئەو وەناکەن^(۲)!"

و هندی کە نە مانا بەنداتی یە ل پوژ ئاقای یا گریدایە ب هەندە ک راستییت میژوی قە، و ئە گەر ی وئ نە بتنی تشتە کی مروفایە تیە، بو نمونە وان گە لە ک کار ب بەندا نە ما ژ بەر دەر کەتنا ماکینە و ئامیرا کو کاری ب سەدان بەندا دکەن، و هەر وەسا پیلانیت سیاسی ژ ی پو ل یی د نە هیلانا بەندا دا هە ی وە کی 'سنوک هورخرونی' دیژیت: "ئەف فیلبازیا دیژنی بزافا ئازاد کرنا بەندا، ئە گەر ی وئ پویتیە دانە کا جەماوهری نینە ژ بەر

(۱) سنوک هورخرونیە، صفحات من تاریخ مکة المکرمە ص ۳۳۰.

(۲) جوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۳۸۷-۳۸۸.

ئارمانجه کا باش، به لکو یاریه کا ب مه ترسیا سه خته یه کو زه لامیت
سیاسه تی ییت مه زن پی رادبن، ژ بهر هنده ک مه به ستیت نه ییت
مروقایه تی^(۱)، لهوا دی بینی به نداتی ب ناخی نه مایه، به لی ب گه له ک
ره نگیت دی یا هه ی ل روژ ئاقای، وه کی داگیر کرنا وه لاتا وه کی کو پاشایی
به لچیکا 'لیپولد' بوویه ئه گهری کوشتن و ژ برسا مرنا ۱۰ **میلیونا** ژ
خه لکی 'کونگو' ب ناخی نه هیلانا به نداتی^(۲)، و ههروه سا عه بدیت
له سفروشیی کو ۲۰-۳۰ **میلیون** عه بدیت له سفروشیی نوکه ییت ههین ل
جیهانی، و سالی ۶۰۰ **هزار حه تا** ۸۰۰ **هزار** کهس دهینه فروتن و
دهربازکرن ژ توخییت وه لاتا، و سالی (۱۷۵۰۰-۱۴۵۰۰) کهس دهینه
فروتن بو ناف ئه مریکا^(۳). و ئیک ژ جوریت دی ییت به نداتی هنده ک
کاریت فه رمانبه ری ئه ویت خه لکی گه له ک دوه ستین و هندئ دده نی نه
بمرن و نه بزین، و ژ بهر قی کارکرنا زیده ل یابانی سالانه ب **هزارا** کهس
دمرن، و ژ هه ر **پینج** کارکه را مه ترسیا مرنی یا ل سه ر **ئیکی**^(۴).

و ل دهف مولحدا مروف توزا ستیرایه و چ بهایی خوه نینه لهوا دفت
ئهو به حسی فان تشتا نه کهن چونکو ل دهف وان بهایی مروفی نه هاتیه

(۱) سنوک هورخرونیه، صفحات من تاریخ مکه المکرمه ص ۳۳۰.

(۲) عبدالسلام الترمانی، الرق ماضیه وحاضره ص ۱۷۹-۱۸۳.

(۳) Do Something Organization, ۱۱ Facts about Human Trafficking.

(۴) Justin McCurry, Deaths from overwork.

سەلماندن، لە وای کوریا باکوور کو وەلاتی ئیکانهیه کو دەستووری وی
 ئیلحاد بیت، خەلک یی کریه سی تهخه د سیستمه مه کی دا کو دبیژنی
 Songbun، و ب خوه د دهمی خه لایی دا کو ۲,۵ **میلیون** مروف ژ برسادا
 مرن ل دویف فی سیستمی بریار دهاته دان کا کی خوارنی بدهنه کی و
 کی بمریت ژ برسادا^(۱)!

ئەری بوچی ئیسلامی فەرمان ب برینا دەستی دزیکەری کریه؟

گەلەک کەس ژ مولحدا یان ژ وان کەسیت ب ئاخفتیت وان د سەردا چووین بەحسی برینا دەستی دزیکەری دکەن، و وەسا دیاردکەن کو سزایە کێ گەلە کێ درندەیه ئیسلامی بو قی تاوانی دانای، بەلێ پائە و نزانن کا ئیسلامی ل دەستپیکێ چاوا ریک ل دزیی گرتیه، و چ مەرج دانایە بو برینا دەستی دزیکەری، لەوا ئەم دێ ب کورتی بەحسی وێ چارەسەریی کەین ئەوا خودی بو بەنییت خوە دانای، و جیوازی وێ دگەل وێ چارەسەریا ھەندەک مروفا بو خوە دانای.

۱. ئیسلامی زەکات یا ل سەر موسلمانا فەرزکری، کو ھەر کەسی مالی وی یی دانای گەھەشتە رێژەکا دیارکری و سال ب سەردا بووری دقیت زەکاتی ژێ بدەت، ئەقە ژێ ئەگەر ب دروستی بەیتە جیبەجیکرن، و حکومەت پێ رابیت و ژ ھەمی کەسیت زەنگین وەرگرت دێ کیماسییت ھەژارا پێ ھینە پرکرن، نە وەکی سیستەمی نوکە یی کو زەنگین ل سەر حسیبا ھەژارا دژیت و زەنگین پروژ بو پروژی زەنگینتر لی دەیت و حالی ھەژاری خرابتر لی دەیت، ئەف جوداهی و قالاتیا د ناقبەرا حالی زەنگین و ھەژارا دا ب زەکاتی تژیتەر لی دەیت.

۲. و ئەو کەسێ بشت شول کەت ئیسلامی بەری وی یی دایە شولی، و زە کات ب وی ناهیتە دان دا نه فیربیتە تەمبەلیی بتنی ئەو نه بیت یی ژ دل هەول بەت شول بکەت بەلی چ شولا بو خوە نه بینیت، یان شول بکەت بەلی داهاکی وی تیرا نه کەت.

۳. هەروەسا ئیسلامی گەلە ک ئەم ییت هانداین بو کرنا خیرا، و پیغەمبەری ﷺ یا گوئیە مە کو مال ب خیرا کیم ناییت^(۱)، و پیغەمبەری ﷺ یا گوئی کو ئیماننا وی کەسی نه یا تمامە یی ب شەفی بنقیت وی تیر بیت، و جیرانی وی یی برسی بیت و ئەو پی بحەسیت کو جیرانی وی یی برسیه^(۲).

۴. و هەروەسا خودی و پیغەمبەری وی ئەم گەلە ک ییت ترساندین ژ کرنا دزیی، و ئەم ییت لی هشیار کرین دا نه کەقینە تیدا.

و هەروەسا پشتی قان هەمی ریگرا د ریگا دزیی دا، بو نه هیلانا ئە گەریت وی، ئیسلامی مەرج ییت داناین بو برینا دەستی دزیکەری، ئەو ژی:

(۱) مسلم (۲۵۸۸).

(۲) صحیح الجامع (۵۰۰۵).

- دقیت ئەو کەسێ دزی کۆری یی بالغ بیت و یی ب ئاقل بیت و ب حەزا
خوێ دزی کریت نە کەسێ زووری لی کریت، ئانکو دەستی یی
بچوێک و یی دین و یی زووری لی هاتیە کرن ناهیتە برین.
- دقیت ئەو تشتی وی دزی بهایی وی ژ گرامە کا زۆری پتر بیت.
- دقیت بێی خودان پی ب حەسیت ئەو چوویتە دزیت وی؛ نە
فیلبازی لی کریت و وی ئاگەھ ژ خوێ نە، وەکی وی کەسی کو
دی ب لەز تشتەکی ژ بەریکا ئیکی ئینیتە دەری بێی کو پی بحەسیت،
یان دەست ب سەر مالی وی دا گرتیت، یان ئیمانەتەک داناییتە دەف
و وی خواریت، دەستی فان کەسا ناهیتە برین بەلی دی هینە
سزادان^(۱).
- وی ئەو دزی ژ جەھکی پاراستی کریت ئانکو ژ ناف مالەکی یان
زەفیه کا پەرژان کری ئینایتە دەری، و ئەو تشتی دزی ژ وی جەھی
دەرئێخستیت، نە ئەو تشت ل جەھکی بەردای بیت یان ل ناف
زەفیه کا بی پەرژان بیت، یان ژێ ژێ نەدەرئێخستیت.
- ئەو ب خوێ شەهدهیی یی ل سەر خوێ بدەت یان دوو کەسێت جەھی
باوەریی شەهدهیی یی ل سەر بدەن.

(۱) صحیح الجامع (۵۴۰۲).

و ہورہسا ئو کہسے دانیدانی ل سہر دزیی بکھت و چ تشت قی نہ بن دی دادوہر بیڑیتی: بہلکی تہ نہ دزیبیت^(۱)، یان دی بیڑیتی: بیڑہ من نہ دزیہ، و پشتی ہینگے ہہ کہ ہہر وی گوت من یی دزی، و چ شوبہیت بچویک ژ ی ل سہر نہ مان پشتی ہینگے دی دہستی وی ہیٹہ برین۔

ہہرہسا دہستی خزمہ تکاری ناہیٹہ برین ہہ کہ دزیہ وی مائی بکھت یا ئو تیدا شول دکھت، و یی کور و کچ و نہ قیا ناہیٹہ برین ہہ کہ تشہ کی ژ دہ بیاییت خوہ بدزن، و دہمی خہ لایی دا دہست ناہیٹہ برین، و ہوسا بو مہ دیار دبیت کو نہ یا ب ساناہیہ کو دہستی ئیکی بہیٹہ برین۔

لہوا بو مہ دیار دبیت کو ئو دزیہ دہست ل سہر دہیٹہ برین ئو دزیہ یا کو ئیمناہیا خہلکی ٹیک ددہت، و دزیکہر دچیٹہ د مالہ کی قہ یی ئو پی بحہ سن، لہوا ئو پی ب شہ قی قہستا دزیی دکھت و ب بی دہنگی دچیٹہ د مالہ ئیکی قہ و دہرگہ ہی وی قہ دکھت و دچیٹہ ژوور و خوہ حازر دکھت ہہ کہ ئیک پی حہسا کو دربہ کی لی بدہت، و خودانی مائی و زاروکیٹ خوہ د نقستی، بی گومان ئو قہ یی ژ ہہ ژ ی ہندی یہ دہستی وی بہیٹہ برین۔

(۱) ابو داود (۴۳۸۰)۔

و پشتی دهست برینێ گۆنه‌ها دزیکه‌ری ژ سه‌ر رادبیت، وه‌کی ئیکی ژ وان گۆتی پشتی کو چووی دانپیدان کری و دهستی وی هاتیه‌ برین: سوپاسی بو وی خودی بن یی ئەز ژ وی تشتی پاقر کریم ئەو تشتی کو دقیا له‌شی من بکه‌ته‌ د ئاگری دا^(١).

ئه‌ری ما زیندانکر نه‌ یا باشته‌ ژ دهست برینی؟

بی گومان ئەو خودی یی ئەم چیکرین باشته‌ دزانیت کا چ تشت یی بو مه‌ باشه‌، و ئەو تشتی مروف بو خوه‌ بدان و پشتا خوه‌ بده‌نه‌ وی تشتی یی خودی بو دانای، بی گومان ئەو تشت نه‌ بتنی نابیته‌ چاره‌سه‌ر به‌ لکو دی ئاریشه‌ پی مه‌زتر لی هی‌ت، چونکو ئەو که‌سی جاره‌کی دزی کر و که‌ته‌ د زیندانی فه‌ دی گه‌ له‌ک دزیکه‌ری‌ت دی بینیت و دی فیلیت نوی ییت دزی زانیت، و ده‌می ده‌رد که‌فیت دییت جاره‌کا دی ل دزیاب زفریت ب پیزانینیت نوی فه‌!، و دییت ل زیندانی فیری گه‌ له‌ک کاریت خرابتر ببیت وه‌کی ماددیت هوشبه‌ر^(٢)، و هه‌که‌ زیندان بیا چاره‌سه‌ر دا ل وه‌لاته‌کی وه‌کی ئەم‌ریکا بیه‌ چاره‌سه‌ر به‌ لی ل وی‌ری د سا‌لا (٢٠١٧)ی

(١) شرح معانی الآثار (٤٩٧٨).

(٢) kurdmodern، سیکس و فروشتنی ماده‌ی هوشبه‌ر له‌ زیندانه‌کانی کوردستان.

بتنی دا پتر ژ ۳۱۸ هزار (۳۱۸۵۰۰) دزیا ییت هاتینه تومارکرن^(۱)، و ههروه سا پتر ژ ۲۹۲ هزار (۲۹۲۱۳۶) دزییت ب چه ک ییت هاتینه تومارکرن^(۲)، کو هه که ئەم ل سهر سالی دابهش کهین دئ بینین کو ههر ۵۰ چرکا دزیه ک یا هاتیه کرن، و بتنی ل ئەمریکا ۶۹۱۶ زیندان ییت ههین، و دوو ملیون و ۳۰۰ هزار زیندانی ییت تیدا کو پتر ژ نیف ملیون کهس ژ وان سهرا دزیا ییت هاتینه زیندان کرن^(۳)، به لی پا د سهر فی چه ندی هه میی را ئاریشیت وان ییت زیده بووین و کیم نه بووینه. به لی پا ئە گهر سیسته می ئیسلامی بو ریگريا دزیی هاتبا بکارئینان و بتنی چه ند دهسته ک هاتبانه برین دا خه لکی وان ژ دزیا ئیمن بیت و دبیت بتنی ئەو پارئ ئەو ل زیندانیا دمه زیخن تیرا وان که سا کربا ییت کو ژ ته نگافی دزیا دکهن.

(۱) Statista, Robbery rate per ۱۰۰۰۰۰ inhabitants in the United States in ۲۰۱۷ by state.

(۲) Statista, Number of robberies in the United States in ۲۰۱۷ by weapon used.

(۳) Peter Wagner & Wendy Sawyer, How many people are locked up in the United States?.

ئەرئ بوچی دقئیت زوگوردئیت زناکەر بهئینه جهلدهدان و دویرئیخستن و زناکهرئیت خیزاندار ژی بهئینه کوشتن؟

خودئ گه له ک بوونه وهر ییت چیکرین، ژوان مه لائیکهت کو بتنی
پهرستنا خودئ دکهن و چ غهریزه نینن، و گیانه وهر کو غهریزیت داینی
و ئاقل نه دایی، و مروف یی چیکری دناقهرا ههر دووکا دا کو ئاقل یی
دایی، و ریکاراست یا نیشا دای و هه لبارتنا خه له تی و دروستیی یا دایی،
و ههروه سا غهریزه ییت داینی، وه کی برسی بوونی، و غهریزا ره گه زی
و... هتد، و یا نیشا دای کو قان غهریزا ب باشتین شیوه بکاریینیت، نه
وه کی گیانه وهر بکهت، کو مه ره ما وی بتنی تیرکرنا غهریزیت وی ییت،
چ ب باشی یان خرابی، به لئ چوونکو ئیسلام دینی دلوقانیی یه له واهه
غهریزه ییت ریکخستین و پهروه ده کرین و بهرئ مروقی یی دایه تیرکرنا
و مه زاختنا وان غهریزا دباشیی دا، بو نمونه: بو غهریزا ره گه زی، ئیسلامی
بهرئ مه یی دایه پیکئینانا هه قزینی، و ره به نی یا ل سه ره مه حه رامکری،
و مه زاختنا شه هوه تا مروقی دباشیی دا ب خیر یا نقیسی، و فه رمانا مه یا
کری کو چاقیت خوه بیاریژین ژ سه حکرنا ره گه زی به رانه بر، و فه رمانا
ل وان کری ییت پی چینه ییت هه قزینی پیکینن کو روژیا بگرن دا
شه هوه تا وان کیم بییت، و زنا یا حه رام کری و سزایه کی گران یی بو دانای
دا مروفل ده ستییککی خوه ژ بیاریژیت. بی گومان ئه ف سیسته می تمام

دی وہ ل مروقی کہت کو ب ریکیت شہری پتشییت خوہ بدہ ستقہ بینیت،
و ہر کہسی پیگری ب فان ریکا بکہت دی شیت لسر شہوہ تا خوہ
زال بیت، و خودی چ فرمانا ل مروقی ناکہت ہہ کہ د شیانا مروقی دا
نہ بیت.

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

بی گومان ئەف سیستہمہ ژ ی نہ یی ژ قہستایہ، بہ لکو بو پاراستنا
دویندہ ہیٹ مروقایہ ژ تیکہل بوونی (خلط الأنساب)، و پاراستنا رہوشتی
وانہ، و پاراستن و پاقر راگرتنا نقشی مروقایہ، و پاراستنا ساخلہ می، و
ئابووری وانہ.

و ہندیکہ سزایی زنائی یہ ب ساناهی ل سہر کہسی ناہیٹہ سہ پاندن،
بہ لکو حەتال سہر ئیکی ساغ دیبت، دقت چار کہس شہدہیی ل سہر
بدن کو وان ئەف کہسہ یبت دیتین دەمی فی کاری دکەن، و ب ہویری
بہحسی پرویدانی ژ ہمی لایاقہ بکہن، و شہدہییا ہمییا وہ کی ئیک
بیت، ئەگەر نہ دی ہینہ جەلدەدان و شہدہییا وان چ جارا ناہیٹہ
وہرگرتن، یان ئەوی ئەف کارہ کری شہدہیی ل سہر خوہ بدەت، و
دەمی سزال سہر دەہیٹہ سہ پاندن، دی ژ گونہہا خوہ پاقر بن و دی بنہ
دەرس بو گەلہ کیت دی، چونکو ل بہرانبەر پالڊەرئ رہ گەزی یی مروقی

کو مروقی پالده ته خرابی د پالده ره کی دی په یدایت کو وی ژی بده ته پاش، و هوسا نه گهر نهو کهس یی زوگورد بیت دی هیته جهلده دان و دویرئخستن (نه فیکرن) بو ماوی ساله کی، چونکو نه گهر ما ل جهی تاوانی دی هر ل سهر هزارا وی بیت، و نه شیت وی قوناغی دهر بازکته، و دی دناف وی خه لکی ژی دای شکهستی و ژ پاشقه بری بیت، لهوا نه دینین گه له ک کهسیت نهف کاره ل سهر ئاشکه را بووی نهو ب خوه یی ژ باژیر یان وه لاتی خوه دویرکه تین، و نه گهر نهوی نهف کاره کری یی ب هه قزین بیت، دی هیته کوشتن ب بهرا، نهفه ژی سزایه کی دژواره دا بیته پالده ره کی بهیز دژ پالده ری فی جورئ مروقا بو خرابی، چونکو نهوی ریکا مه زاختنا شه هوه تا خوه هه د باشی دا به لی بهری وی هر ل نامویسا خه لکی، دقیت سزایه کی مه زن بو هه بیت دا پاشقه بجیت، نهفه ژی سزایه و دقیت خه لک پی بترسیت هه که چ مفا نایت، و نهو کهسیت ره خنی ل فی سزای دگرن بتنی ژ لایی تاوانباری فه بهری خوه دده نه سزای، و ژ لایی تاوانلیکریا فه ناسه حکه نی، و ناسه حکه نه زیانا فی کاری ل سهر جفاکی، نهفه ژی وه کی هندئ یه ده می تیروسته ک چه ندین خه لکی دکوژیت، هنده ک ژی بیژن چ لی نه کهن مانی نهو ژی مروقه! و گه له ک جارا ژی نهو یت ره خنی ل فی کاری دگرن نهو ب خوه د ده همه نیسن، فینجا دی چاوا پشتا سزایه کی گرن کو وان ژ حه یوانیا وان پاشقه لیدده ت؟!

و ئەوئ وه کی مروفا مابیت دەمی ئیکی ل دەف هه‌فژینا خوه دینیت
 نابیزیت سزایی ئیسلامی یی گرانه، و چونکو یاسایت نوکه سزایه‌کی
 بیسه‌روبه‌ر یی دانایه سهر زنایی، دی بینی گه‌له‌ک که‌س دی رابن ب
 کوشتنا فان که‌سا ژ دویری یاسایی، کو ئیسلامی ری ب فی تشتی نه‌دایه،
 و ژماره‌کا زور یا خه‌لکی دهینه کوشتن ب ئە‌گه‌ری زنایی، و هه‌که یاسایی
 ئەف سزایه ب مه‌رجیت وانقه جیبه‌جی کران دا گه‌له‌ک کیمتر مروف
 هینه کوشتن، و زیانیت وی ژ ی ل سهر خه‌لکی نه‌دمان، و ئە‌گه‌ر بتنی
 ئەف سزایه ژ به‌ر کوشتنی با پیغه‌مبه‌ری ﷺ ئەو که‌سی هاتیه دەف
 شه‌هده‌یی ل سهر خوه دای پاشقه نه‌دبر، هه‌تا چه‌ند جارا دووباره کری،
 هه‌ما دا بیژیت باشه ئەفه مه‌ ئیک گرت! و د ده‌میت گه‌له‌ک سار و
 گه‌له‌ک گه‌رم و د ده‌می نه‌ساخیی دا سزا ده‌یتته پاشی‌خستن، و هه‌روه‌سا
 ژنا دوگیان هه‌تا بچویکی خوه نه‌دانیت و شیرقه‌نه‌که‌ت و ئیک ب
 خودانکرنا وی بچویکی ب ستوهی خوه‌فه نه‌گريت سزایی وی ناهیتته
 جیبه‌جیکرن، ئەفه هه‌می به‌لگه‌نه کو دینی خودی گه‌له‌کی بنه‌جه‌ه و ژ
 هه‌می لایافه یی تمامه.

و ئەف سزایه به‌رانه‌ر زیانیت وی گه‌له‌ک یی گونجایه، مانئ زنایه
 ئە‌گه‌ری هه‌رفنا خیزانی ل پروژئافای، و کوشتنا زاروکا و پشتگو‌ه‌فه
 هاقیتنا زاروک و دانعه‌مرا، و نه‌مانا باوه‌ریی، و ئە‌گه‌ر خیزان تیکچوو دی

جفاک ژى پوېچ بیت، و دى وهلات ژى مینیته ب هندهک داقت
تهښپیرکى څه، چ گاډا بایه کی لیدا دى ژیکڅه بیت، به لى نوکه نه څه تاوانه
یا دهیته کرن و نهو زاروکى بى گونه ه نهوئ ژ څى تاوانى دیت یی دهیته
کوشتن و کهس ژى به حسى وی ناکه ت!، به لى پا چ ل وان کهسا بکهین
ییت ب چاڅى کهسه کی بتنې سه حدکه نه تشتا و نهو هه می زیانیت
که سایه تی و خیزانى و ئابووری و ساخلمی و جفاکی ل پیش چاف
نه گرن؟!، نى نه څه کارهیه دیته نه گهری گه له ک نه ساخیا وه کی: ئایدزى
کو بتنې ل سالا (۲۰۱۷) ئ نیزیکی **ملیون** مروفا ییت پى مرین، و نیزیکی
۳۷ ملیونا نوکه پى د نه ساخن^(۱)، و ریڅخراوا ساخلمیا جیهانی دیتیت
کو هر روژى پتری **ملیون** حاله تیت نوی ییت نه ساخیت ره گزی ل
جیهانی په یدادبن^(۲)، و ههروه سا ژ **نیف ملیون** **حه تا ملیون** زاروکا سالا نه
ل ئمیریکا دهینه ژبه ربرن^(۳) بى کو ئیک دیتیت تاوانه!، ههروه سا د سالا
(۲۰۱۷) ئ دا پتر ژ **نیف ملیون** زاروکا (۵۰۴۵۴۵) ل ئمیریکا ییت هاتینه
پشگو هغه هافیتن، چ زاروک هاتیته هیلان ل جهه کی بى خودان، یان ژ

World Health Organization, HIV/AIDS. (۱)

World Health Organization, Sexually Transmitted Infections. (۲)

Tara C. Jatlaoui, et al., Abortion Surveillance – United States ۲۰۱۵. (۳)

لایح ساخله می یان فیتر کرنی فیه هاتیته پشتگو هقه هاقیتن^(۱)، و ههروه سا زنا ئابووری ژی دههرفینیت بو نمونه: بو نه هیلانا برسی ل جیهانی ۳۰ **میلیار دولار** د پیتشین^(۲)، به لی پا سالانه ل جیهانی ۱۸۶ **میلیار دولار** ل لهش فروشا دهینه مه زاختن!^(۳)، و ۹۷ **میلیار دولار** د پیشه سازیا فلم و قیدیوییت خراب (پورن) دا دهینه مه زاختن^(۴)، و سالی ۱۲۷ **میلیار دولار** ل ئه مریکا بتنی ل قوربانیت کریتکرنا ژنا دهینه مه زاختن^(۵)، و هه ر ل ویری ل سالا (۲۰۱۰) ئی ۲۰ **میلیار دولار** ییت هاتینه مه زاختن ل چاره کرنا وان نه ساخیت کو ب ریکا کریارا ره گهزی به لاف دبن^(۶) کو پیغه مبه ری مه ﷺ به ری ۱۴۰۰ سالا یا گوته مه کو هه ر ملله ته کی زنا دنا قدا به لاف بیت دی هنده ک نه ساخی دنا قدا ده رکه فن کو دنا ف باب و باپیری و اندا نه بوون^(۷)، ئه قجا ئه وی قان زیانیت گیانی و ساخله می و ئابووری ل به رچاف نه بینیت، و به ره قانیی ژ زنا که را دکه ت ب دژی حوکی وی

(۱) U.S. Department of Health & Human Services, Child Maltreatment ۲۰۱۷, p ۴۶.

(۲) Los Angeles Times, The Price of Hunger.

(۳) Havoscope, Prostitution Revenue by Country.

(۴) Strange but True, How Big is the Porn Industry?.

(۵) National Sexual Violence Resource Center, Statistics about sexual violence.

(۶) Centers for Disease Control and Prevention, Incidence, Prevalence, and Cost of Sexually

Transmitted Infections in the U.S.

(۷) صحیح الجامع (۷۹۷۸).

خودی یی کو دزانیت کا چ ب کیر مه دهیت، بی گومان نه و کهس یان
 یی دهمه نیسه یان ئاقلی وی نه یی تمامه.

ئافرهتا موسلمان ژ خاتوینی بهرهف ...؟!

دوژمنیت دینی دزانن کو ئافرهته بهرئ بنیاتی ئافا کرنا جفاکی چونکو ئیکهم بهشی پیکینانا جفاکی خیزانه، و ئه و مروقت ژ خیزانی دهرده کهن قوتابییت مهزترین فیرگههن کو دهیکه، لهوا ل شوینا ئه و زهحمهتی ب وان مروفاقه بیهن کو د پهره ورده کرینه ب باشتترین شیوه، ئهوان پیکولا تیکدانا فیرگههی کر دا قوتابی ب خوه خهلهت پهره ورده بین، و بینه نیچیره کا ب ساناهی بوبی باوهر و دوژمنیت مللهتی، و وان داخوازا ئازاد کرنا ژنی کر بهلی نه ئازادیه کا دروست، ئازادیه ک کو ژ کومی بقه قهتیت و بیته نیچیرا گورگه مروفا، و هوسا دی ئه و شین "گهله ک چوچکا ب بهره کی کوژن"، و ئه و ژنا ب قه در و قیمهت و خاتوین دی بیته پال له بهر دهستی وان پیسه مروفا ئه ویت دقین داخوازا مافیت رهواییت ژنی بکهنه پهرده و مهره میت خوه ییت قریزی پی بجهبین، و داخوازییت ژنی ل بهر وی بخوه زی بهرزه کهن و وی ژ ئافا کرنا مروفا و مللهتا بکهنه که رهستی فالاکرنا هزیت خوه، لهوا وان گهله ک شوبهه دهرباره ی ژنی د ئیسلامی دا ئارانندن، بهلی ب ئانه هیا خودی ئه م دی هنده ک چه کیت دوژمناییت مهزن ژ کارئین دق بهشی دا، و ل بهشیت بهیت دی بهردهوام چه کیت دوژمن بهرانبهر ژنا موسلمان و جفاکی

موسلمانا پویچ کهین، ههتا کو دوژمنیت ئیسلامی و ژنا موسلمان دمیننه
دهستقالا ب ئانههیا خودی ...

ئەوئ ئیسلامی بهایی ژنی کیم کریه؟

یا ئاشکەرایه کو ئیسلام دینی خودی یه ئەوئ ئەم هەمی ژ ڤنه کئی و زەلامە کی چیکرین، و ئەوئ ئەرک و مافیت مه دیارکرین و پیکا دروست نیشا مه دای، و گەفیت سزادانی ل هەر کەسه کی کرین کو ژ ریا راست لادەت چ زەلام بیت یان ژن، و کا چاوا ناییت خەلەتیا زەلامە کی یان ژنه کئی بکەینه ستوھی هەمی زەلام و ژنا وەسا ناییت ئەم خەلەتیا هەندە ک کەسا بکەینه ستوھی ئیسلامی کو وان ل دەستپیککی مافی خودی بجهنەئینایه، و زولم یا ل خوه کری، فیتجا چاوا دی مافی دەوروبەریت خوه بجهنن، بی گومان ل ناف جفاکە کی کو ژ گەلە ک لایه نافه ژ ریازا خودی و پیغەمبەری دویرکەتیت دی هەندە ک کەسا بینی کو سەرەدەریه کا نه یا دروست دگەل دەیک یان هەقژین یان خویشک و کچیت خوه دکەن، کا چاوا گەلە ک هەنە سەرەدەریه کا نه یا دروست دگەل باب و برا و کوریت خوه دکەن، و مروفتیت نەزان و ییت خراب دناف هەردوو ره گەزادا و ژ هەمی ژیا ییت هەین، و گەلە ک داب و نەریت ییت هاتینه دناف موسلمانادا کو گەلە ک د دویرن ژ وئ یا ئیسلام پی هاتی.

ژن د تاریاتیځ دا و ژن د روناها ئیسلامی دا

زه‌لام ل ده‌ف چینیټ که‌فن د‌شیا ژن و زاروکیت خوه بفروشیت، و د‌گوت: چ تشت ژ ژنی بئ قیمه‌تر نین^(۱)، و ل ده‌ف یونانیا ژن ملکئ مالباښ بوو و پشتی شویکرنئ د‌بوو مالی زه‌لامی وه‌کی هه‌ر تشته‌کی وی هه‌ی^(۲)، و نه‌د‌شیا چ گریه‌ستا گریده‌ت، و نه‌د‌شیا چ داخوازا ژ داد‌گه‌هی بکه‌ت، و هه‌که‌ زه‌لامی وی مربا چ ژ مالی وی نه‌د‌گه‌ه‌شتئ^(۳)، و ل ئیتالیا ژن خزمه‌تکاربوو، و د‌قیت ل عه‌ردی روینشتبا ده‌می زه‌لامی وی ل سه‌ر کورسیکی، و ده‌می زه‌لامی وی ل هه‌سپی سیارد‌بوو د‌قیت ئه‌و په‌یا د‌ د‌ویشرا چووبا چه‌ند ری‌ک یا د‌ویربا^(۴)، و ئیتالئ د‌یټژن: "رک‌یب بو هه‌سپی شه‌مبۆز و مسکین، و دار بو ژنا باش و خراب^(۵)"، و ل هن‌دئ ئه‌گه‌ر زه‌لام مربا هه‌قژینا وی د‌گه‌ل د‌سوټ^(۶)!، و د‌کتیبا پیروزا جو‌ه‌یادا کو فه‌له‌ ژئ ل د‌ویش د‌چن ژن ژ مرئئ ته‌حلت‌ره^(۷)، و ل ده‌ف فه‌لا ئاده‌می خه‌له‌تی

(۱) به‌رئ خوه بده‌ په‌رتوکا قصه‌ الحضارة یا ویل دیورانت ۴/۲۶۷-۲۷۴.

(۲) سالم البه‌نساوی، مکانة المرأة بین الإسلام والقوانين العالمية ص ۱۲.

(۳) ول دیورانت، قصة الحضارة ۷/۱۱۸.

(۴) سالم البه‌نساوی، مکانة المرأة بین الإسلام والقوانين العالمية ص ۱۳.

(۵) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۲۰.

(۶) ول دیورانت، قصة الحضارة ۳/۱۸۱.

(۷) العهد القديم، سفر الجامعة (۲۶/۷).

نه کریه به لئی چهوایی یا کری^(۱)، و وی خه له تی یا کریه د جیهانی دا^(۲)، و ل ئنگلته را چه تا دهستی کا چه رخی^(۲۰) ئی ژی زه لاما ژنیت خوه دفروتن^(۳)، و ل دهف ئاقلداری بی دینا داروینی و دویقه لانیکی و وی ژن تمام پیشنه که تیه وه کی زه لامی و پتر نیزیکی گیانه وه رایه، و دیژن ژن زاروکه کا مه زنه^(۴).

و نوکه...

دا سه حکهینه حالی ژنی ل ئمیریکا وه کی نمونه؛ زه لامیت وان ب شیوه کی نافنجی په یوه ندیا ره گه زی دگه ل ۷ ژنا گریددهن، و ژ هه ر سی زه لاما ئیک په یوه ندیی دگه ل پتر ژ ۱۵ ژنا گریددهت^(۵)!، و نیقه کا ئمیریکا د ئیک دهم دا په یوه ندی یا دگه ل پتر ژ زنه کی هه ی^(۶)، و پستی گورگه ک ژ وان ژنه کی نیچیردکه ت پستی هینگی خوه لئی ناکه ته خودان لهوا نیزیکی ۱۰ ملیون خیزانیت ئمیریکی دهیک بتنی ب خودان دکه ت

(۱) العهد الجديد، رسالة بولس الرسول الأولى إلى أهل تيموثاوس (۱۴/۲).

(۲) العهد الجديد، رسالة بولس إلى أهل رومية (۱۲/۵).

(۳) Wikipedia, Wife selling.

(۴) Jerry Bergman, The history of the teaching of human female inferiority in Darwinism.

(۵) Cheryl D. Fryar, et al., Drug Use and Sexual Behaviors Reported by Adults: United States.

۱۹۹۹-۲۰۰۲.

(۶) BBC News, More sex please we're british.

کو سیکا وان د هه ژار و بی کارن، و نیفه کا وان دهیکا چ جارا شوی نه کریه^(۱)!، ژبلی وان ژنیت بچوکی خوه دکوژن یان دهیلنه بی خودان دا دا نه که فنه دفی حالی دا کو سالی نیزیکی **ملیون** بچوکی دهینه ژبه ربرن ل ئه مریکا^(۲) و پتر ژ **نیف ملیونی** د بی خودان^(۳)، و هه ر ل ئه مریکا پتر ژ **۲ ملیون** ژنا نه ساخیت ره گه زی ییت هه ین^(۴)، و ژ هه ر **پینج** ژنیت ئه مریکی **ئیک** یا هاتیه کریتکرن (اغتصاب)، و **۶۳٪** ژ حاله تیت کریتکرنی ناهینه تومارکرن^(۵) نانکو یا فه شارتی ژ یا دیار گه له ک پتره، و ل ناف کور و کومبوونیت بی دینیت وان ژی ژنه چالا کفانیت وان گازندا ژ دهستدریژی دکه ن^(۶)، و هه ر سالی پتر ژ **۱۴ هزار** **حه تا ۱۷ هزار** **(۱۴۵۰۰-۱۷۵۰۰)** ژن و زاروک وه کی عه بدیت له سفروشیی دهینه فروتن بو ناف ئه مریکا^(۷).

(۱). Single Mother Guide, Single Mother Statistics.

(۲). Tara C. Jatlaoui, et al., Abortion Surveillance – United States ۲۰۱۵.

(۳). U.S. Department of Health & Human Services, Child Maltreatment ۲۰۱۷, p۴۶.

(۴). Sexually Transmitted Disease Surveillance ۲۰۱۷.

(۵). National Sexual Violence Resource Center, Statistics about sexual violence.

(۶). Rebecca Watson, It Stands to Reason Skeptics Can Be Sexiest Too.

(۷). Do Something Organization, ۱۱ Facts about Human Trafficking.

توندوتیژی...

ل سالآ (۲۰۱۶) ئ پتر ژ ۱۸۰۰ ژنا ل ئەمریکا ییت هاتینه کوشتن، کو دبنه پروژی ه ژن، و پتر ژ نیقه کا وان ژ لایی هه قژین و که فنه هه قژین و دهزگریت وان قه بوو، و حالئ وان پروژ بو پروژی یی خرابتره چونکو بتنی ل پروژا سه رسالا ۲۰۱۸ ئ ۱۰ ژن هاتنه کوشتن ژ لایی هه قژین و دهزگریت وانقه^(۱)، و ههر خوله که کئ ۲۰ کهس تووشی توندوتیژی خیزانی دبن^(۲)، و ههر ساله کئ نیزیکی ۵ ملیون ژنا دهینه قوتان ل ئەمریکا^(۳).

پاله تی...

ژن بهرانبهر کارکرنی پاره کئ کیمتر ژ زه لاما وهردگرن، کول دویف هنده ک راپورتا نیفا پارئ زه لاما وهردگرن^(۴)، و ژن کاریت بی بهادکهن کو ۸۹٪ ژ خزمه تکار و پاقرکه را ژنن^(۵)، و بتنی ۵٪

(۱) Caren Lissner, US Domestic Violence Murder Rate Rises.

(۲) Centers for Disease Control and Prevention, Key Injury and Violence Data.

(۳) Alanna Vagianos, ۳۰ Shocking Domestic Violence Statistics That Remind Us It's An

Epidemic.

(۴) Stephen J. Rose & Heidi I. Hartmann, Still a Man's Labor Market.

(۵) U.S. Department of Labor, ۲۰ Leading Occupations of Employed Women.

ژ ریشه بهریت کومپانییت مه زن ل ئه مریکا ژنن، و ل فرهنسا و
 ئه لمانیا ریشه بهریت چ کومپانییت مه زن ژن نینن^(۱)، و پروژ بو
 پروژی کاریت بی بهاتریی بو ژنی دهر دئیخن وه کی شویشتنا
 ترومیلا بی جلک^(۲)، و پیشکیشکرنا خوارنی ل سه ره لشی
 ژنیت رویس کو نه ریته کی یابانیا یه و نوکه ل گه له ک جهیت دی
 ژی به لاف بوویه^(۳).

و ل پیراتی...

پشتی قی ژیا نا ب زه حمه ت و تژی نه خواهی نیزیکی **نیقه کا (۴۶٪)**
 پیره ژنیت ئه مریکا ئه ویت ژیی وان ژ **۸۵** سالیی پتر بتنی دژین!^(۴)

به لی... ئه فه ئه و به حه شته یا ژنا بی باوهر تیدا و ئه و قیمه ته یا وان
 دایی و ئه و ئازادیه یا بی دین و بی ئاقل بانگه وازی بو دکهن!

(۱) International Labour Organization, Women in business and management: gaining momentum.

(۲) BBC News, Dirty looks for topless carwash.

(۳) Wikipedia, Nyotaimori.

(۴) Renee Stepler, Smaller Share of Women Ages ۶۵ and Older are Living Alone.

ژن ل بهر سیبه را ئیسلام...

﴿وَعَايَشُوا هُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾

ئانکو هه قالینیا هه وه دگهل ژنیت هه وه بلا یا ب قه درگرتن و ڤیان بیت و هوین مافیت وان بدهنی. و ههروه سا پیغه مبه ری مه ﴿﴾ گه له ک ئه م بیت هشیار کرین دهر باره ی ژنی، چ ده یک بیت یان هه ڤترین یان کچ یان خاله ت یان هه ر ژنه کا هه بیت، وه کی ده می گه نجه کی گو تیه پیغه مبه ری ﴿﴾ کو من دڤیت دگهل ته به یمه جیهادی، پیغه مبه ری ﴿﴾ گو تی ئه ری ده یکا ته یا ساخه؟ گو تی: به لی، پیغه مبه ری ﴿﴾ گو تی: بمینه ل بهر پی وی ئاها به حه شت یا ل وی ری^(۱). و یا که ره مگری با شترینی هه وه با شترینی هه وه یه بو خیزانا خوه و ئه ز با شترینی هه وه مه بو خیزانا خوه^(۲). و یا گو تی: دنیا خوه شیه و با شترین خوه شیا دنیا یی ژنا بکی ره اتیه^(۳). و یا گو تی کو هه ر که سی دوو کچا ب خودان که ت حه تا مه زن دبن ئه ز و ئه و ئاها د هوساینه ل پروژا قیامه تی و هه ردوو تبلیت خوه پیکه نه ان^(۴)، و ئه وی

(۱) ابن ماجه (۲۷۸۱).

(۲) صحیح الجامع (۳۳۱۴).

(۳) مسلم (۱۴۶۷).

(۴) مسلم (۲۶۳۱).

خودی کچا بده تی و ئەو قەنجیی دگەل بکەت دی بو بنه پەردە ژ ئاگری^(۱)،
و هەروەسا یا گوتی کو خالەت ژ ی هەر دەیکە^(۲)، و ئەم گەلەک ییت
هشیارکرین ژ خوارنا مافی ئییمی و ژنی^(۳)، و پیغەمبەری ﷺ ژن ییت
شوبهاندین ب شویشە^(۴) کو دقیت گەلەک چاقی مروفی لییت. و
هەروەسا پیغەمبەری ﷺ ل حەجا خاترخواستنی کو دوماهیەک جار بوو
و هەسا موسلمانا پیکشە بینیت، گوتارەک پیشکیشکر و ئیک ژ تشتیت وی
دوئ گوتارا هندا گرنگ دا بەحس کری ئەو بوو کو وەسیەتە مە کری کو
دگەل ژنا دباش بین^(۵). و هەکە ئەم ژ یانا پیغەمبەری ﷺ بخوینن دی زانین
کا چەند یی باش بوو دگەل هەقژینیت خو، و هەمی ژنیت دەورو بەری
خو، و دی شیین پەرتوکیەت مەزن ژ حیکمەت و جوانیا پەفتارا وی دگەل
دەیکیت موسلمانا و ژنیت موسلمان نقیسین، و دی چارەسەریا گەلەک
ئاریشیت خو ییت جفاکی تیدا بینین، و بو مە دیاردییت کو ئیسلامی
قەدری هەمی ژنا یی گرتی، نە وەکی ئەو ییت نوکە کو بتنی داخوازا مافیت

(۱) البخاری (۱۴۱۸)، مسلم (۲۶۲۹).

(۲) أبو داود (۲۲۷۸).

(۳) ابن ماجه (۳۶۷۸)، أحمد (۹۶۶۶).

(۴) البخاری (۶۱۴۹)، مسلم (۲۳۲۳).

(۵) ابن ماجه (۱۸۵۱).

ژنا گهنج دکهن، و مه نه دیتییه به حسی مافی دهیکئی بکهن!، چونکو وان
چ شول ب دانعه مرا نینه!.

و بی گومان ئیسلامی قه درئ ژنی یی بلندکری، ئەفه ژی گه له ک
نقیسه ریت راستگو ییت نه موسلمان شه هده بیا بو دای وه کی: دیروکنقیسی
نافدار 'ویل دیوران^(۱)'، و دا ئەم سه حکهینه دیروکنقیس و جفاکناسی
فرهنسی 'گوستاف لوبون' چ دیتییت ده رباره ی ژنی ل بهر سییه را
ئیسلامی: "ئیسلامی حالی ژنی یی جفاکی و قه درئ وی گه له ک یی
بلندکری، نه کو کیمکریه به روفاژی وان ئەو ییت فی ئاخفتنی دووباره
دکهن بی زانین^(۲)"، و دیتییت: "کیمبونا قه درئ ژنی (ل ناف هنده ک
موسلمانا) به روفاژی قورئانی یا چیبووی و ب چ رهنگا نه ب ئەگه ری
قورئانی یه، و ل قیری ئەم دشیین گوتنا خوه دووباره بکهین کو ئەو
ئیسلاما ژن گه له ک بلندکری یا دویره ژ نزمکرنا قه درئ وی، و ئەم نه
ئیکه م که سین به ره قانیی ژ فی بوچونی بکهین^(۳)"، و دیتییت: "ئیسلام
ئیکه م دینه قه درئ ژنی بلندکری، و ژن ل پروژهلانی یا ب قه درتره و

(۱) ول دیوران، قصه الحضارة ۶۰/۱۳.

(۲) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۱۴.

(۳) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۱۷-۴۱۸.

ره‌وشه‌نیرتره و که‌یفخوه‌شته ژ ژنی ل ئه‌وروپا ب نیزیکی (تقریبا) ب شیوه‌کی گشتی^(۱)، و دبیزیت: "ماڤیت هه‌ڤژینا ئه‌وێت د ده‌ڤیت قورئانی و ته‌فسیریت وی دا هاتین گه‌له‌ک دباشته‌ن ژ ماڤیت هه‌ڤژینا ئه‌وروپی^(۲)"، "و ژ به‌لگیت گرنگیا ژنا ل سه‌رده‌می زیرینی شارستانیا ئیسلامی نافداربوونا گه‌له‌کا ژ وانه ب زانست و ئه‌ده‌بیاتا^(۳)"، "و پروژه‌لاتی (ئانکو: موسلمان) وه‌سا به‌ری خوه‌ دده‌نه ئه‌وروپا ئه‌وێت ژنیت خوه‌ دده‌نه شولی د بازارگانی و پیشه‌سازی و تشتیت دی دا وه‌کی ئهم (ئه‌وروپی) به‌ری خوه‌ دده‌ینه هه‌سپه‌کی ره‌سه‌ن کو خودانی وی هه‌سپی وی بو کیشانا عه‌ره‌بانا و زفراندنا به‌رئاشا بکاردئینیت^(۴)".

ئه‌فه ئاخفتنیت زانایه‌کی به‌رنیاس یی نه‌موسلمانن کو ئه‌ف وه‌سفه گه‌له‌ک د جوانن ب تاییه‌ت ده‌می زانایه‌کی نه‌موسلمان دبیزیت کو خودانی چه‌ندین په‌رتوکایه و خودان قه‌دره و هه‌می حه‌فتیا زانا و هزرقاتیت پارسی قه‌ستا دیوانا وی دکر.

(۱) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۲۸.

(۲) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۲۲.

(۳) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۱۷.

(۴) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ۴۲۵.

و ژبهړ کو ئیسلام دینی وی خودی یه ئهوی ژن و زهلام چیکرین، و وان باش دنیاسیت، و دزانیت کاچ ب کیر ههر ئیکی دهیت، لهوا ئیسلامی گهلهک ب ریکوپینکی ئهرک و ماف ییت دابهش کرین، چونکو دابهشکرنا ئهرک و مافا ب باشی زانین و نیاسینا تمام پی دفتیت، و خودی یه زانین و ناسینیت تمام ل دهف، بو نمونه: ئه گهر ریقه بهری ده زگه هه کی دفتیت شولی وی باش ب ریقه بچیت دی چهند بهشه کا د ده زگه هی دا دانیت، و ههر جهه کی دی که سی ژ هه ژی دانیتی، و نایت ئه و بیثیت ئه ز دی ب ئیک چاف سه حکمه هه میا، فیجا رایت ژمیریاری ب زیره قانا بکهت، و هویری نا بکه ته چایچی و... هتد، هوسا ژمیریار نه شیت ب کاری زیره قانی رابیت، و ئهوی کاری وی هویری نی ب چایی را نا گه هیت، و ژمیریاری دی د ده ستیت زیره قانی دا رو هن بیت و... هتد، و هه می ژی دزانن ئه قه نه کیماسیه کو ئیک بکیر کاری پی دی نه هیت، چونکو ههر ئیکی هنده ک شیان و هنده ک کیماسی ییت هه ین.

ههروه سا ژن و زه لاما ههر ئیکی ژوان هنده ک شیان ییت هه ین ل دهف پی دی نین، راسته زه لام ییت هه ین خوارنی چیکن، به لی ئه و زه لام نه شین وه کی ژنا دبه ررا لاندکی بهه ژینن و مالی بمانن و جلکا بشوون و... هتد، چونکو هه زرا زه لامی یا ل سه ر ئیک تشت و نه شیت گه له ک تشتا پیکفه بریقه بهت، ئه قه ژی خاله کا بهیزه بو هنده ک کاریت دی، بو

نمونه: زهلام دئ ل بهروکیت شه‌ری بیت دئ هزرا وی ههمی ل سهر دوژمنی بیت، به‌لئ ئە‌گەر ژن ل جهی وی بیت دئ هه‌ست و سوزیت وی وه‌لکه‌ن کو بترسیت کا دئ چ ب سهری زاروکیت وی هیت، و نه‌شیت کاری خوه ب دروستی بجهینیت، به‌لئ ژن دشی‌ت چه‌ند شوله‌کا پیکفه بکه‌ت، و مالی ب باشتین شیوه بریقه‌به‌ت، و دهر هندی را باشتین فیرگه‌ه بیت بو زاروکی خوه، و ریبه‌ر و رینجه‌ری‌ت پاشه‌روژی ل به‌ر دهستی وی رابین، هوسا دئ ماله‌کا ب سه‌روبه‌ر په‌یداییت و دئ بیته بنگه‌هه‌ک بو زهلامی کو ژی بده‌رکه‌فیت و بشیت باشتی خزمه‌تا وه‌لاتی بکه‌ت، نه‌وه‌کی مالیت بی باوه‌را کو "هه‌ما هه‌ر ئیک کوری بابی خوه‌یه" و مال دیته ئوتیله‌ک کو ههمی دهین لی دشن و پاشی دچه‌ه سهر شولیت خوه، و زهلام پاره و ئیمناهی بو مال دابین ناکه‌ت، و زاروک ژی دئ ژ لایئ ژنه‌کا دی فه‌ل داینگه‌هه‌کی هینه‌په‌روه‌ده‌کرن ب په‌روه‌دا هنده‌ک که‌سیت بیانی، و هوسا دئ به‌ری بناغی جفاکی تیکچیت کو خیزانه، و هه‌که به‌ری بناغی د جهی خوه‌دا نه‌بیت دیوار ههمی دئ یی ل به‌ر هه‌رفتنی بیت. به‌لئ ئە‌گەر هه‌ر ئیکی ئە‌رکی خوه ب دروستی بجهینا و شیا هیشتا مفای بگه‌هینته ده‌ورو به‌را ئیسلامی ری لی نه‌گریه، وه‌کی کو گه‌له‌ک جارا پیغه‌مبه‌ری مه‌ ﷺ هاری هه‌فزی‌نیت خوه دکر دکاری مالدا، و ژنی ژی ئە‌گەر ده‌می وی تیرا بکه‌ت دشی‌ت هنده‌ک کاریت دی ژی

بکەت، بەلێ پا هەر تشتە ک ب مەرچیت خو، بو نمونه: کاری بیتی مان دگەل رەگەزێ دی تیدا چینیاییت نە بو ژنی نە بو زەلامی، و هەندە ک کار ییت هەین دگەل زەلامی یان ژنی ناگونجن، وەکی: کارکرنا زەلامی ل نەخوێشخانا زاروکیوونی، و کارکرنا ژنی د سەربازی دا. و ئاخفتنا وان کەسا ب چ ناچیت ئەوێت داخوازا یە کسانیی د هەمی تشتادا دگەن دناقبەرا ژن و میرادا، چونکو راستە ژن و زەلام د گەلە ک تشتادا د یە کسان، بەلێ پا دگەلە ک ژنی دا نە وەکی ئیکن، و دکتور 'گریگوری جانتز' دیتریت کو زانایا ۱۰۰ جوداهی دناقبەرا مەژیی ژنی و زەلامی دا ییت ئاشکەرا کرین^(۱) ژبلی جوداهییت دی ییت دەروونی و لەشی. لەوا داخوازا یە کسانیی د هەمی تشتادا وەکی هندی یە کو تو ترومیبلە ک بارهەلگر بو بەریکانا بکاریینی و بەرا ل ترومیبلە بەریکانا بارکە، بلا بهایی هەردوو کاهندی ئیک بیت، و ئەقە نە کیماسیە بو ترومیبلە بەریکانا ئەگەر نەشیت بەرا بقە گوھیزیت، بەلێ ئاریشە ئەو گەلە ک ژوانیت داخوازا مافی ئافرەتی دگەن ئافرەت ل دەق وان یا کیمە لەوا حەزدگەن ئافرەتی وەکی زەلاما لێ بکەن، و هەندە ک زەلام ژنی پشەقانیی لێ دگەن

Gregory L. Jantz, Brain Differences Between Genders. (۱)

کو وه کی گورگانه چاقی وان نه ل ئازادیا ژنایه، چاقی وان یی ل ئازادیا
گهه شتنا دهستی وان بو ژنی.

ئەرئ بوچی ئیسلامی رئ دایه زهلامی هتا چار ژنا پیکشه ههبن؟ و رئ نه دایه ژنی پتر ژ زهلامه کی هه بیت؟

هندیکه ژن و زه لامن ههردوو خودی ییت خولقاندین، و ئهو گه له ک
باش دزانیت کا هه ر ئیکی چ تاییه تمه ندییت خوه هه نه، و دزانیت کا هه ر
ره گه زه کی چ بو وی یی باشه، و ئیسلام دینه کی کامله ژ هه می لایا فه، و
دهمی ئهم به حسی تشته کی دکهین دقیت ژ هه می لایا فه سه حکهینی، نه
وه کی که سه کی چاف گریدای کو بچیه پیش فیه کی و دهستی خوه
بکه ته گو هی وی، و پستی هینگی هه ر که سه کی بیژی تی: فیل چ گیانداره؟
ئهو بیژی تی: گیانداره کی په حن و ته نکه!

د زانستی دا یا ئاشکه را بووی کو زه لام پتر هزری د کریار ره گه زی دا
دکه ت ژ ژنی، و ب شه و قتر ل دو یف دگه رهیت، و ب سانا هیت و ساده تر
دئارهیت^(۱)، لهوا ره به نی ت دیرا (کو د ئایینی وان دا نایت کریار ره گه زی
بکه ن) ییت ژن پتر دشین خوه بیاریزن ژ قه شه و شه ماشا کو گه له ک جارا
ده ستر یژیا دکهن^(۲). و سالانه زه لام ب ملیارا دولارا ل له شفروشا

(۱) Richard Sine, Sex Drive: How Do Men and Women Compare?.

(۲) Wikipedia, Catholic Church sexual abuse cases.

دمه زین، و ل وه لاتنه کی وه کی فرنسا سالی نیزیکی ۳ ملیار و نیف دولار (۳،۲ ملیار یورو) ل لهفروشیی دهینه مه زاختن کو ۹۹٪ ژ بکرا زه لامن^(۱).

ههروهسا زه لاما ب سروشتی خوه مهیل یا هه ی بو هه بونا پتر ژ هه فیشکه کی چ ب ئاشکه را بیت یان ب نهینی، لهوا نیقه کا زه لامیت ئه مریکی په یوهندی دگه ل پتر ژ ژنه کی پیکه ییت ههین^(۲).

ههروهسا حهزا ره گهزی ل دهف ژنی زووتر ژ زه لامی کیمدیت، چونکو ل ژیی بیهقیوونی هورمونی تیتوستیرۆن و ئیستروجن ههردوو کیم دبن، ههروهسا بهری بیهقیوونی گهلهک دهما حهزا ژنی کیمدیت وه کی دهمی دوگیانی و نیزیکی ساله کی پشتی زاروکبوونی و دهمی د پروژیت خوهدا، بهلی پا حهزا زه لامی یا بهردهوامه و گهلهک فه دکیشت.

و زه لام پتر ب رویدانیت نه چافه ریکری دمرن ژ ژنا، چونکو زه لامن کاریت ب مهترسی دکهن، و د شهرا دا به شداردبن، و ب هزارا و ملیونا دهینه کوشتن.

(۱). Havoscope, Prostitution Revenue by Country.

The Local, Prostitution costs France '€۱,۶ billion each year'.

(۲). BBC News, More Sex Please We're British.

هه که ئەف تشته ل بهر چاقیت مه بن ده می ل سهر مه سه لا فره ژنی
دناخقین، دئی باش بو مه روهن بیت، و ئەم وه کی وی نابین یی فیلی ب
گوهی بتنی دنیا سیت، و دئی باشتەر زانین کا بوچی خودی که ره مکره:

﴿فَأَنذِرْهُمْ أَنِ لَا يَبْلُغُوا أَطْفَالَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَذَنْبُهُمْ وَإِنِ اتَّخَذُوا آلِهَتًا غَيْرَ اللَّهِ فَذَنْبُهُمْ وَإِنِ اتَّخَذُوا آلِهَتًا مِّمَّنْ دُونِ اللَّهِ فَذَنْبُهُمْ وَإِنِ اتَّخَذُوا آلِهَتًا مِّمَّنْ دُونِ اللَّهِ فَذَنْبُهُمْ وَإِنِ اتَّخَذُوا آلِهَتًا مِّمَّنْ دُونِ اللَّهِ فَذَنْبُهُمْ﴾

ئانکو: کا هه وه چه ند ژن دقین بو خوه بینن؛ دووا یان سییا یان چارا،
و هه که هوین ترسان کو دادیی دناقه ریدا نه کهن ب ئیکی رازی بین یان
ب وان جاریت دبن دهستی هه وه فه (ئه ویت کو هاتینه شه ری موسلمانا
دگهل له شکه ری دوژمنی و که تینه دهستی موسلمانا^(۱))، ئەفه یا نیزیکتره
بو هندی کو هوین زۆرداری نه کهن.

و هه که ئەم ب هویری به ری خوه بدهینه قی ئایه تی دئی بینین کو
فرمان ل زه لامیت موسلمانا هه میا نه کریه کو پتر ژنه کی بینن، و ری یا
ل وی گرتی ئەوی دادیی دناقه را هه قزینیت خوه دا نه کهت کو پتر ژ
ژنه کی بینیت، و ئەف دادیه ژی وان تشتا ب خوه فه دگرت ئەویت دیار
و به سه رقه، و هه ژیکرنا دلی ناگرت چونکو تشته که نه بدهستی مروقیه

(۱) مه ل بهر په ری (۱۰۱-۱۰۹) ب درژی یا به حس کری.

لهوا مرووف نه شیت هه ز ژ دوو که سا بکهت وه کی ئیک، و چونکو هه ژیکرن ژ ی کیم و زیده دبیت، و دبیت نوکه پتر هه ز ژ هه قژینه کا خوه بکهت و وهخته کی دی یا دی، به لی ناییت نه و فی تشتی د پرفتاریت خوه دا دیار کهت، نه وئ شیانیت فی دادیی هه بن ری لی ناهیتته گرتن، و ئیسلامی چاوا ری ب فی کاری دایه وه سا زورداری یا هه رامکری، و پیغه مبه ری ﷺ یا گوتی کو نه و که سی دوو هه قژین هه بن، و مه یلی بو ئیک ی ژوان بکهت، پروژا قیامه تی دی هیت و ره خه کی وی یی خاهره ^(۱)، ب راستی نه قه گه فه کا مه زنه بو وی یی ژ خودی بترسیت، به لی نه وئ ژ خودی نه ترسیت و پیگریی ب فهرمانیت وی نه کهت نه و ئیک ی ژ ی بینیت هه ر دی زورداریی لیکهت، و دبیت دپشت هه قژینا خوه را خیانه تی ژ ی لی بکهت، وه کی حالی نه وروپا و نه مریکا کو دی به حس کهین، و نه وئ پیگریی ب ئیسلامی نه کهت ناییت بیته نمونه ک بو ئیسلامی کو هه رگا قا به حسی فی مه سه لی هاته کرن بچن ب وی قه برسن و وه کی میشی به س داده نه تشتی پیس، هه روه کی چ نمونه ت باش نه ی، لهوا دی هنده ک که س رابن ب کریتکرنا فره ژینی و ده ریخستنا یاسایا ب درژی وی، و دی مافی زه لاما و نه و ژنیت بی هه قژین بنپیکهن، لهوا دی خیانهت مشه بیت، و دی زه لام دپشت هه قژینا خوه را خوه گه هینیته هنده ک ژنیت دی وه کی کو

(۱) أبو داود (۲۱۳۳)، الترمذی (۱۱۴۱)، النسائی (۳۹۴۲)، ابن ماجه (۱۹۶۹).

مه بهری نوکه دیارکری کو نیقه کا زه لامئ ئه مريکا پتر ژ ژنه کئ ئت د ژيانا وان دا ههين، به لي ب دزيقه و ئي ماف و ژ دويري ياسايي، له وانه ئه وال مال خيري ژوي زه لامي دينيت، و ئه وال کولانا ژي چ ماف نينن، و ئه و و زاروکي وي ئ ژوي زه لامي دمينه بي خودان، و **سيکا** ده يکيت بي هه قزين ل ئه مريکا ده هزار و بيکارن، و نيزيکي **۱۰ مليون** ژنيت ب في جوري ئت ههين^(۱)، ئه فه ژبلي وان ژنيت بچويکي خوه دکورن يان دهيلنه بي خودان کو سالي نيزيکي **مليون** بچويکا ژبه ر خوه دبه ن^(۲) و پتر ژ **نيش مليوني** دهيلنه بي خودان^(۳)، و بو زانين ئه ف ژمارئ مه زن ئت ئه مريکا بتنينه، پا هه که ئه م ژ چينئ فيرا بهئن و سه حکهينه ئه وروپا و هه مي جهئ دي ئت کو پيگرئ ب ئيسلامي نه که ن دي ژماره چهند دمه زن بن؟! به س خودي دزانيت. و ئه و ژنا شوينه کري و شوي ب زه لامي کي خيزاندار ژي نه که ت ئه ف ريکه يا هه ي و ريکا دي ئه وه هه زيت خوه ژيبرکه ت و بتني بمينيت هه تا دمريت و چ جارا نه ئته خودان مال و زاروک و خيزان، سه رخاترا وي ژني ئه واهي وي خوه ش و نه فيت چ ژنيت دي خيري ژ زه لامي وي بينن، و سه رخاترا وان زه لاما

(۱) Single Mother Guide, Single Mother Statistics.

(۲) Tara C. Jatlaoui, et al. (۲۰۱۸) Abortion Surveillance – United States ۲۰۱۵.

(۳) U.S. Department of health and human services, Child Maltreatment ۲۰۱۷, p۴۶.

ییت کو نه شین ب ئاشکه رای و ب ریکیت دروست هزیت خوه تژی
کهن لهوا وان دقیت گه لهک ژن هه بن بو وان ل تاری و ل پشت پهردا د
به رهه ف بن، و ههزا خوه وه کی هه یوانا بههینن بی کو پشتی هینگ
خه ما وئ ژنی یان زاروکا هه ل بگرن.

و رییدانا فره ژنی هیزا کاری ل وه لاتا زیده دکهت، و ناهیلیت ریژا
خه لکی به رهه ف کیمبوونی بچیت، نه وه کی وه لاتیت پروژا فا کو نوکه
پتريا خه لکی وان دپیرن، و گه نج دنا قدا دکیمن، لهوا دنه چارن په نابره را
وه ربگرن دا بشین خوه ل سه ر پییا بگرن.

ئاها ژبه ر فان تشتایه ئیسلامی ری دایه زه لامی ئه گهر یی دادپهروه ر
بیت پتر ژ ژنه کی هه بن، و ری نه دایه ژنی پتر ژ هه قزینه کی هه بیت،
چونکو نه ههزا ژنی هندی یا زه لامی ل سه ر کریارا ره گه زیه، و نه هند ل
دویش دگه رهیت، و نه هه زیت وئ هند دبه رده وامن وه کی مه بهری نوکه
دیارکری، ئه فه هه می فه کولینیت زانستی وه دیژن بیت کو غهیری
موسلمانا ئه نجام داین و مه ئاماژه ب ژیده راژی یا کری ل ده ستیکا به رسقا
فی پرسیاری، سه ره رای فی چه ندی کو زه لام پتر ب رویدانیت
نه چاهه ریگری دمرن، و د شه رادا دهینه کوشتن، و بو فه ژاندنا جفاکی
ئه گهر زه لامه کی پتر ژ هه قزینه کی هه بن دی پتر زاروک بن و زویت
خه لک و هیزا کاری زیده بیت، به لی ژن نه شیت ژ راده ده کی دیارکری پتر

زاروکا بینیت، و ب خوه ئه گهر ئهم و هسا بدانین کو ل هنده ک جها زه لام پتر ژ ی لئ بهین ژرنا هر فایده ناکهت کو ژنی پتر ژ هه قژینه کی هه بن، چونکو ژنی ب خوه مهیل بو پتر ژ هه قژینه کی نینه، وه کی کو ل وان ده قهریت کیم ل "بانا تبت" کو چه ند برا ئیک ژن دئینن، د پتریا حاله تادا ژن بتنی دچیته ده ف برای مه زن و ییت دی پشتگو هقه دها قیت^(۱).

ئاریشه ئه وه ئهم ب چا قی ئه وروپیا به ری خوه ددهینه فره ژنی، سه ره رای هندی کو دیتنا وان بو قی بابته تی گه له ک یا خه له ته، و روژه لاتناسیت وان ب خوه ژ ی ئه ویت کو ژ نئیزیکفه حالئ موسلمانا دیتی وی دانپیدانی دکه ن وه کی سیخو ری هولهن دی 'سنوک هورخرونی' یی کو ماوه کی دریتز دنا ف موسلمانادا ژ یای^(۲)، و 'گوستاف لوبون' ئه وی کو دیژیت کو مرو ف د سیسته مه کی ملله ته کی بیانی نا گه هیت هه تا مرو ف پیچه کی هزریت پیشوه خت ییت ژینگه ها خوه ژبیرا خوه نه بهت، و دیژیت کو چ سیسته م نین ئه وروپیا لومیت وی کربن وه کی فره ژنی و چ سیسته م ژ ی نین ئه وروپی خه له ت تیگه هه شتین وه کی فره ژنی، و دانپیدانی دکه ت کو فره ژنی سیسته مه کی باشه و ئاستی رهوشتی بلند دکه ت، و خیزانی پیکفه گریددهت، و ریزه کی و که یفخوه شیه کی دده ته

(۱) Melvyn C. Goldstein, When Brothers Share a wife.

(۲) سنوک هورخرونی، صفحات من تاریخ مکه المکرمة ص ۴۰۲.

ئافره تی کول ئه وروپا ب دهست ناکه قیت. ههروهسا د ئاخفتنه کا گه له کا جواندا دبیزیت: "فره ژنیا شهرعی یا باستره ژ فره ژنیا نهینی ئه وال دهف ئه وروپا هه^(١)".

و هنده ک ره و شه نبیریت مه دبیزن فره ژنی کولتوری عه ره بایه، به لی ئه و نزانن کول دهف زه رده شتیا فره ژنی یا دروست بوو، و هه قزینیت خوه دکر نه چه ند چینه ک کو مافیت وان وه کی ئیک نه بوون، و ل دهف وان دروست بوو ئیک خویشک و کچیت خوه بو خوه بینیت وه کی وه لیه کی وان ب ناقي 'ئه رداگ و یزار' **ههفت** خویشکیت خوه بو خوه ئینان^(٢)!

(١) غوستاف لوبون، حضارة العرب ص ٤١١-٤١٢.

(٢) آرثر کریستسن، ایران فی عهد الساسانیین ص ٣٠٩-٣١٠. ول دیورانت، قصة الحضارة. ٢٧٧/١٢.

ئیلحاد بی مکیاچ

بی دینا چ به لگه ل سهر راستیا ریکا خوه نه ئینینه و نینن ژى به رانبه رى وان ههمى به لگیت خودان باوهره هین ل سهر دینی حهق، بتنی دمیننه ب هندهک تشتافه کویان دروست تیناگه هین و ب بهرچاچکا خوه یا پیس سه حدکه نی، یان ژى تیدگه هین بهس نه ئیت خوه تینگه هینن ژبه ر هندهک بهر ژه وه نندیته خوه ییت بهرته نگ، و قان تشتا ل دهف موسلمانیت کیم زانین و بی ئاگه ه ژ دینی دئارینن بو دسه ردابرنه وان، کو گه لهک ژ وان مه سه لا مه د قی پهرتوکی دا ب کورتی ییت روهرن کرین، و مه بی ئاقلی و دره و و بیبه ختیته وان ل سهر دینی تمام ئاشکه راکرن بو وان که سیته راستی نه دزانی یان ل بهر هاتیه شیلیکرن، و ملحد چ جارا نهشین به حسى هزر و بیروباوه ریته خوه بکه ن و بهر هانیی ژى بکه ن، چونکو وان چ بهرنامه و ریک نینن بو خوه شکر ن ژیان و ئارامکرنا دهروون و ریکخستنا چقاکی خه لکی، مانئ نه و ب خوه یی دئه شکه نهجه و نه خوه شیادا و گه لهک ژوان یی خوه دکوژن، و بلندترین ریژا خوه کوشتنی یا دناف مولحداد^(۱)، و چقاکه کی ماددی یی بی مروقاتی و بی برایه تی و بی دلوقانی یی هه ی، و بهر ی هه ر ئیکی یی ل بهر ژه وه نندیته

Jose M. Bartolote & Alexandra Fleischmann, A global perspective in the epidemiology of ^(۱) suicide.

وی، لهوا یی بهرنامه نه بیت دی چاوا بهرناما بو خه لکی دانیت؟! و ئهوی هند بیزار بووی حه تا بگه هیته خوه کوشتنی دی چاوا ژيانا خه لکی خوهش کهت؟!

مولحدا بهرسفا گه له ک پرسیاریت بنه ره تی نینه کو ژیان و هزرا مروفا یا پیقه گریدایه، و ره فتاریت مروفی دگه ل دهو رو به را ری کد ئیخن، وه کی:

۱- چاوا ئه ف گه ردوونه چی بوویه و ب قی ری کو پیکی و زانستی یا ئاشکه را کری کو بهری هینگی نه بوو؟

مولحدا چ بهرسقیت بهر ئاقل نینن بو قی پرسیار ی لهوا مولحدی بناقوده نگ 'لورینس کراوس' دی ژیت کو گه ردوون ب خوه یی چی بووی ب هیزا کیشکرنی^(۱)، ئی ما ئه و هیزا کیشکرنی ژ کیفه هات؟! مانه پشتی په یدابوونا گه ردوونی یا په یدابووی؟! یان مه سه له بهس ره فینه ژ دانیدانی ب هه بوونا خودی؟! و خودی یه گه ردوون و هیزا کیشکرنی و هه می تشت چیکرین.

۲- چاوا هنده ک ری ژیت نه گور بیت فیزیایی بیت سه یر دروست بووینه کو هه که پیچه کی بهینه گوهورین گه ردوون بریقه ناچیت؟

(۱) ئاخفتنا وی و بهرسفا وی بیت دفی قیدیوی دا: ارجع لأصلک، شیء من لاشيء ۱.

۳- ئیکهم جار چاوا ژیان پەیدا بوو یه؟ ماددی مری چاوا زندی بوو یه؟
 ل فیری ژی بی دینا چ بهرسقیت بهرئاقل نینن لهوا 'ریچارد دوکنز'
 کو بناقوده گترین مولحده ده می پرسیار ژی دهیتته کرن کو ئیکهم
 خانا زندی چاوا پەیدا بوو یه؟ وی گوت کو من چ هزر ل سهر فی
 تشتی نینن، بهلکی هنده ک بوونه وه ریت عهسمانی ئەو خانه ئینایتته
 دنیایی^(۱)، ئی پا ئەو بوونه وه ر کئی چیکرینه و چاوا چیبووینه؟!
 بهلئی پا هه که ئەو راست بیژن ئەو دزانن کو چ ریک نینن ژیان پی
 پەیدا بیه هه که ب چیکرنا خودی نه بیت بهلئی وان نه قیت دانپیدانی
 بکهن، وه کی 'جورج وولد' کو خه لاتئی نوبل یی بده سته ئینای
 دیژیت کو بتنی دوو ئە گهر بیت هه یل سهر پەیدا بوونا ژیانئ؛ یان
 ژ نشکه کئی قه یا پەیدا بووی ب ریکا گه شه سهندنن (تطور)، یان
 خودی یا خولقاندی، و دیژیت: "بوچوونا کو ژیان ب خوه یا
 چیبوو ژ لایی زانستی قه یا هاتیه ژنافرن بهری ۱۲۰ سال ژ لایی
 'لويس پاستور' ی و هنده کیت دی قه، و ئە قه وه ل مه دکهت کو بتنی
 مه ئەو ئە نجام بمینیت کو خودی ب داهینان ژیان یا خولقاندی. بهلئی
 ئەز ب فهلسه فی ب فی ئە نجامی رازی نابم چونکو من نه قیت
 باوه ری ب خودی بینم، لهوا ئەز دی وی هه لبرترم کو باوه ری پی

بینم ئەوا ئەز دزانم کو ژ لایین زانستی قە چ ڕی ناچنین ئەو ژ ی ئەو ه
کو هەما ژیان ئەو ب خوە ب گەشەسەندنێ یا پەیدا بووی^(۱)."
و ه کی خودی مەزن کەرەمکری کو وان ب دەقی خوە حاشاتی کر
بەلێ دلدازانی کو خودی یی حەقە، ئەقە ژ ی ژ دڤنلندی و مەزناهی

﴿وَحَدِّثْهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْتَیْقِنْتَهُمْ أَمْفُؤُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾

۴- رهوشت چیه و دی چاوا رهوشتی و بی رهوشتی ژیک جوداکهین؟
هندیکه رهوشته هنده ک بنه ما ییت ههین کو هه می مرو ف وهختی
ژده یکدن دگه ل وان پهیدادبن، بو نمونه هه می کهس دزانن کو
دادپه روهری یا باشه، و ئەگەر تو دوو بجویکا بینی و هنده ک تشتا
بدیه ئیکی و نه دهیه یی دی دی زانیت ته نه حەقی لی کر، و هه بوونا
قان بنه مایا به لگه یه کو خودییه ک یی هه ی ئەف ئاماده ییه یا ل ده ف
مروقی دروست کری، به لی ملحد نه شین فی دانپیدانی بکهن، و
رهوشت ژ ی نه ژوان تشتایه کو د تاقیگه هی قە بهیته نیاسین، لهوا
مولحد نه شین رهوشتی و بی رهوشتی ژیک جوداکهین، و ژ نه نجمی
نه بوونا بنه ماییت رهوشتی ل ده ف وان دی بینی زانایه کی مولحد یی

وه کی 'لورینس کراوس' ژ زانکویا ویلایه تا 'ئەریزونا' هاته ده‌ریخستن سەرا ده‌ستدریژییت ره‌گه‌زی ل سەر ژنه‌کی^(۱). و 'ریچارد دوکنز' دیژییت کو مروف نه‌شیت چ به‌لگال سەر خرابیا کریتکرنی (اغتصاب) بینیت^(۲)! و هه‌روه‌سا پرسیار ژ 'لورینس کراوسی' ده‌یته‌کرن کا بوچی زنا دگه‌ل مه‌هرما (وه‌کی: ده‌یک و خویشک و کچ و... هتد) کاره‌کی خه‌له‌ته؟ ئەو دیژییت ئەز نه‌شیم بیژم خه‌له‌ته ئە‌گەر چ زیانیت ساخه‌میی نه‌بن و چ زاروکیت تیکچووی ژئ چینه‌بن^(۳)!

۵- دئ چاواشین باشیی و خرابیی ژیک جوداکه‌ین؟

هه‌ما مولحد نه‌شین باشی و خرابیا پیناسه‌ بکه‌ن و دیژن باشی و خرابی نین، وه‌کی 'ریچارد دوکنز' دیژییت: "ئه‌ف گه‌ردوونی چاقی مه‌ لی ئەو تایه‌تمه‌ندی ییت هه‌ین ییت ئەم پیشینی دکه‌ین د گه‌ردوونه‌کی دا کو نه‌ دیزاین هه‌بیت، نه‌ ئارمانج، نه‌ خرابی، نه‌ باشی، چ تشت نه‌بیت ژبلی پویته‌ پینه‌دانه‌ کا کوره‌^(۴)"، ئەفه‌ ژ

(۱) Meredith Wadman, University finds prominent astrophysicist Lawrence Krauss grabbed

a woman's breast.

(۲) bibleapologetics, Richard Dawkins says rape is morally arbitrary!.

(۳) Evolutionless, Episode ۱۰ incest isn't all wrong.

(۴) Richard Dawkins, River Out of Eden p. ۱۳۳

چونکو بیباوه ریّت نوکه باوه ری بتنی یا ب وی تشتی هه ی یی کو
 بشین بینن و تاقیکهن د تاقیکه هادا، ئی پا دی چاوا شین باشی و
 خراییا تاقیکهن؟! لهوا وهختی پرسیارا 'پریچارد دوکنزی' هاتیه کرن:
 ئه ری دی شین بیژین کو 'هیتلر' یی خه لهت بوو؟ وی گوت: ب
 راستی ئه قه پرسیاره کا بزه حمه ته^(۱)!. و ب ئه گه ری قی نه هیلانا باشی
 و خراییی 'نارثره لیف' ی گوت: "ئه فرو چ ریک نینن کو ئه م
 بسه لمینین کو توپیارانکرنا زاروکا ب بومییت 'ناپالم' کاره کی
 خه له ته^(۲)!".

ژبه ر قان ئه گه ریّت بووری دی بیژین: ئه ری دی چاوا شین دگهل
 هنده کا ژین کو چ تشتا بهایی خوه ل دهف نه بییت؟! دی چاوا ژ ئیکی
 پشتراست بین کو په یمانه کی دگهل گریده یین ئه گه ر وی چ باوه ری ب
 جیه جیکرنا سوز و په یمانا نه بییت؟! ئه ری دی چاوا شین باوه ری خوه ب
 ئیکی ئینین کو باوه ری ب هندی نینه کو مروف ل سه ر کار ی وی یی
 خراب دی هیته سزادان؟! لهوا چ گا قامولحدا ده رفه تا خوه دیت بو خراییی

(۱) Larry Taunton, Richard Dawkins: The Atheist Evangelist.

(۲) Arthur A. Leff, Economic Analysis of Law: Some Realism about Nominalism p. ۴۵۴

چ تشت نین وان ژئ بدنه پاش، ژهر هندی ل گهلهک ویلایه تییت
ئه مریکا یاسا ریکئی نادهت مولحد چ پله و پوستا وهرگرن^(۱).

ژنوی هنده کا دقیت وهسا مه تیگه هینن کو هه بوونا دینی دناف
جفاکیدا یا خرابه، و دیژن: بلا دین دناقههرا مروقی و خودیدا بیت و
مروف رهفتاری ب دینی نه کهت دگهل خه لکی، و ههر ئیک یی ب که یفا
خوه بیت د رهفتاریت خوه دا، ئی پا دی چاوا رهفتاریت خه لکی د باشن
دگهل ئیک، هه که دره و ل دهف ئیکی یا باش بیت، و ئیکی باوه ری ب
سوزوپه یمانا نه بیت، و یی دی ب دویف نامویسا خه لکی بکه قیت و
بیژیت ئازادیه و... هتد؟! ما مولحد یا باش و خراب دزانن دا نیشا مه
بدن؟! نئ ئم یی دبیین کو ئه و کاری مولحد بقییت بکه ن یی بو خوه
هنده ک حیجه تا ژ بن عهردی دئینه ده ری.

یان هنده کا دقیت مروقاتیی بکه نه ئایین بو خوه، مانئ ئه فروکه وه لات
یی دهینه ویران کرن و مروف یی دهینه کوشتن و مال و ملکئ وه لاتا یی
دهیته دزین ب نافئ مروقاتیی!، و چ جارا خه لک پیکناهییت ل سه ر
ژیکجودا کرنا تشتیت باش و خراب ل دویف مروقاتیی.

(۱) Wikipedia, Discrimination against atheists.

به لای پا مه سه له هه می نه ئه قه یه، مه سه له ئه وه ئه ویت ئابوور و
سیاسهت و راگه هاندنا جیهانی ده ستیدا دقیت خه لکی ژ دینی
دویریخن، و خه لک گوهداریا فه رمانا خودی نه کهت، دا ب تمامی
بکه فنه ددهستی و اندا، و ئه و وی بیژنی و نیشابدهن یا وان دقیت بریکا
راگه هاندنی و قه کولینیت سه خته، و خه لک بیته عه بدی وان و وان های
ژ خوه نهی. و ئه و پیلانا دگیرن و خودی ژ پیلانا دگیریت و خودی
باشترین پیلانگیره

﴿وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ﴾

به لگه ل سهر هه بوونا خودی ب کورتی

یا هاتیه ئاشکه را کرن کو گهردوون نه بوو و یی چیبووی و ئه م و ئه ف
تشتیت دهو روبه ری مه هه می نه بووین، ئی پا یا دیاره کو ئیک یی هه ی
ئه ف تشته هه می ییت خولقاندین، چونکو چ تشت ئه و ب خوه ژ چنه یی
چینابن، و ئه و تشتی نه ی ما دی چاوا خوه چیکه ت.

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾

لهوا دثیت خولقینه ره ک هه بیت کو ئه ف تشته چیکربن، کو بهری
هه می تشتا یی هه ی و چ تشت ل بهری وی نه بوون، لهوا بیژه ئه وه الله یی
کو خوداینی یا وی بتنی یه، خودی بتنی یه یی هه وجهی که سی نه و هه می
د هه وجهی وی، نه که س ژ ی بوویه و نه ئه و ژ که سی بوویه، و وی چ
هه فکویف نه بووینه نه د نافتیت وی دا و نه د سالوخته تیت وی دا.

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

ههروه سا ئه ف ریکو پیکیا د گهردوونیدا به لگه یه ل سهر هندئ کو
خودییه کی خودان شیان و هه ز کرن و کاربنه جه یی هه ی ئه ف گهردوونه
هوسا ب ریکو پیکی یی خولقاندی، چونکو ریکو پیکی ب خوه
چینابیت، ده می ئه م وینی مروقه کی ل سهر که قره کی یان شکه فته کی

دیینین ئەم دزانین ئەقە ھندە ک مروقا یی چیکری، لەوا دەمی ئەم مروقی،
و عەرد و عەسمانا دییین ب قی ھەمی ریکوپیکیا ئالوزقە، ئەم دزانین ئەو
ب خوە نەچیووینە، و دقیت خولقینەرە کێ کاربنەجھ ھەبیت ئەو
چیکربن.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ **أَوَّلًا** وَآخِرًا وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

بوہر تہذیبیہ ک و پیشنیارہ کی، یان ہر پرسنیارہ کا تہ
بقیت بھیتہ بہر سفدان ل بہ شیت بھیت (ب ئانہ میا خودی)
پہیونہ ندی ب فان ہہ ژمارا لسہر توریٹ جفاکی بکہ...

   bawersafwat

۱- تحسین ابراہیم دوسکی، تہفسیر اب ساناہی۔

۲- قاسم بهرواری (۲۰۱۱) **کوردولوجی**، چ ۲، چاپخانا خانی: دهوک.

۳- مصطفی محمود، وەرگیران: ئدریس غازی (۲۰۱۸) **دان و ستاندنه ک دگهل هه قالێ من بێ بێ باوهر**، چ ۱.

سیکس و فروشتی مادهی هۆشبهه له زیندانه کانی کوردستان (Aug ۱۸, ۲۰۱۸) <https://youtu.be/YVoN-RRybIM>
Youtube, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://youtu.be/YVoN-RRybIM>

٥- إبراهيم بن عمر السكران (٢٠١٦) **مآلات الخطاب المدني**، ط ٢، دار الحضارة للنشر والتوزيع: الرياض.

٦- أبو الحسن الندوي، **ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين**، مكتبة الإيمان: المنصورة.

۷- أبو جعفر بن جریر الطبري (۲۰۰۷) صحیح تاریخ الطبري، ط ۱، دار ابن کثیر: دمشق.

٨- أحمد بن شعيب النسائي، سنن النسائي، ط١، مكتبة المعارف للنشر والتوزيع: الرياض.

٩- أحمد بن علي ابن حجر العسقلاني، تحقيق: سعد بن ناصر الشثري (١٤١٩هـ) **المطالب العالية بزوائد المسانيد الثمانية**، ط١، دار العاصمة للنشر والتوزيع: الرياض.

١٠- أحمد بن محمد بن حنبل (١٩٩٧) **مسند الإمام أحمد**، ط ١، مؤسسة الرسالة: بيروت.

١١- أحمد بن محمد بن سلامة أبو جعفر الطحاوي (١٩٩٤) **شرح معاني الآثار**، ط١، عالم الكتب: بيروت.

١٢- أحمد بن يحيى البلاذري (١٩٨٧) **فتوح البلدان**، مؤسسة المعارف: بيروت.

١٣- أحمد شفيق، ترجمة: أحمد زكي (٢٠١٠) **الرق في الإسلام**، ط١، دار طيبة للطباعة: الجيزة.

١٤- أحمد علي عجيب (٢٠٠٤) **دراسات في الأديان الوثنية القديمة**، ط١، دار الآفاق العربية: القاهرة.

١٥- أحمد ميرزا ميرزا (٢٠١٤) أشهر قادة فتح كوردستان في العصر الإسلامي الأول، مجلة كلية العلوم الإسلامية، ٨ (٧٢٥-٧٥٥).

١٦- أحمد میرزا میرزا (٢٠١٦) انتشار الإسلام في كوردستان، مكتب التفسير للنشر والإعلان: أربيل.

١٧- ادریس محمد حسن الدوسکی (٢٠٠٦) *همدان من الفتح الإسلامي إلى سقوطها بيد المغول*، ط١، دار سبیریز للطباعة والنشر: دهوك.

١٨- آرثر كريستنسن، الترجمة: يحيى الخشاب، **إيران في عهد الساسانيين**، دار النهضة العربية للطباعة والنشر: بيروت.

١٩- أرنولد توينبي، ترجمة: فؤاد محمد الشبل (٢٠١١) **مختصر دراسة للتاريخ**، المركز القومي للترجمة: القاهرة.

٢٠- إسماعيل بن عمر بن كثير (١٩٩٨) **البداية والنهاية**، دار هجر للطباعة والنشر والتوزيع والإعلان: الجيزة.

- ٢١- آماد كاظم (٢٠١٩) **المحاجة الفكرية والفلسفية في برهنة حقائق القرآن - دراسة إبستمولوجية**. Noor Publishing.
- ٢٢- أنطوني غدنز، ترجمة: فايز الصياغ (٢٠٠٥) **علم الاجتماع**، ط٤، مؤسسة ترجمان: بيروت.
- ٢٣- بنيامين بن يونه التطيلي (٢٠٠٢) **رحلة بنيامين التطيلي**، ط١، المجمع الثقافي: أبوظبي.
- ٢٤- جون كلوفر مونسيما، ترجمة: د. الدمرداش عبدالمجيد سرحان، **الله يتجلى في عصر العلم**، دار القلم: بيروت.
- ٢٥- حسن بيرنيا، الترجمة: محمد نورالدين عبدالمنعم والسباعي محمد السباعي (٢٠١٣) **تاريخ إيران القديم من البداية حتى العهد الساساني**، ط١، المركز القومي للترجمة: القاهرة.
- ٢٦- خليفة بن خياط العصفري، تحقيق: أكرم ضياء العمري (١٩٨٥) **تاريخ خليفة بن خياط**، ط٢، دار طيبة: الرياض.
- ٢٧- راغب السرجاني (٢٠١٤/٤/٩) **عدم دموية الحروب النبوية**
Islam Way, Available from: <https://ar.islamway.net/article/٢٦٠١٣/>
- ٢٨- سالم البهناوي، **مكانة المرأة بين الإسلام والقوانين العالمية**، دار القلم: الكويت.
- ٢٩- سامي عامري (٢٠١٦) **مشكلة الشر ووجود الله**، ط٢، مركز تكوين للأبحاث والدراسات: لندن.
- ٣٠- ستيفن هوكينج، الترجمة: أيمن أحمد عياد (٢٠١٣) **التصميم العظيم**، ط١، دار التنوير للطباعة والنشر: بيروت.
- ٣١- سلطان بن عبدالرحمن العميري (١٤٣١هـ) **الخلل المنهجي في دليل الحداث**، مجلة التأصيل، ١ (٨٧-١٢٥).
- ٣٢- سلطان بن عبدالرحمن العميري (٢٠١٣) **فضاءات الحرية**، ط٢، المركز العربي للدراسات الإنسانية.
- ٣٣- سليمان بن الأشعث أبو داود السجستاني، **سنن أبي داود**، بيت الأفكار الدولية: عمان.
- ٣٤- سنوك هورخرونيه، الترجمة: د.علي عودة الشيوخ (١٤١٩هـ) **صفحات من تاريخ مكة المكرمة**، دار الملك عبدالعزيز: الرياض.
- ٣٥- شمس الدين محمد ابن قيم الجوزية (١٤٢٩هـ) **الداء والدواء**، ط١، دار عالم الفوائد للنشر والتوزيع: مكة المكرمة.
- ٣٦- شمس الدين محمد ابن قيم الجوزية (١٩٩٨) **زاد المعاد من هدي خير العباد**، ط٣، مؤسسة الرسالة: بيروت.
- ٣٧- شمس الدين محمد ابن قيم الجوزية، **شفاء العليل في مسائل القضاء والقدر والحكمة والتعليل**، مكتبة دار التراث: القاهرة.
- ٣٨- شوقي أبو خليل (١٩٨٢) **الإسلام في قفص الاتهام**، ط٥، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع: دمشق.
- ٣٩- عبدالرحمن قاسم، الترجمة: ثابت منصور "د.غانم حمدون" (٢٠٠٨) **كردستان والكرد دراسة سياسية واقتصادية**، ط٢، بنكهة زئين: السليمانية.
- ٤٠- عبدالسلام الترمائيني (١٩٧٩) **الرق ماضيه وحاضره**، المجلس الوطني للثقافة والفنون والآداب: الكويت.
- ٤١- عبدالله بن أحمد بن قدامة المقدسي (٢٠٠٣) **عمدة الفقه في المذهب الحنبلي**، المكتبة العصرية: بيروت.

- ٤٢- عبدالله بن بن أحمد ابن قدامة المقدسي (١٩٩٧) **المغني**، ط٣، دار عالم الكتب: الرياض.
- ٤٣- عبدالله بن صالح العجيري (١٤٣٤هـ) **ينبوع الغواية الفكرية**، ط١، البيان: الرياض.
- ٤٤- عبدالله بن مبارك آل سيف (٢٠٠٩) **اختيارات شيخ الإسلام ابن تيمية الفقهية**، ط١، دار كنوز إشبيلية: الرياض.
- ٤٥- عز الدين مصطفی رسول (٢٠١٠) **الواقعية في الأدب الكردي**، ط٢، دار ثاراس للطباعة والنشر: أربيل.
- ٤٦- علي بن أحمد ابن حزم الظاهري (١٩٩٨) **مراتب الإجماع**، ط١، دار ابن حزم: بيروت.
- ٤٧- عمرو شريف (٢٠١١) **رحلة عقل**، ط٤، مكتبة الشروق الدولية: القاهرة.
- ٤٨- غوستاف لوبون، الترجمة: عادل زعتر (٢٠١٣) **حضارة العرب**، مؤسسة هندواي للتعليم والثقافة: القاهرة.
- ٤٩- فائزة محمد عزت، **الکرد في إقليم الجزيرة وشهرزور في صدر الإسلام**، مطبعة خاني: دهوك.
- ٥٠- فرست مرعي (٢٠١١) **الفتح الإسلامي لكردستان**، ط١، دار الزمان: دمشق.
- ٥١- كريسي موريسون، ترجمة: محمود صالح الفلكي (٢٠١٣) **العلم يدعو للإيمان**، ط١، دار وحي القلم: دمشق.
- ٥٢- كلثومة جميل عبدالواحد (٢٠٠٧) **كردستان في عهد الساسانيين**، ط١، مطبعة وزارة التربية: أربيل.
- ٥٣- م.س. لازاريف وآخرون، الترجمة: د.عبدي حاجي (٢٠١١) **تاريخ كوردستان**، ط٢، دار سبيريخ للطباعة والنشر: دهوك.
- ٥٤- مجموعة من المؤلفين (٢٠١٨) **مقررات برنامج صناعة المحاور: الدفعة الرابعة**.
- ٥٥- محب بن مسكين، **تخلص من الحادك**، نسخة إلكترونية.
- ٥٦- محب بن مسكين، **تعزير اليقين بجملته من البراهين**، نسخة إلكترونية.
- ٥٧- محب بن مسكين، **سؤال الحضارة**، نسخة إلكترونية.
- ٥٨- محمد إقبال الناطلي الندوي (٢٠١٤) **أخلاقيات الحرب في الإسلام**، إيسيسكو: الرباط.
- ٥٩- محمد أمين زكي، الترجمة: محمد علي عوني (٢٠٠٩) **خلاصة تاريخ الكرد وكردستان**، ط١، شركة نوابغ الفكر: القاهرة.
- ٦٠- محمد بن إدريس الشافعي (٢٠٠١) **الأم**، ط١، دار الوفاء للطباعة والنشر والتوزيع: المنصورة.
- ٦١- محمد بن إسماعيل البخاري (٢٠١٥) **الجامع المسند الصحيح المختصر من أمور رسول الله ﷺ وسننه وأيامه**، ط٣، دار طوق النجاة: الجدة.
- ٦٢- محمد بن صالح العثيمين (١٤٢٨هـ) **الشرح الممتع على زاد المستقنع**، ط١، دار ابن الجوزي: الرياض.
- ٦٣- محمد بن عيسى الترمذي، **الجامع المختصر من السنن عن النبي ﷺ ومعرفته الصحيح والمعول وما عليه العمل**، بيت الأفكار الدولية: عمان.
- ٦٤- محمد بن محمد بن عبدالكريم ابن أثير الجزري (١٩٨٧) **الكامل في التاريخ**، ط١، دار الكتب العلمية: بيروت.
- ٦٥- محمد بن يزيد ابن ماجه القزويني، **سنن ابن ماجه**، بيت الأفكار الدولية: عمان.
- ٦٦- محمد قطب (١٩٩٢) **شبهات حول الإسلام**، ط٢١، دار الشروق: القاهرة.
- ٦٧- محمد ناصرالدين الألباني (١٩٨٨) **صحيح الجامع الصغير وزيادته**، ط٣، المكتب الإسلامي: بيروت.

- ٦٨- مركز الفتوى في موقع إسلام ويب (٢٠٠٤/٧/٨) **حرمة وطء الأمة الكافرة بالملك**، Islam Web، الرابط: <http://fatwa.islamweb.net/fatwa/index.php?Id=٥٠٩٠٢&Option=FatwaId&page=showfatwa>
- ٦٩- مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري (٢٠٠٦) **المسند الصحيح المختصر من السنن بنقل العدل عن العدل إلى رسول الله ﷺ**، ط١، دار طيبة للنشر والتوزيع: الرياض.
- ٧٠- ملاك الجهني (١٤٣٨هـ) **المرأة بين الدارونية والإلحاد**، ط١، دار وقف دلائل للنشر: الرياض.
- ٧١- موسى مصطفى الهسنياني (٢٠٠٥) **سنجار**، ط١، دار سيريز للطباعة والنشر: دهوك.
- ٧٢- مونتيكيو (٢٠١٣) **روح الشرائع**، مؤسسة هنداوي للتعليم والثقافة: القاهرة.
- ٧٣- نخبة من كبار العلماء (٢٠١٢) **موسوعة بيان الإسلام**، ط١، دار نهضة مصر للنشر: الجيزة.
- ٧٤- الندوة العالمية للشباب الإسلامي (١٤٢٠هـ) **الموسوعة الميسرة في الأديان والمذاهب والأحزاب المعاصرة**، ط٤، دار الندوة العالمية للطباعة والنشر والتوزيع: الرياض.
- ٧٥- هشام عزمي (٢٠١٥) **الإلحاد للمبتدئين**، ط٢، دار الكاتب للنشر والتوزيع: الإسماعيلية.
- ٧٦- هنام بن مسدد، **كيف تلخص من الإلحاد**، نسخة إلكترونية.
- ٧٧- هيثم طلعت، **كهنة الإلحاد الجديد**، نسخة إلكترونية.
- ٧٨- ول ديورانت، الترجمة: زكي نجيب محمود وآخرون (١٩٨٨) **قصة الحضارة**، دار الجيل: بيروت.
- ٧٩- يحيى بن شرف النووي (٢٠٠٥) **منهاج الطالبين وعمدة المفتين**، ط١، دار المنهاج للنشر والتوزيع: بيروت.
- ٨٠- يحيى بن شرف النووي (٢٠٠٩) **الجموع شرح المذهب**، بيت الأفكار الدولية: عمان.
- ٨١- Sky News Arabia، **أرقام صادمة لزواج القصر في الولايات المتحدة**، Retrived (Apr ٢٠، ٢٠١٩) from: <https://www.skynewsarabia.com/varieties/٨٥٥٤١٤>
- ٨٢- بطرس الجميل وآخرون، **سكنسار الكنيسة القبطية الأرثوذكسية**، St-Takla، Retrived (Apr ٢٠، ٢٠١٩) from: https://st-takla.org/Saints/Coptic-Synaxarium-Orthodox-Saints-Biography---Coptic-Orthodox-Popes/Life-of-Coptic-Pope--٣٨-Pope-Benjamin-L_.html
- ٨٣- Caravan of History، **قافلة التاريخ** (May ٢٩، ٢٠١٦) **مبدأ الحزب البعث العربي الاشتراكي**، Youtube، Retrived (Apr ٢٠، ٢٠١٩) from: <https://www.youtube.com/watch?v=DXjIAhAYOiY>
- ٨٤- ارجع لأصلك (٢٠١٤/١٢/٥) **شيء من لاشيء ١**، Youtube، Retrived (Apr ٢٠، ٢٠١٩) from: <https://www.youtube.com/watch?v=RXatL٥٢HxFE&t=٢٥s>

English references

- ٨٥- Alanna Vagianos (Oct ٢٣, ٢٠١٤) ٣٠ *Shocking Domestic Violence Statistics That Remind Us It's An Epidemic*, Huffington Post, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://www.huffingtonpost.com/٢٠١٤/١٠/٢٣/domestic-violence-statistics_n_٥٩٥٩٧٧٦.html
- ٨٦- Arthur A. Leff (١٩٧٤) *Economic Analysis of Law: Some Realism about Nominalism*, Faculty Scholarship Series, ٢٨٢٠, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/٢٨٢٠
- ٨٧- BBC (Sep ٢٢, ١٩٩٨) *More Sex Please We're British*, BBC News, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
http://news.bbc.co.uk/٢/hi/uk_news/١٧٧٢٣٣.stm
- ٨٨- BBC News (Apr ٧, ٢٠٠٦) *Dirty looks for topless carwash*, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
http://news.bbc.co.uk/٢/hi/uk_news/england/leicestershire/٤٨٨٩٥٧٠.stm
- ٨٩- BBC, *World Prison Populations*, BBC News, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
<http://news.bbc.co.uk/٢/shared/spl/hi/uk/٠٦/prisons/html/nn٢page١.stm>
- ٩٠- Bibleapologetics (Apr ١, ٢٠٠٩) *Richard Dawkins says rape is morally arbitrary!*, Youtube, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.youtube.com/watch?v=G-F-٤WhvHqU>
- ٩١- Caren Lissner (Oct ١١, ٢٠١٨) *US Domestic Violence Murder Rate Rises*, OZY, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.ozy.com/acumen/us-domestic-violence-murder-rate-rises/٨٩٨٦٨>
- ٩٢- Centers for Disease Control and Prevention (٢٠١٣) *Incidence, Prevalence, and Cost of Sexually Transmitted Infections in the United States*, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from
<https://www.cdc.gov/std/stats/STI-Estimates-Fact-Sheet-Feb-٢٠١٣.pdf>
- ٩٣- Centers for Disease Control and Prevention (٢٠١٨) *Sexually Transmitted Disease Surveillance ٢٠١٧*, Atlanta: U.S. Department of Health and Human Services.
- ٩٤- Centers for Disease Control and Prevention (May ٨, ٢٠١٧) *Key Injury and Violence Data*, CDC, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: https://www.cdc.gov/injury/wisqars/overview/key_data.html
- ٩٥- Charles Phillips & Alan Axelrod (٢٠٠٥) *Encyclopedia of Wars*, New York: Fact on File, Inc.
- ٩٦- Cheryl D. Fryar, et al. (٢٠٠٧) *Drug Use and Sexual Behaviors Reported by Adults: United States, ١٩٩٩-٢٠٠٢*, Centers for Disease Control and Prevention.
- ٩٧- CIA (Apr ١٧, ٢٠١٩) *Indonesia*, CIA, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/id.html>

- ٩٨- David Reher & Miguel Requena (٢٠١٨) *Living Alone in Later Life: A Global Perspective*, Population and Development Review ٤٤(٣): (٤٢٧-٤٥٤).
- ٩٩- Do Something Organization, ١١ *Facts about Human Trafficking*, Do Something, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.dosomething.org/us/facts/١١-facts-about-human-trafficking>
- ١٠٠- Ejaz Khan, *Top ١٠ countries with the most rape cases in the world*, Wonderslist, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.wonderslist.com/countries-with-the-most-rape-cases/>
- ١٠١- Evolutionless (Apr ٢٥, ٢٠١٥) *Episode ١٠ incest isn't all wrong*, Youtube, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.youtube.com/watch?v=wCJ-ipIndHM>
- ١٠٢- Federal Statistical Office of Germany (٢٠١١) *Older People in Germany and EU*, Wiesbaden: Federal Statistical Office.
- ١٠٣- Find Law's Team, *Capital Punishment at the Federal Level*, Find Law, Retrived (Apr ٢١, ٢٠١٩) from: <https://criminal.findlaw.com/criminal-procedure/capital-punishment-at-the-federal-level.html>
- ١٠٤- Georde Wald (١٩٥٨) *Innovation and Biology*, Scientific American, ١٩٩(١٠٠-١٠٥).
- ١٠٥- Gregory L. Jantz (Feb ٢٧, ٢٠١٤) *Brain Differences Between Genders*, Psychology Today, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/hope-relationships/٢٠١٤٠٢/brain-differences-between-genders>
- ١٠٦- Havoscope, *Prostitution Revenue by Country*, Havoscope, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.havoscope.com/prostitution-revenue-by-country/>
- ١٠٧- Henry Smith Williams (١٩٠٤) *The historian's History of The World*, New York: The Outlook Company.
- ١٠٨- International Labour Organization (٢٠١٥) *Women in business and management: gaining momentum*, Geneva: International Labour Office.
- ١٠٩- Jerry Bergman (٢٠٠٠) *The history of the teaching of human female inferiority in Darwinism*, CEN Technical Journal ١٤(١).
- ١١٠- John McLaughlin (١٩٩٧) *Medieval Child Marriage: Abuse of Worship?*, New Hampshire: Plymouth State College, Conference on Medieval Studies, April, ١٩٩٧.
- ١١١- Jose Manoel Bartolote & Alexandra Fleischmann (٢٠٠٢) *A global perspective in the epidemiology of suicide*, Suicidologi ٧(٢).
- ١١٢- Justin McCurry (Oct ١٨, ٢٠١٦) *Deaths from overwork: Japan's 'Karoshi' culture blamed for young man's heart failure*, The Guardian, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:

- <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/18/death-from-overwork-japans-karoshi-culture-blamed-young-mans-heart-failure>
- 113- Kalevi J. Holsti (1991) *Peace and War: Armed Conflicts and International Order* 174A-1989, New York: Press Syndicate of The University of Cambridge.
- 114- Kathrine E. Starkweather (2010) *Exploration into Human Polyandry*, Nebraska: University of Nebraska.
- 115- Larry Taunton (Dec 18, 2007) *Richard Dawkins: The Atheist Evangelist*, by Faith, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <https://byfaithonline.com/richard-dawkins-the-atheist-evangelist/>
- 116- Los Angeles Times (June 22, 2008) *The Price of Hunger*, Los Angeles Times, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2008-jun-22-ed-food22-story.html>.
- 117- Louise Ridley (2014) *Does Religion Cause War ... And Do Atheists Have Something to Answer For?*, HuffingtonPost, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <https://huffingtonposts.co.uk/2014/11/14/religions-war-cause-responsible-evidence-n-715767AA.html>
- 118- Marisa M. Fisher & Erica A. Eugster (2014) *What is in Our environment that effects puberty?*, Reproductive Toxicology, 44(5-14).
- 119- Melvyn C. Goldstein (1989) *When Brothers Share a Wife*, National History, March 1989 (39-48).
- 120- Meredith Wadman (Aug 2, 2018) *University finds prominent astrophysicist Lawrence Krauss grabbed a woman's breast*, Science Magazine, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <https://www.sciencemag.org/news/2018/08/university-finds-prominent-astrophysicist-lawrence-krauss-grabbed-woman-s-breast>
- 121- Michael J. Bazyler (2006) *Holocaust Denial Laws and Other Legislation Criminalizing Promotion of Nazism*, Yad Vashem.
- 122- Michael Lipka & Conrad Hackett (April 7, 2019) *Why Muslims are the world's fastest-growing religious group?*, Pew Research Center, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/04/07/why-muslims-are-the-worlds-fastest-growing-religious-group/>
- 123- National Sexual Violence Resource Center (2015) *Statistics about Sexual Violence*, Retrieved (Apr 20, 2019) from <https://www.nsvrc.org/statistics>
- 124- Niall McCarthy (Jan 14, 2014) *High Rate of Acceptance for Marital Indiscretions in France*, Statista, Retrieved (Apr 20, 2019) from: <https://www.statista.com/chart/1187/respondents-saying-that-married-people-having-an-affair-is-morally-unacceptable/>

- ١٢٥- Peter Wagner & Wendy Sawyer (٢٠١٨) *How many people are locked up in the United States?*, Prison Policy Initiative, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.prisonpolicy.org/graphs/pie٢٠١٨.html>
- ١٢٦- Rebecca Watson (Oct ٢٤, ٢٠١٢) *It Stands to Reason Skeptics Can Be Sexiest Too*, Slate, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://slate.com/human-interest/٢٠١٢/١٠/sexism-in-the-skeptic-community-i-spoke-out-then-came-the-rape-threats.html>
- ١٢٧- Renee Stepler (٢٠١٦) *Smaller Share of Women Ages ٦٥ and Older are Living Alone*, Washington, DC: PewResearchCenter.
- ١٢٨- Richard Dawkins (١٩٩٥) *River Out of Eden*, London: Weidenfeld & Nicolson.
- ١٢٩- Richard Sine (Aug ٢٢, ٢٠١٢) *Sex Drive: How Do Men and Women Compare?*, WebMD, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.webmd.com/sex/features/sex-drive-how-do-men-women-compare>
- ١٣٠- Richard Weikart (٢٠١٣) *The Role of Darwinism in Nazi Racial Thought*, German Studies Review ٣٦,٣(٥٣٧-٥٥٦).
- ١٣١- Sam Harris (٢٠٠٥) *The End of Faith*, New York: W. W. Norton and Company.
- ١٣٢- Sameen (Oct ٢, ٢٠١٨) *٢٥ Deadliest Dictators Throughout History*, List٢٥, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://list٢٥.com/٢٥-of-historys-deadliest-dictators/>
- ١٣٣- Single Mother Guide (Apr ٨, ٢٠١٩) *Single Mother Statistics*, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://singlemotherguide.com/single-mother-statistics/>
- ١٣٤- Statista (٢٠١٩) *Number of robberies in the United States in ٢٠١٧ by weapon used*, Statista, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.statista.com/statistics/٢٥١٩١٤/number-of-robberies-in-the-us-by-weapon>
- ١٣٥- Statista (٢٠١٩) *Robbery rate per ١٠٠٠٠ inhabitants in the United States in ٢٠١٧ by state*, Statista, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <https://www.statista.com/statistics/٢٣٢٥٦٤/robbery-rate-in-the-us-by-state>
- ١٣٦- Stephen Hawking, *The Beginning of Time*, Hawking, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: <http://www.hawking.org.uk/the-beginning-of-time.html>
- ١٣٧- Stephen J. Rose & Heidi I. Hartmann (٢٠٠٤) *Still a Man's Labor Market*, Washington, DC: Institute for Women's Policy Research.
- ١٣٨- Strange but True (Feb ١٩, ٢٠١٧) *How Big is the Porn Industry?*, Medium, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: https://medium.com/@Strange_bt_True/how-big-is-the-porn-industry-fbc١ac٧٨٠٩١b

- ۱۳۹- Tara C. Jatlouui, et al. (۲۰۱۸) *Abortion Surveillance – United States ۲۰۱۵*, MMWR Surveillance Summaries ۶۷(۱۳): ۱-۴۵.
- ۱۴۰- The Global Economy, *Robbery Rate – Country Rankings*, The Global Economy, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://www.theglobaleconomy.com/rankings/robbery/>
- ۱۴۱- The Local (May ۲۸, ۲۰۱۵) *Prostitution costs France '€1,۶ billion each year'*, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://www.thelocal.fr/۲۰۱۵۰۵۲۸/prostitution-costs-france-billions-each-year>
- ۱۴۲- Timpoiou (Apr ۲۷, ۲۰۱۱) *Richard Dawkins Intelligent Design and Space Aliens*, Youtube, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://www.youtube.com/watch?v=abugiGHOHg>.
- ۱۴۳- Truth Syria (Dec ۲۷, ۲۰۱۱) *Hillary Clinton: We created Al-Qaeda*, Youtube, Retrived (Apr ۲۱, ۲۰۱۹) from: <https://www.youtube.com/watch?v=Dqn۰bm۴E۹yw>
- ۱۴۴- U.S. Department of Health & Human Services, Administration for Children and Families, Administration on Children, Youth and Families, Children's Bureau (۲۰۱۹) *Child Maltreatment ۲۰۱۷*. Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from <https://www.acf.hhs.gov/cb/research-data-technology/statistics-research/child-maltreatment>
- ۱۴۵- U.S. Department of Labor (۲۰۱۰) *۲۰ Leading Occupations of Employed Women ۲۰۱۰ Annual Average*, Retrived (Apr ۲۱, ۲۰۱۹) from: <https://www.dol.gov/wb/factsheets/۲۰lead۲۰۱۰.htm>
- ۱۴۶- UC San Diego Center on Gender Equality and Health (۲۰۱۸) *The Facts Behind the #metoo Movement*, Virginia: Stop Street Harassment.
- ۱۴۷- Wikipedia contributors (۲۰۱۸, October ۱۰) *Songbun*. Wikipedia. Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Songbun&oldid=۸۶۳۴۹۶۹۸>
- ۱۴۸- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۰) *Wife selling*. Wikipedia. Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Wife_selling&oldid=۸۹۱۸۶۵۲۴۹
- ۱۴۹- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۱) *Holocaust victims*, Wikipedia, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Holocaust_victims&oldid=۸۹۲۰۵۳۹۰۴
- ۱۵۰- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۲) *Vietnam War casualties*, Wikipedia, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Vietnam_War_casualties&oldid=۸۹۲۰۸۳۶۰۶
- ۱۵۱- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۵) *List of countries by suicide rate*, Wikipedia. Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=List_of_countries_by_suicide_rate&oldid=۸۹۲۵۰۳۹۱۹

- ١٥٢- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٥) *Mao Zedong* Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Mao_Zedong&oldid=٨٩٢٥٨٣٤٩١
- ١٥٣- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٦), *World War II casualties*, Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=World_War_II_casualties&oldid=٨٩٢٦٦٠٣١١
- ١٥٤- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٧) *Genocide of indigenous peoples*. Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Genocide_of_indigenous_peoples&oldid=٨٩٢٨٧٦٨٧
- ١٥٥- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٨) *Atlantic slave trade*, Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Atlantic_slave_trade&oldid=٨٩٢٩٦٣٠٦٦
- ١٥٦- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٩) *Catholic Church sexual abuse cases*. Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Catholic_Church_sexual_abuse_cases&oldid=٨٩٣١١١٧٠٩
- ١٥٧- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٩) *Excess mortality in the Soviet Union under Joseph Stalin*, Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Excess_mortality_in_the_Soviet_Union_under_Joseph_Stalin&oldid=٨٩٣١٩٧٤٨٠
- ١٥٨- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٩) *Human zoo*, Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Human_zoo&oldid=٨٩٣١٩٨٧٤٤
- ١٥٩- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ١٩) *List of youngest birth mothers*, Wikipedia, Retrieved (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=List_of_youngest_birth_mothers&oldid=٨٩٣٢١٧٢٣٤
- ١٦٠- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ٦) *German mistreatment of Soviet prisoners of war*. Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=German_mistreatment_of_Soviet_prisoners_of_war&oldid=٨٩١٢٧٢٧٤٦
- ١٦١- Wikipedia contributors (٢٠١٩, April ٦) *World War I casualties*, Wikipedia, Retrived (Apr ٢٠, ٢٠١٩) from:
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=World_War_I_casualties&oldid=٨٩١١٨٣٢٧٧

- ۱۶۲- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, February ۲۰) *Nyotaimori*, Wikipedia. Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Nyotaimori&oldid=۸۸۴۲۳۵۸۹۴>
- ۱۶۳- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۷) *Ages of consent in Europe*. Wikipedia, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ages_of_consent_in_Europe&oldid=۸۹۲۹۱۴۹۲۶
- ۱۶۴- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۸) *Ages of consent in North America*. Wikipedia, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ages_of_consent_in_North_America&oldid=۸۹۳۰۵۲۸۳۲
- ۱۶۵- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۹) *Ages of consent in Asia*. Wikipedia, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Ages_of_consent_in_Asia&oldid=۸۹۳۲۴۵۰۹
- ۱۶۶- Wikipedia contributors (۲۰۱۹, April ۱۹) *Discrimination against atheists*. Wikipedia, Retrieved (April ۲۰, ۲۰۱۹) from: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Discrimination_against_atheists&oldid=۸۹۳۲۳۰۹۵۰
- ۱۶۷- World Health Organization (Feb ۲۸, ۲۰۱۹) *Sexually Transmitted Infections*, World Health Organization, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis))
- ۱۶۸- World Health Organization, *HIV/AIDS*, World Health Organization, Retrived (Apr ۲۰, ۲۰۱۹) from: <https://www.who.int/gho/hiv/en/>
- ۱۶۹- Zakir Abdul Karim Naik, *Answers to Non-Muslims' Common Questions about Islam*.

پیکهاتیت پهرتوکی

- ۴..... پینگا ئیکى
- ۷..... ئەرى نیشانیت هه بوونا خودی چنه؟
- ۸..... چاوا ئەف تشیت ل دهو روبه ریت مه نیشان ل سهر هه بوونا خودی؟
- پا مادهم ئەم و ئەف گهردونه ههمی پیدابووین و دهمه کی ئەم نه بووین، و
ههر تشته کی پیدابوو دقیت پیداکه رهک هه بیت، پا کی ئەف تشته ههمی
پیداکرینه؟
- ۱۰.....
- ۱۲..... ئەرى به لگی دووی چیه ل سهر هه بوونا خودی؟
- ۱۳..... ئەرى گهردوون ب پیکهاتیت خوهفه یی ب ریکوپیکه؟
- ۱۵..... ئەرى ئەف ریکوپیکه ههما ب خوه پیدابوو یه؟!
- ۱۶..... پا کی خودی چیکریه؟
- ۱۸..... بوچی بهری خودی من چیکهت پرسیارا من نه دکر؟
- ۲۰..... ئهرکی مه د قی ژیانى دا چیه؟
- ۲۰..... ئە گه ر ئیکی گوت: ما خودی چ منته ب مه یه کو وی پهریسین؟
- ۲۳..... مادهم خودی دزانی هندهک کهس باوه ریی پی نائینن پا بوچی ئەو خولقاندن؟
- بوچی دی خودی مروفی بی باوهر سزادهت و هه که وی هه زکر با دشا نه هیلیت ئەو
بی باوهر بیت؟
- ۲۴.....
- ۲۶..... ئەرى بوچی تشیت نه خوهش و خراب ل جیهانی هه نه؟
- ۳۰..... ئەرى بوچی خودی دی مروفی بی باوهر هه تاحه تایی سزادهت؟

- ٣٢..... ئه‌ری مروڤ یی هه‌وجهی هندی یه خودی دینی بو بینته خواری؟
- ٣٥..... ئه‌ری ما مروڤی یتقی ب هنارتنا پیغه‌مبه‌را هه‌یه؟
- ٣٧..... دی چاوا زانین کو موحه‌مه‌د ﷺ پیغه‌مبه‌ره و خودی یی ڤریری؟
- ٤١..... ب هزاره‌ها ئاین یت هه‌ین بوچی ژ هه‌میا ئیسلام؟
- ٤٣..... چاوا پیغه‌مبه‌ری ﷺ عائی‌شا بو خوه ئینا ل نه‌ه سالیی؟
- ٤٥..... ئه‌ری بوچی پیغه‌مبه‌ری ﷺ که‌له‌ک هه‌ڤرین هه‌بوون؟
- ئه‌ری چاوا بوو کو پیغه‌مبه‌ری ﷺ زه‌ینه‌با کچ مه‌تا خوه بو خوه ئینای پشتی زه‌یدی
- ٤٧..... کورئ حاریسه‌ی به‌ردای؟
- ٥١..... ئه‌ری راسته‌ ئاین نه‌ گه‌ری شه‌رایه د میژوویی دا؟
- ٥٤..... ئه‌ری راسته‌ ئیسلام یا ب شیري به‌لاف بووی؟
- ٥٧..... ئه‌ری پا جیهاد چیه؟
- ئه‌ری ماده‌م غه‌یری موسلمانا د نازادن کا به‌ینه د ئیسلامی دا یان نه، پا بوچی موسلمانا
- ٦١..... خویک (جزیه) ژ وان دستانده؟
- ٦٣..... ئه‌ری ئه‌م کورد چاوا موسلمان بووینه؟
- ٧٠..... بوچی قورئان ب زمانی عه‌ره‌بی هاتیه خواری؟
- ٧٢..... ئه‌ری موسلمان تیروستن؟
- ٧٧..... ئه‌ری بوچی موسلمان د دنیا یی دا پاشکه‌تینه؟
- پا فلان که‌سی گوت: ئه‌ز چوومه روژ ئاقای من ئیسلام دیت به‌لی من موسلمان نه‌دیتن!
- ٨٥.....

- ۸۷..... ئەرئ بوچی گهلهک کوم و دهستهک و بوچوون یئ دناف موسلمانا دا ههین؟
- ۹۱..... باشه وان چ گونهها خوه ههیه ئهویت بووین ژ دهیک و بابهکی ییت نه موسلمان؟
- ۹۴..... ئەرئ موسلمان کهعبی دپهریسن؟
- ۹۶..... بوچی ئهوی ژ ئیسلامی دهردهکفیت دفتیت بهیته کوشتن؟
- ۱۰۱..... بوچی عهبد (بهنده) و جاریه د ئیسلامی دا ههنه؟
- ۱۱۰..... ئەرئ بوچی ئیسلامی فرمان ب برینا دهستی دزیکهری کریه؟
- ۱۱۴..... ئەرئ ما زیندانکرن نه یا باشته ژ دهست برینی؟
- ئەرئ بوچی دفتیت زوگوردیت زناکهر بهیته جهلدهدان و دویرئیکستن و زناکهریت
- ۱۱۶..... خیزاندار ژ ی بهیته کوشتن؟
- ۱۲۳..... ئافرهتا موسلمان ژ خاتوینی بهرهف ...؟! ..
- ۱۲۵..... ئەرئ ئیسلامی بهایی ژنی کیم کریه؟
- ۱۲۶..... ژن د تاریاتی دا و ژن د روناها ئیسلامی دا
- ئەرئ بوچی ئیسلامی ری دایه زهلامی حهتا چار ژنا پیکفه ههبن؟ و ری نه دایه ژنی پتر
- ۱۳۹..... ژ زهلامهکی ههیت؟
- ۱۴۷..... ئیلحاد بی مکياج
- ۱۵۵..... بهلگه ل سه رهه بوونا خودی ب کورتی
- ۱۵۸..... ژیدهر